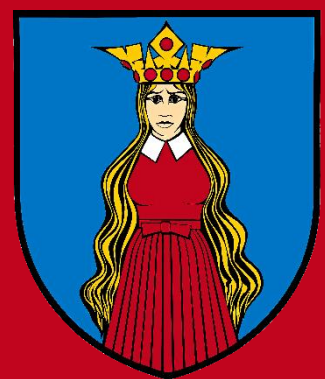

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030

Projekt

Opracowanie:

Urząd Gminy Borów

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości, przy wsparciu specjalistów:

- Irma Kuznetsova, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Dominika Gałęcka, Starsza Specjalistka ds. Strategii i rozwoju lokalnego,
- Wojciech Wasylewicz, Młodszy Specjalista ds. Strategii i rozwoju lokalnego.

Strategię Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2021 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

KRAJOWY
INSTYTUT
JAKOŚCI

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BORÓW	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej	11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	14
4.1. Ocena sytuacji Gminy	14
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	19
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	21
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY BORÓW.....	24
1. Misja i wizja	25
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	27
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Borów oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	43
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	69
6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	77
7. Ramy finansowe i źródła finansowania	80
ZAŁĄCZNIKI.....	82
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Borów	82
Załącznik 2: Wzór ankiety	130
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna.....	135

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 to najważniejszy dokument do kreowania rozwoju lokalnego, który winien być spójny z pozostałymi programami obowiązującymi w Gminie Borów oraz z dokumentami wyższego rzędu – *Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* oraz *Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Zgodnie z w/w ustawą Strategia zawiera wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Borów, która dołączona została do dokumentu jako załącznik nr 1.

Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2022 roku, kiedy Wójt Gminy Borów podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr XXXVII/237/2022 Rady Gminy Borów z dnia 29 kwietnia 2022 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono **analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy** dokonaną podczas **badania ankietowego** przeprowadzonego wśród mieszkańców. Ponadto w celu szerszego włączenia mieszkańców i interesariuszy Gminy oraz pracowników Urzędu zorganizowano **warsztaty strategiczne**. Warsztaty przeprowadzone zostały metodą design thinking polegającą na spojrzeniu na problem z wielu perspektyw oraz wyjściu poza utarte schematy. Efektem tej metody jest wypracowanie niestandardowych rozwiązań i rozwój innowacji. Podczas warsztatów uczestnicy pracowali w grupach nad misją i wizją Gminy Borów oraz celami operacyjnymi i kierunkami działań w określonych obszarach problemowych.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. 2021 r. poz. 1057 z późn. zm.).

Na kolejnej stronie przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

Spotkanie robocze z kierownictwem Urzędu
21.04.2022 r.

Analiza dokumentów

Badanie ankietowe
22.06-17.07.2022 r.

Diagnoza potencjału

Wyznaczenie obszarów problemowych

Warsztat strategiczny (opracowanie misji, wizji, celów operacyjnych i kierunków działań)
19.10.2022 r.

Projekt dokumentu

Konsultacje społeczne
17.05-21.05.2023 r.

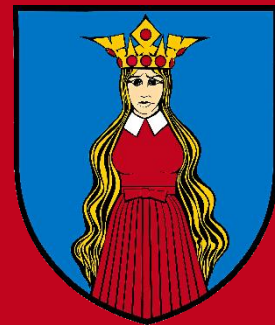
Spotkanie konsultacyjne
18.05.2023 r.

Opinia Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Uchwalenie Strategii

Wdrażanie Strategii

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BORÓW

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Borów jest gminą wiejską położoną w powiecie strzelińskim, w województwie dolnośląskim. Zlokalizowana jest w środkowo-wschodniej części województwa, na południe od stolicy województwa – Wrocławia. Ze względu na bliskość miasta Gmina zaklasyfikowana została do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, będącego złożoną strukturą administracyjno-funkcjonalno-przestrzenną, stanowiącą zwarty układ przestrzenny, o silnych powiązaniach pomiędzy miastem rdzeniowym i jego otoczeniem.

Siedzibą Gminy jest miejscowość Borów – pełniąca funkcję głównego ośrodka administracyjno-usługowego, nadrzędna wobec innych miejscowości. Ośrodkami wspomagającymi są wsie Zielenice i Borek Strzeliński. Poza nimi w układzie osadniczym Gminy wyróżniają się Boreczek i Ludów Śląski.

Powierzchnia Gminy stanowi 98,66 km², przy czym 89% zajmują użytki rolne, 5% lasy, a około 3% tereny zabudowane. Ze względu na wyjątkowo korzystne warunki klimatyczne oraz wysokie klasy bonitacyjne gleb (przeważają grunty klas I-IV) główną funkcją Gminy jest rolnictwo. Nieliczne lasy występują głównie w zachodniej części Gminy. W granicach Gminy utworzono obszar ochrony przyrody Natura 2000 Ludów Śląski dla ochrony łąk trzęślicowych o wielkości 82,1 ha, stanowiący 0,83% powierzchni Gminy. Obejmuje on kompleks łąkowy na północny-zachód od Ludowa Śląskiego. Przez teren Gminy przepływa także rzeka Ślęza oraz jej dopływ – Mała Ślęza. Inne wody powierzchniowe stanowią stawy, w szczególności te zlokalizowane nieopodal miejscowości Mańczyce oraz w Borku Strzelińskim.

Gmina charakteryzuje się umiarkowaną dostępnością komunikacyjną. Przez teren Gminy nie przebiegają drogi ekspresowe ani autostrady, a najbliższy węzeł autostrady A4 Wrocław-Wschód znajduje się w odległości 10 km od północnej granicy Gminy. Główny ciąg komunikacyjny stanowi droga wojewódzka nr 395, biegnąca na osi północ-południe przez całą długość Gminy w jej wschodniej części, w tym przez miejscowości Michałowice, Borek Strzeliński i Świnobród. Droga ta umożliwia bezpośredni dojazd do Wrocławia w około 40 min. Druga droga wojewódzka o nr 346 przebiega na 2 niewielkich odcinkach wzdłuż północnej granicy Gminy. Pozostałą sieć dróg stanowią drogi powiatowe i gminne. W dużej części charakteryzującą się one złym stanem technicznym, obniżającym bezpieczeństwo w ruchu drogowym i uniemożliwiającym komfortowe przemieszczanie się. Część dróg nie posiada również utwardzonej nawierzchni. Ponadto przy drogach brakuje podstawowej infrastruktury, takiej jak chodniki, oświetlenie, barierki czy ścieżki rowerowe. Jest to jeden z największych problemów z jakimi boryka się Gmina. Problem ten silnie podkreślają również mieszkańcy, stawiając go jako priorytet do poprawy.

Transport zbiorowy zapewniany jest przez Koleje Dolnośląskie. Stacja i bocznicę międzynarodowej linii kolejowej Wrocław-Praga znajduje się w Boreczku. Ponadto Gmina prowadzi bezpłatny publiczny transport na dwóch regularnych liniach komunikacyjnych tj. Kępino-Borów-Boreczek oraz Świnobród-Borek Strzeliński-Boreczek. W ramach każdej z linii realizowane są

cztery kursy dziennie (dwa poranne do Boreczka oraz po dwa powrotne po południu z Boreczka). Kursy są w miarę możliwości skorelowane z przewozami kolejowymi, co umożliwia dojazd zarówno do Strzelina, jak i Wrocławia. Ponadto, transport odpłatny realizowany jest na dwóch liniach komercyjnych: BORECZEK PKP-Zielenice-Strzelin oraz BORECZEK PKP-Borek Strzeliński-Strzelin. W ramach każdej z linii realizowane są dwa kursy dziennie. Po jednym porannym do Strzelina oraz po jednym powrotnym po południu ze Strzelina. Transportem zbiorowym obsługiwane są następujące miejscowości: Borów, Brzezica, Brzoza, Opatowice, Piotrków Borowski, Rochowice, Mańczyce, Głownin, Siemianów, Suchowice, Stogi, Uniszów, Zielonice, Kępino, Ludów Śląski, Kazimierzów, Boreczek, Kręczków, Kurczów, Michałowice, Borek Strzeliński, Jelenin, Kojęcín, Jaksin, Świnobród. Mimo to mieszkańcy bardzo nisko oceniają funkcjonujący na terenie Gminy transport zbiorowy, w tym w szczególności połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami oraz możliwości dojazdu do szkół ponadpodstawowych. Odwrotna sytuacja dotyczy tylko dowozu do szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych (klasa „0”).

Planowanie przestrzenne oparte jest o Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego przyjęte w 2010 roku oraz o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące ok. 70% Gminy. Studium oraz plany poddane zostały ocenie aktualności w 2016 roku, w wyniku której określono, iż dokumenty te wymagają aktualizacji, m.in. w związku z zmianami obowiązującego prawa czy zaktualizowane granice obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Rozwój gospodarczy Gminy jest związany m.in. z poziomem przedsiębiorczości na jej terenie. Pomimo rolniczego charakteru Gminy, na jej obszarze na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalny jest wzrost zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON. Mimo to Gmina nie wyróżnia się wysokim poziomem przedsiębiorczości. Średnia liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w tych samych latach była niższa niż dla powiatu strzelińskiego oraz województwa dolnośląskiego.

Stan gospodarki lokalnej ma bezpośredni wpływ na dynamikę rozwoju rynku pracy w danym obszarze. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zamieszkujących Gminę Borów jest niższy niż średnia dla powiatu, jednak wyższy od średniej wojewódzkiej. Zestawiając ten sam wskaźnik z poszczególnymi gminami powiatu strzelińskiego zauważyć można, że udział bezrobotnych w Gminie Borów był na najniższym poziomie. co pozytywnie wyróżnia Gminę na tle sąsiadów z tego samego powiatu.

Podmiotem zarządzającym gospodarką komunalną na terenie Gminy jest Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Borowie. Gminę obsługują 3 układy wodociągowe oraz oczyszczalnia ścieków komunalnych w Borku Strzelińskim. Część gminnych miejscowości objęta została aglomeracją kanalizacyjną. Do najważniejszych planowanych działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej należy rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Borek Strzeliński oraz uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach poza aglomeracją. W miejscowościach wyłączonych z obszaru aglomeracji zastosowano alternatywne rozwiązania dla budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego, takie jak budowa indywidualnych (przydomowych) biologicznych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.

W Gminie nie funkcjonuje sieć gazowa. Mieszkańcy korzystają z butli oraz indywidualnych zbiorników na gaz. W większości miejscowości funkcjonują punkty wymiany butli z gazem.

Od sierpnia 2022 roku na terenie Gminy prowadzony jest monitoring jakości powietrza – w 2 szkołach podstawowych (w Barowie i Zielenicach) zostały zamontowane czujniki smogu w ramach Edukacyjnej Sieci Antysmogowej (ESA). Ze strony internetowej odczytać można wyniki pomiarów w dowolnym momencie. Ze względu na uwarunkowania Gminy, w tym brak dużych zakładów przemysłowych działających na jej terenie, które mogły powodować zanieczyszczenia, nie obserwuje się obniżenia jakości powietrza w obrębie Gminy. Potwierdza to również ocena mieszkańców w przeprowadzonym na potrzeby niniejszego dokumentu badaniu ankietowym. Ponadto Gmina realizuje partnerski projekt grantowy pn. „Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych w gminach powiatu oławskiego, strzelińskiego i średzkiego” na mocy którego udzielane są dofinansowania na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne i efektywne.

Ponadto władze Gminy Borów planują rozwój odnawialnych źródeł energii na jej obszarze, w tym m.in. elektrowni wiatrowych. Pod budowę obiektów obsługujących wytwarzanie energii wiatrowej wyznaczono obszary w obrębach wsi Zielenice, Głownin, Ludów Śląski, Stogi, Kępino, Siemianów i Suchowice.

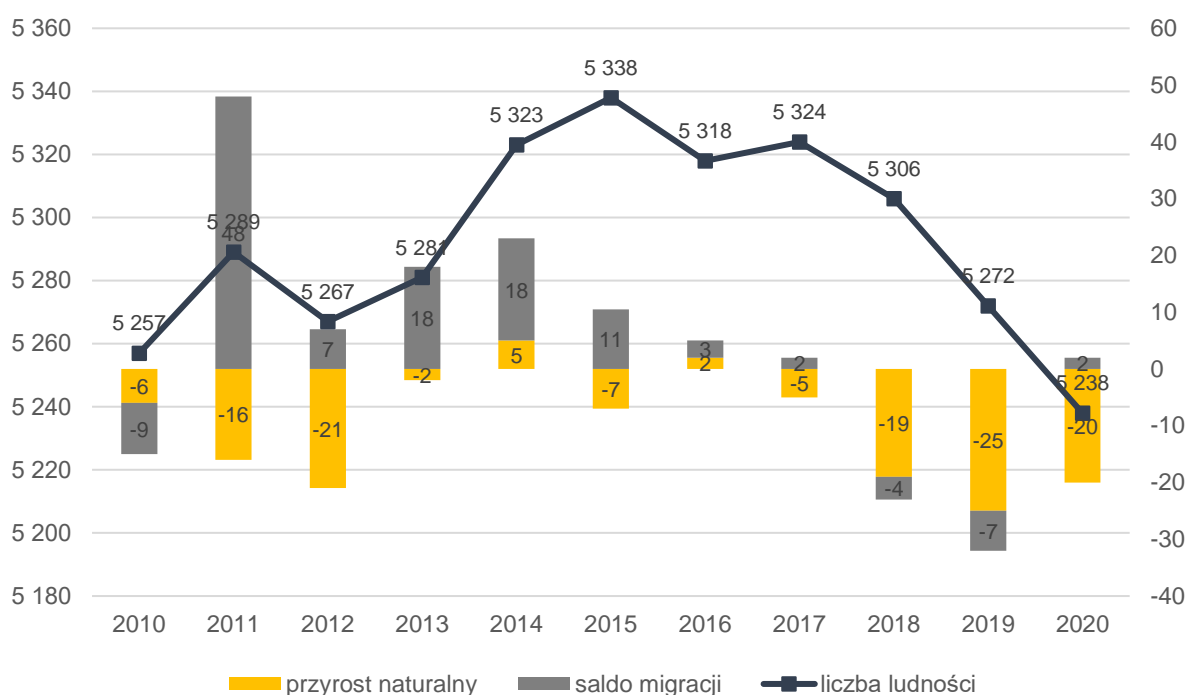
Mieszkańcy pozytywnie oceniają również funkcjonujący system odbioru odpadów z terenu Gminy. Obserwuje się wzrost masy zbieranych odpadów w ostatnich latach, lecz w tym również zdecydowane zwiększenie udziału odpadów zbieranych w sposób selektywny, co jest sytuacją pozytywną. Gmina spełnia również wymagania poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów zbieranych w sposób selektywny.

Mimo powyższych pozytywnych aspektów mieszkańcy krytycznie oceniają własną świadomość ekologiczną, co wskazuje, iż konieczne jest podjęcie działań edukacyjnych prowadzących do podniesienia świadomości i zwiększenia stopnia realizacji działań proekologicznych.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

Największy potencjał rozwojowy danej jednostki stanowią jej mieszkańcy i ich działania oraz podejmowane inicjatywy na rzecz wspólnego dobra i rozwoju Gminy. Niekorzystnym trendem obserwowanym na przestrzeni ostatnich lat jest odpływ ludności – nie tylko z terenu Gminy Borów, ale i z całego powiatu strzelińskiego. Czynniki pozwalającymi na analizę sytuacji demograficznej są m.in. saldo migracji oraz przyrost naturalny, które w większości ostatnich, analizowanych lat kształtowały się na poziomie ujemny. Oznacza to, iż więcej osób wyprowadza się z terenu Gminy niż przybywa do niej, a także, iż liczba zgonów przekracza liczbę urodzeń.

Ryc. 1. Zmiany liczby ludności w Gminie Borów w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dalsza analiza sytuacji demograficznej również nie przedstawia się korzystnie. Obserwuje się odpływ ludzi młodych z terenu Gminy, a więc osób stanowiących główną siłę rozwojową gospodarczą, mieszkańców, którzy zakładają rodziny oraz podejmują zatrudnienie. Rośnie natomiast współczynnik senioralnego obciążenia demograficznego, czyli liczby osób starszych w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym. Pozytywnym aspektem jest jednak to, iż w Gminie Borów proces ten zachodzi wolniej niż w powiecie oraz województwie. Warto zauważyć również, iż liczba osób w wieku poprodukcyjnym (seniorów) przekroczyła w Gminie liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży). Rodzi to konieczność tworzenia i zapewniania mieszkańcom nowych usług opiekuńczych i aktywizacji, skierowanych w szczególności do osób starszych. Ponadto, jeśli trendy te będą się utrzymywać zmienić się mogą oczekiwania mieszkańców w stosunku do zapewnianych przez Gminę usług. Spadnie zapotrzebowanie na usługi obecnie jeszcze poszukiwane, takie jak żłobki, przedszkola, oferta skierowana do dzieci i młodzieży, a dalej rosnąć będzie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze, kluby seniora, itp.

Gmina charakteryzuje się dość wysokim upowszechnieniem opieki przedszkolnej – w 2021 roku wychowaniem przedszkolnym objętych było prawie 70% dzieci w wieku 3-5 lat. Opiekę tę zapewniają 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz Przedszkole Publiczne w Borowie. Zdaniem rodziców oferta przedszkolna zapewniana jest w stopniu zadowalającym, zarówno pod względem dostępności placówek, jakości infrastruktury przedszkolnej, jak i jakości nauczania. Opiekę dla najmłodszych, czyli dzieci do 3 roku życia oferuje żłobek „Słodkie Borówki”, który posiada 25 miejsc, gdzie wszystkie zostały wykorzystane. Opieka żłobkowa również oceniana jest jako dostateczna.

Edukację na poziomie podstawowym zapewniają 3 szkoły podstawowe. Pod względem efektywności nauczania najbardziej wyróżnia się szkoła w Borku Strzelińskim. Tezę tę postawiono na podstawie analizy wyników egzaminów ósmoklasisty. Uczniowie tej szkoły osiągnęli zdecydowanie wyższe wyniki ze wszystkich 3 przedmiotów niż pozostałe szkoły w Gminie, a także niż uczniowie szkół w powiecie oraz województwie. Warty wyróżnienia jest również bardzo wysoki wynik uzyskany z j. angielskiego w tej szkole. We wszystkich szkołach najniższe wyniki uczniowie otrzymują z egzaminu z matematyki. Jest to sytuacja charakterystyczna w większości szkół w kraju, jednak warto zastanowić się nad wprowadzeniem dodatkowego wsparcia dla uczniów w zakresie nauczania tego przedmiotu.

Wraz ze zmniejszającą się liczbą dzieci i młodzieży od kilku lat obserwuje się również trend zmniejszającej się liczby uczniów gminnych szkół. Pogłębienie tej sytuacji może również mieć wpływ na konieczność wprowadzenia zmian w strukturze szkół. Analiza wyników badań ankietowych pozwala stwierdzić, iż mieszkańcy Gminy pozytywnie oceniają ofertę edukacyjną zapewnianą przez szkołę.

Rozwoju wymaga natomiast oferta wydarzeń kulturalno-rozrywkowych odbywających się na terenie Gminy. Mimo działalności Gminnego Centrum Kulturalno-Edukacyjnego w Borku Strzelińskim oraz Gminnej Biblioteki Publicznej i jej filii, która również aktywnie bierze udział w upowszechnianiu kultury, mieszkańcy nie są zadowoleni z dostępnej oferty kulturalnej i rozrywkowej.

Mieszkańcy poszczególnych sołectw mają również możliwość korzystania ze świetlic wiejskich, w których organizowane są imprezy okolicznościowe, imprezy lokalne z okazji świąt narodowych i innych, aktywność koła gospodyń wiejskich, zajęcia biblioteczne i pozostała aktywność mieszkańców. Obiekty te zostały częściowo lub całkowicie poddane remontom, w związku z czym charakteryzują się dobrym stanem technicznym. Z kolei niektóre z obiektów stanowiących infrastrukturę sportową wymagają podjęcia działań modernizacyjnych.

Za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiadają 3 jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Ponadto Gmina Borów podlega pod Komendę Powiatową Policji w Strzelinie z wydzielonym dzielnicowym dla rejonu Borów oraz Komendę Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Strzelinie. Gmina od lat należy do najbardziej bezpiecznych gmin na terenie powiatu strzelińskiego. Mimo to mieszkańcy nie czują się bezpiecznie na terenie Gminy i nisko oceniają bezpieczeństwo publiczne. Bardzo nisko oceniane jest również bezpieczeństwo przy drogach, lecz jest to spowodowane niskim stanem technicznym dróg i brakiem odpowiedniej infrastruktury drogowej.

Gmina Borów charakteryzuje się umiarkowaną aktywnością społeczną, wyłączając kilka prężnie działających na rzecz mieszkańców organizacji, takich jak zespół Ludowy „Ślężanki”, zajmujący się dbaniem o zachowanie lokalnych tradycji i folkloru, zespół wokalny Cantanti, 11 Kół Gospodyń Wiejskich oraz Stowarzyszenie „Integracja. Szkoła-Rodzina-Środowisko Lokalne”, która zajmuje się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych.

Gmina należy jednak do kilku stowarzyszeń ponadlokalnych, których współpraca opiera się na wspólnych działaniach na rozmaitych płaszczyznach, służących rozwojowi społeczno-gospodarcemu.

Opieka medyczna zapewniana jest przez 2 niepubliczne podmioty udzielające świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. W szkołach uczniowie zapewnioną mają opiekę higienistki oraz stomatologa. Gmina realizuje również programy profilaktyczne w ramach których mieszkańcy wykonać mogą badania mammograficzne, cytologiczne, słuchu czy wzroku. Mieszkańcy zadowoleni są z usług świadczonych w ramach podstawowej opieki medycznej, jednak podkreślają braki w zakresie opieki specjalistycznej. Najbliższe podmioty ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz oddział szpitalny zlokalizowane są w Strzelinie.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Borów przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Respondenci składali odpowiedzi od 22 czerwca do 17 lipca 2022 roku.

Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 104 ankiety. Większość respondentów stanowiły kobiety (63,5%). Pod względem wieku mieszkańców, najwięcej było w przedziale wiekowym od 36 do 45 lat (33,7%) i od 26 do 35 lat (29,8%). 18,3% respondentów stanowiły osoby w wieku 46-55 lat, 12,5% osoby w wieku 18-25 lat, a niecałe 6% osoby powyżej 56 roku życia. Nikt poniżej 18 roku życia nie zdecydował się na wypełnienie ankiety.

Analizując strukturę zatrudnienia 74% wszystkich respondentów było osobami pracującymi. Prawie 8% odpowiadających na pytania zawarte w ankiecie to przedsiębiorcy. Po 4,8% stanowili uczniowie i studenci oraz emeryci i renciści. Ponad 95% ankietowanych stanowili mieszkańcy Gminy Borów.

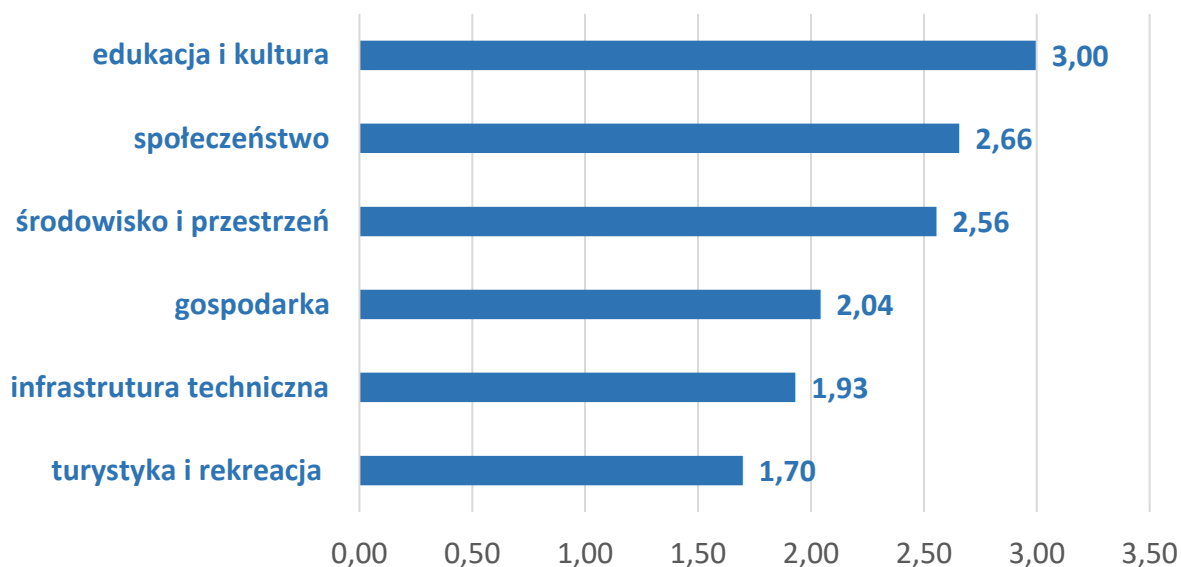
Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Borów w skali od 0 do 5, gdzie:

- 0 – nie mam zdania,
- 1 – bardzo źle,
- 2 – źle,
- 3 – dostatecznie/zadowolająco/neutralnie,
- 4 – dobrze,
- 5 – bardzo dobrze,

mieszkańcy **najkorzystniej** oceniają działania w zakresie **edukacja i kultura** (średnia ocena wynosiła 3,0), z kolei **najmniej korzystnie** obszar **turystyka i rekreacja** (średnia ocena wynosiła 1,7). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 1,93 do 2,66. Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,31.

Ryc. 2. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W obszarze dotyczącym środowiska naturalnego i przestrzeni publicznej respondenci najkorzystniej ocenili **system odbioru odpadów na terenie Gminy** – pytanie to uzyskało średnią ocenę 3,63. Dość wysoko oceniona została również **jakość powietrza** – średnia ocena wyniosła 3,24. Z kolei najniżej oceniony został **rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy** (1,96), **świadomość ekologiczna mieszkańców** (2,12) oraz **infrastruktura melioracji szczegółowej**, w tym rowy, sieć drenarska czy przepusty (2,15).

Tabela 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń

System odbioru odpadów na terenie Gminy	3,63
Jakość powietrza w Gminie	3,24
Walory środowiska przyrodniczego w Gminie	2,88
Oferta Gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska	2,53
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,49
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)	2,46
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w Gminie (wykorzystanie terenów)	2,36
Estetyka Gminy	2,29
Infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)	2,15
Świadomość ekologiczna mieszkańców	2,12
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy	1,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Turystyka i rekreacja

W części ankiety poświęconej turystyce i rekreacji mieszkańcy najlepiej ocenili **wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych**, lecz zaznaczyć należy, iż mimo to ocena średnia ocenia wyniosła poniżej 3, co jest poziomem poniżej zadawalającego. Zdecydowanie najniżej oceniony został **system ścieżek rowerowych** – mieszkańcy ocenili ten aspekt na 1,09, co jest również najniższym wynikiem w przeprowadzonym badaniu ankietowym. Mieszkańcy podkreślają, iż zarówno infrastruktura turystyczno-gastronomiczna, jak i propozycje możliwości spędzania wolnego czasu na terenie Gminy są niewystarczające.

Tabela 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyka i rekreacja

Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,85
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,43
Oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	1,94
Atrakcyjność turystyczna Gminy	1,74
Oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	1,64
Oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,55
Oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	1,53
Działania promocyjne Gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,38
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej	1,27
Poziom bazy gastronomicznej	1,25
System ścieżek rowerowych	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Edukacja i kultura

Obszar badający aspekty związane z edukacją, wychowaniem przedszkolnym oraz upowszechnieniem kultury został oceniony zdecydowanie najlepiej w całej ankiecie, a w tym najpozytywniej odbieranym elementem jest **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych** – czynnik ten otrzymał najwyższy średni wynik wśród wszystkich badanych w ankiecie aspektów. Pozytywnie oceniana jest również **organizacja dowozu dzieci do szkół** oraz **dostęp do edukacji przedszkolnej**. Najślabiej oceniona została **jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych** odbywających się na terenie Gminy oraz organizacja **dojazdu do szkół ponadpodstawowych** – aspekty te otrzymały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, iż mieszkańcy mają wobec nich złą opinię.

Tabela 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacja i kultura

Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	4,00
Organizacja dowozu dzieci do szkół	3,78
Dostęp do edukacji przedszkolnej	3,54
Działalność domu kultury i biblioteki	3,45
Jakość edukacji przedszkolnej	3,41
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,33
Jakość infrastruktury przedszkolnej	3,25
Jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,23
Wsparcie dla uczniów zdolnych	3,11
Dodatkowa oferta (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia, itp.)	2,82
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce	2,72
Dostęp do obiektów kulturalnych w Gminie (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,42
Działalność świetlic wiejskich	2,18
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	1,86
Dojazd do szkół ponadpodstawowych	1,83

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Gospodarka

W zakresie rozwoju gospodarczego, mieszkańcy uważają, iż **największy potencjał mają perspektywy rozwojowe działalności rolniczej**. Bardzo słabo oceniana jest **natomiast możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy**. Mieszkańcy dostrzegają również potrzebę w zakresie **rozwoju transportu zbiorowego**, zarówno jego funkcjonowania, jak i organizacji połączeń między Gminą Borów a innymi gminami i miastami. Elementy te oceniane były najczęściej źle lub bardzo źle.

Tabela 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarka

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie	2,69
Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	2,27
Dostępność usług na terenie Gminy	2,18
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie Gminy	2,10
Konkurencyjność Gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji	2,07
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,02
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie Gminy	1,83
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy	1,68
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Infrastruktura techniczna

Część ankiety dotycząca infrastruktury technicznej zawierała pytania o stan i jakość infrastruktury sieciowej na terenie Gminy. Mieszkańcy Gminy najwyżej ocenili **jakość sieci wodno-kanalizacyjnej**. Najniżej oceniony został **stan dróg** – jest to największy problem na terenie Gminy.

Tabela 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktura techniczna

Jakość sieci wodociągowej	2,70
Jakość sieci kanalizacyjnej	2,63
Dostęp do Internetu	2,54
Mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	1,61
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	1,54
Jakość sieci gazowej	1,32
Stan dróg w Gminie	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Społeczeństwo

Mieszkańcy Gminy Borów pozytywnie oceniają **dostęp do podstawowej opieki medycznej** – średnia ocena tego aspektu wyniosła 3,7, co oznacza, iż większość respondentów oceniała go jako zadawalający lub dobry. Jest to sytuacja nietypowa, biorą pod uwagę trendy w innych gminach charakteryzujących się podobnymi uwarunkowaniami, w związku z czym zasługuje na wyróżnienie. Jako zadawalająca oceniona została również **opieka żłobkowa** na terenie Gminy, zarówno dostęp do niej, jak i jej jakość. Najniżej natomiast oceniony został **dostęp do specjalistycznej opieki medycznej** – średnia ocena wyniosła niespełna 1,8, co oznacza, iż mieszkańcy oceniają ten aspekt źle.

Tabela 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwo

Dostęp do podstawowej opieki medycznej	3,70
Dostęp do żłobków / klubów malucha	3,12
Jakość opieki żłobkowej na terenie Gminy	3,04
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie Gminy	2,89
Bezpieczeństwo publiczne na terenie Gminy	2,79
Funkcjonalność budynków administracji publicznej	2,64
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	2,62
Aktywność mieszkańców na rzecz Gminy	2,51
Skuteczność działania pomocy społecznej	2,42
Wsparcie osób niesamodzielnych	2,23
Wsparcie osób starszych oferowane przez Gminę (Klub Seniora, współpraca z organizacjami zrzeszającymi seniorów)	2,16
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Mieszkańcy poproszeni zostali o zaznaczenie 5 elementów, które według nich powinny zostać poprawione w pierwszej kolejności. Zdecydowanie najczęściej wskazywaną odpowiedzią była **poprawa infrastruktury drogowej, w tym dróg oraz chodników** – odpowiedź tą zaznaczyło ponad 93% ankietowanych. Pokrywa się to z wnioskiem z innej części ankiety, gdzie mieszkańcy najniżej ocenili stan dróg w Gminie. Podobna sytuacja dotyczy **poprawy funkcjonowania transportu zbiorowego** na terenie Gminy (odpowiedź tą wskazało 63% respondentów) oraz **rozbudowy ścieżek pieszo-rowerowych** (41% ankietowanych zaznaczyło tą odpowiedź). Często wskazywaną odpowiedzią była również **poprawa dostępu do usług medycznych**. Priorytetem według mieszkańców jest również zwiększenie **dostępu do Internetu, rozwój sieci gazowej** oraz **rozbudowa kanalizacji** lub **budowa przydomowych oczyszczalni ścieków**.

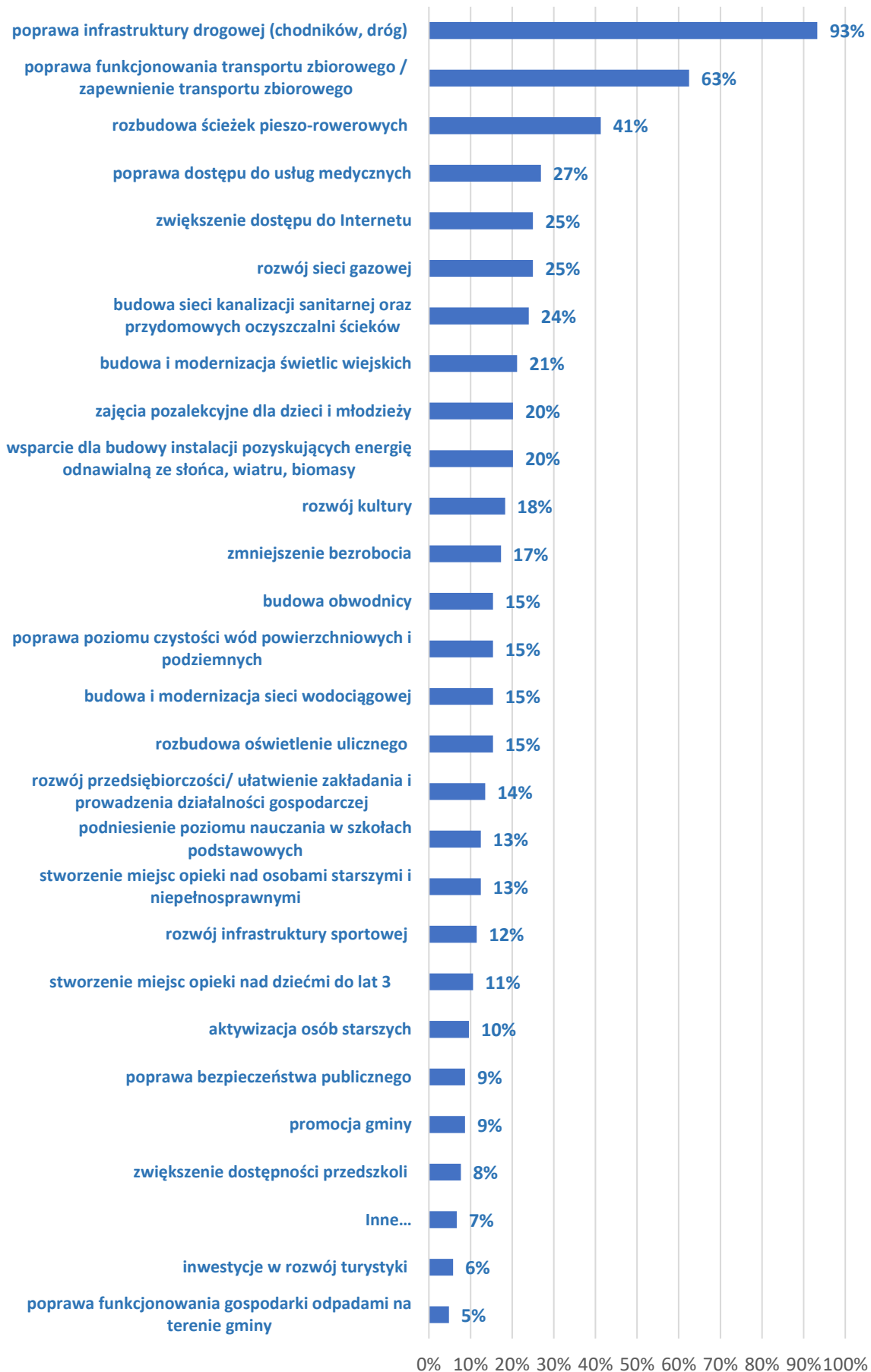
Na kolejnej stronie zamieszczony został szczegółowy wykres przedstawiający poruszone wyżej aspekty, a także inne elementy, o których ocenę poproszeni zostali respondenci (Ryc. 3).

Ostatnim pytaniem zadany w ankiecie była prośba o wskazanie co według mieszkańców mogłoby stać się **wizytówką Gminy Borów**, a tym samym elementem promującym ją i wyróżniającym w regionie. Pytanie to było otwarte, a więc respondenci mieli możliwość samodzielnego wpisania odpowiedzi. Najważniejszym wnioskiem, który wybrzmiał z zebranych odpowiedzi jest konieczność poprawy infrastruktury drogowej. Respondenci wielokrotnie wskazali, iż ich zdaniem jest to priorytet, bez poprawy którego nie będzie możliwe zbudowanie pozytywnego wizerunku Gminy. Mieszkańcy podkreślają również, iż jest to niezbędne ze względu na konieczność poprawy bezpieczeństwa drogowego. Wśród pojawiających się odpowiedzi znalazły się również te dotyczące transportu zbiorowego, który umożliwiłby dojazd do Gminy.

Ankietowani dostrzegają również walory przyrodnicze Gminy, świeże powietrze oraz wszechobecną zieleń jako jej mocne strony. Podkreślają jednak, iż niezbędna jest odpowiednia dbałość o środowisko naturalne i utrzymanie czystości oraz estetyki przestrzeni publicznej.

Wśród odpowiedzi znalazł się również Pałac w Mańcycach jako element, który mógłby stać się wizytówką Gminy. Niestety obecnie jest on w złym stanie technicznym i pozostaje w rękach prywatnych.

Z odpowiedzi wynika również, iż mieszkańcy stawiają na rozwój dzieci i młodzieży jako największego potencjału dla Gminy. Dlatego wśród odpowiedzi znalazły się propozycje zwiększenia liczby odbywających się zajęć dodatkowych oraz podniesienie jakości nauczania, w tym w szczególności języków obcych.

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju Gminy Borów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- 1) diagnozę strategiczną Gminy;
- 2) dane liczbowe, opisowe i przestrzenne uzyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- 3) wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 22 czerwca do 17 lipca 2022 roku.

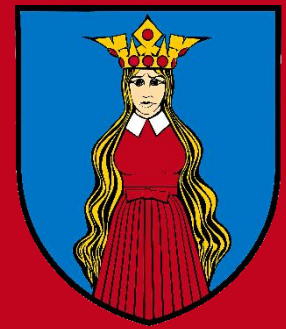
Analizę SWOT dla Gminy Borów przedstawia poniższe zestawienie.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• korzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa i wysokie klasy bonitacyjne gleb;• możliwość przemieszczania się za pomocą kolei dzięki przebiegającym przez teren Gminy torom kolejowymi i stacji kolejowej w Boreczku;• bezpłatny transport zbiorowy w obrębie Gminy, umożliwiający dojazd do stacji kolejowej;• bardzo dobra organizacja dowozów dzieci do szkół;• zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy;• niski stopień bezrobocia na terenie Gminy;• uregulowana gospodarka wodno-ściekowa dzięki wyznaczonemu obszarowi aglomeracji;• zadowalająca jakość powietrza na terenie Gminy, dzięki niewystępowaniu dużych i uciążliwych zakładów przemysłowych oraz dróg o znacznym natężeniu ruchu;• uregulowany system gospodarki odpadami oraz zwiększający się udział stopnia odpadów zbieranych selektywnie;	<ul style="list-style-type: none">• niekorzystne trendy demograficzne – odpływ ludność z całego powiatu, ujemne saldo migracji oraz przyrost naturalny w Gminie, zmniejszająca się liczba dzieci, młodzieży i młodych dorosłych oraz zwiększający się udział seniorów w strukturze wiekowej mieszkańców Gminy, przekraczający liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym;• zły stan techniczny dróg i infrastruktury drogowej, takiej jak chodniki czy oświetlenie i ich częściowe braki na niektórych odcinkach dróg, co znacząco obniża bezpieczeństwo drogowe i utrudnia przemieszczanie się;• brak ścieżek rowerowych przy drogach na terenie Gminy, uniemożliwiający bezpieczne przemieszczanie się rowerem;• konieczność aktualizacji gminnych dokumentów planistycznych;• niewystarczająco rozwinięta oferta usług skierowanych do osób starszych;• niewystarczająco rozwinięta oferta kulturalno-rozrywkowa dla mieszkańców w różnych grupach wiekowych;

- wysoki stopień upowszechnienia dobrej jakości opieki przedszkolnej,
 - dobrze oceniana przez mieszkańców dostępność szkół zapewniająca edukację na poziomie wyższym niż w powiecie i województwie;
 - wyróżnienie Gminnej Biblioteki Publicznej w Borowie jako najlepszej biblioteki w województwie i 7 kraju;
 - działalność Gminnego Centrum Kulturalno-Edukacyjnego w Borku Strzełińskim, dająca możliwość rozwoju oferty kulturalnej dostosowanej do potrzeb mieszkańców;
 - wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego na tle powiatu.
- ryzyko wystąpienia przekroczeń norm w okresie grzewczym ze względu na znaczny udział gospodarstw ogrzewanych nieekologicznymi źródłami ciepła;
 - niska świadomość ekologiczna mieszkańców negatywnie wpływająca na jakość środowiska;
 - niska aktywność społeczna mieszkańców, a w konsekwencji niewielka liczba organizacji pozarządowych działających na terenie Gminy;
 - niezaspokojone potrzeby mieszkańców w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej;
 - rosnące wydatki na oświatę oraz zaledwie 50% pokrycie wydatków na oświatę ze środków subwencji oświatowej;
 - niewystarczająca jakość niektórych obiektów gminnych i konieczność ich remontów i modernizacji;
 - słabo rozwinięta baza gastronomiczna, turystyczna i rekreacyjna;
 - niewystarczająca działalność w zakresie odpowiedniej promocji Gminy.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystaniu borówki w jej promocji; • przynależność do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, dająca możliwość zintegrowanego działania w całym regionie i wspólne dążenie do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru WrOF; • rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym w szczególności energetyki wiatrowej dzięki wyznaczonym w planach miejscowych terenom pod ten cel oraz planowanych zmianach obowiązującego prawa w zakresie elektrowni wiatrowych; • dodatkowe możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego, dzięki członkostwu Gminy w stowarzyszeniach ponadlokalnych; • stopniowa zmiana mentalnego nastawienia społeczności do współodpowiedzialności za lokalną wspólnotę, partycypowania i aktywności społecznej; • proekologiczna zmiana nawyków społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową wojewódzką i powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg; • silna antropopresja na środowisko przyrodnicze – pogłębiające się zmiany klimatyczne; • zwiększające się koszty utrzymania szkół i reformy edukacji; • niepewność społeczna i gospodarcza związana z sytuacją polityczną oraz pandemiczną; • pogłębiające się niekorzystne trendy demograficzne, w szczególności proces starzenia się społeczeństwa.

**CZĘŚĆ II:
STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU GMINY BORÓW**

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony, jak i obszary problemowe. W procesie strategicznym stworzono misję oraz wizję Gminy Borów, które stanowią drogowskaz dla wyznaczania celów strategicznych.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Borów** brzmi następująco:

Współpraca i harmonijny rozwój drogą do zadowolenia mieszkańców.

Oprócz misji dla Gminy utworzone zostało również **hasło promocyjne**. Jest to krótki tekst, którego prostota oraz pozytywny wydźwięk ma sprawić, iż zostanie on zapamiętany i z łatwością kojarzony z Gminą.

Hasło promocyjne Gminy Borów:

Gmina dobrych wyborów

W procesie powstawania dokumentu istotne jest również stworzenie **wizji**, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Borów w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2030 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Borów brzmi następująco:

W 2030 roku Gmina Borów łączy tradycję z nowoczesnością, wspiera aktywność i rozwój mieszkańców, a także tworzy warunki do bezpiecznego, zdrowego i wygodnego życia oraz wypoczynku na swoim obszarze.

W swojej wizji Gmina mocny nacisk stawia na rozwój nowoczesnego rolnictwa oraz wsparcie przedsiębiorczości, dzięki budowaniu dobrych warunków do zakładania oraz prowadzenia działalności gospodarczych. Odbywać ma się to jednak w zgodzie z zachowaniem dziedzictwa lokalnego oraz dbałością o gminne tradycje. Jednak na pierwszym miejscu Gmina stawia swoich mieszkańców, chcąc zapewnić im bezpieczeństwo, możliwość rozwoju osobistego, zadbania o własne zdrowie oraz odpoczynek.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Borów, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju określono 3 cele strategiczne, które osiągnięte zostaną poprzez realizację celów operacyjnych. Cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE		
CEL I:	CEL II	CEL III
Rozwój bezpiecznej, spójnej komunikacyjnie i estetycznej przestrzeni publicznej Gminy Borów	Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu o nowe przedsiębiorstwa i odpowiednią promocję	Poprawa jakości życia mieszkańców dzięki rozwiniętej ofercie społecznej
CELE OPERACYJNE		
<p>I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy</p> <p>I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i okołodrogowej</p> <p>I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej</p> <p>I/4 Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p>	<p>II/1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy</p> <p>II/3 Rozwój turystyki i rekreacji</p> <p>II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego</p>	<p>III/1 Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych</p> <p>III/2 Wzrost aktywizacji i integracji społecznej</p> <p>III/3 Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej warunkującej dalszy rozwój dzieci i młodzieży</p> <p>III/4 Wsparcie mieszkańców w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia</p>

PRZESTRZEŃ

CEL STRATEGICZNY I:

ROZWÓJ BEZPIECZNEJ, SPÓJNEJ KOMUNIKACYJNEJ I ESTETYCZNEJ PRZESTRZENI PUBLICZNEJ GMINY BORÓW

Cele operacyjne:

I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy

I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i okołodrogowej

I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej

I/4 Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego

Podstawą zapewniającą wysoką jakość życia mieszkańców i pozytywny odbiór otoczenia jest atrakcyjna, bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna umożliwiająca swobodne przemieszczanie się i realizację podstawowych usług w niedalekiej odległości od miejsca zamieszkania.

W związku z powyższym planuje się regulację gminnej polityki przestrzennej poprzez prowadzenie jej z wykorzystaniem aktualnych dokumentów planistycznych. Do zaplanowanych na terenie Gminy działań należy również dbałość o estetykę przestrzeni publicznej. Ponadto w celu tym pojawiają się zapisy dotyczące transportu zbiorowego. Mimo, iż na terenie Gminy zapewniony jest transport, mieszkańcy podkreślają braki w tym zakresie, w szczególności w możliwości przemieszczania się pomiędzy Gminą Borów a innymi gminami i miastami. W związku z powyższym planuje się podjęcie działań zmierzających do optymalizacji transportu zbiorowego, a w szczególności zwiększone skomunikowanie przejazdów autobusowych z innymi środkami transportu.

Poprawie komunikacji drogowej pomoże również modernizacja infrastruktury drogowej na terenie Gminy. Wpłynie ona również na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego, ruchu pieszych, poprawi wizerunek Gminy i poziom zadowolenia mieszkańców, którzy mocno podkreślają zły stan techniczny dróg oraz braki w infrastrukturze okołodrogowej, takiej jak chodniki, oświetlenie, ścieżki rowerowe, itp.

Działania te muszą być również spójne z rozwojem województwa. Dlatego planowane drogi, w tym trasy rowerowe powinny być realizowane w porozumieniu z gminami ościennymi, tak

aby ułatwić mieszkańcom swobodne przemieszczanie się nie tylko wewnątrz gmin, ale także w całym regionie.

Zmiany klimatu i wynikające z nich skutki zmuszają do działań na rzecz powstrzymania dalszego zanieczyszczenia środowiska w skali globalnej. Zadanie to jest bardzo trudne, ale również bardzo ważne. Gminna polityka ochrony środowiska zakłada działania zmierzające do utrzymania wysokiej jakości powietrza (np. wprowadzenie monitoringu jakości powietrza, termomodernizacja budynków, wymiana źródeł ciepła na proekologiczne czy rozwój odnawialnych źródeł energii), wody oraz gleby (rozwój wysokiej jakości sieci kanalizacyjnej, modernizacja stacji uzdatniania wody oraz sieci wodociągowej). Na terenie Gminy na szczególną uwagę zasługuje rozwój odnawialnych źródeł energii, a w szczególności elektrowni wiatrowych. Gmina charakteryzuje się dobrymi warunkami klimatycznymi i rzeźbą terenu, posiada też wyznaczone pod ten cel obszary w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Prawidłowe dbanie o środowisko jest możliwe tylko przy odpowiednim nastawieniu społeczeństwa i jego świadomości, iż podejmowane kroki mają bezpośredni wpływ na jakość życia. Konieczne jest realizowanie działań edukacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, a w konsekwencji zmiany nawyków życia codziennego i zwiększenia dbałości o przestrzeń wspólną i środowisko naturalne.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny I

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja gminnych dokumentów planistycznych, w tym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nimi nieobjętych • Remonty budynków użyteczności publicznej i obiektów znajdujących się w przestrzeni publicznej • Optymalizacja transportu zbiorowego poprzez zwiększenie liczby połączeń autobusowych i lepsze skomunikowanie transportu autobusowego z kolejowym 	<p>Zachowanie ładu przestrzennego i wysokiej estetyki przestrzeni publicznej.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom i przyjezdnym możliwości przemieszczania się transportem zbiorowym (również łączonym) pomiędzy Gminą Borów a innymi gminami i miastami.</p> <p>Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormalnego oddziaływania hałasu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stopień aktualizacji Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego (%), • udział (%) i/lub powierzchnia (ha) terenów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, • liczba wyremontowanych obiektów użyteczności publicznej (szt.), • liczba połączeń transportu zbiorowego (szt.),
I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastruktury drogowej i okołodrogowej	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i przebudowa dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym chodników, oświetlenia, itp. • Współpraca z Powiatem Strzelińskim oraz Województwem Dolnośląskim w zakresie budowy i rozbudowy dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Borów, w tym partycypacja w kosztach 	<p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego i komfortu przemieszczania się wewnątrz Gminy dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i przydrogowej.</p> <p>Poprawa skomunikowania dróg i dostępności przestrzennej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość przebudowanych dróg gminnych (km), • długość wybudowanych chodników (km), • liczba nowych punktów oświetlenia (szt.), • długość przebudowanych dróg powiatowych (km),

	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa oraz partycypacja w kosztach budowy sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy, w szczególności relacji Borów – Piotrków Borowski – Mańczyce oraz Borów – Boreczek – Borek Strzeński • Budowa sieci ścieżek rowerowych w porozumieniu z gminami ościennymi, umożliwiającymi przemieszczanie się pomiędzy jednostkami 	<p>Zapewnienie tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych o powiatowych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży.</p> <p>Uspójnienie, na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z gminami ościennymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość przebudowanych dróg wojewódzkich (km), • długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km),
<p>I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej • Rozbudowa sieci kanalizacyjnej zgodnie z postępującą zabudową terenów mieszkaniowych oraz jej ewentualna modernizacja • Modernizacja stacji uzdatniania wody • Rozwój e-usług w oparciu o wysokiej jakości sieć internetową 	<p>Zapewnienie dostępu do sieci wodociągowej wszystkim mieszkańcom Gminy oraz sieci kanalizacyjnej na obszar objętych aglomeracją.</p> <p>Poprawa jakości wody pitnej pobieranej na terenie Gminy dzięki dobrej jakości infrastrukturze wodociągowej.</p> <p>Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości Internetu na terenie Gminy i rozwój e-usług.</p> <p>Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • długość nowowybudowanej sieci wodociągowej (km), • długość zmodernizowanej sieci wodociągowej (km), • długość nowowybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • liczba realizowanych e-usług (szt.),

1/4 Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego

- Wsparcie merytoryczne i finansowe mieszkańców Gminy, których gospodarstwa położone są poza aglomeracją ściekową, w tym budowa zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- Wsparcie merytoryczne i finansowe mieszkańców Gminy w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne
- Rozwój energetyki wiatrowej w oparciu o wyznaczone tereny w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
- Rozwój odnawialnych źródeł energii, w tym wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod OZE
- Dążenie do rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
- Zwiększenie liczby stacji pomiarowych monitorujących jakość powietrza i poziom zanieczyszczeń w powietrzu
- Prowadzenie kampanii edukacyjnej dla mieszkańców Gminy w zakresie proekologicznych postaw
- Współpraca z Polskimi Wodami w zakresie monitorowania stanu technicznego i modernizacji wałów przeciwpowodziowych
- Podejmowanie działań wspierających adaptację do zmian klimatu

Zapobieganie zanieczyszczaniu wód powierzchniowych i podziemnych oraz czystości gleb dzięki wysokiej jakości infrastrukturze technicznej.

Utrzymanie wysokiej jakości powietrza oraz brak występujących przekroczeń zanieczyszczeń w powietrzu, dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych i ekologicznych źródeł ciepła, w tym sieci gazowej, proekologicznych pieców i odnawialnych źródeł energii.

Zwiększenie samowystarczalności energetycznej Gminy dzięki pozyskiwaniu energii z odnawialnych źródeł.

Podniesienie wydajności energetycznej budynków i tym samym obniżenie kosztów ich ogrzewania i zużycia energii.

Zmiana nawyków społecznych na bardziej proekologiczne.

Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i zwiększenie retencji wodnej.

- liczba nowych przydomowych oczyszczalni ścieków (szt.),
- liczba nowych zbiorników bezodpływowych (szt.),
- liczba wymienionych źródeł ciepła na proekologiczne (szt.),
- kwota udzielonych dofinansowań do wymiany źródeł ciepła (zł),
- ilość energii wyprodukowanej z odnawialnych źródeł energii (J),
- udział mieszkańców z dostępem do sieci gazowej (%),
- liczba budynków poddanych termomodernizacji (szt.),
- liczba zainstalowanych urządzeń badających jakość powietrza (szt.),
- liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych (szt.),
- długość zmodernizowanych wałów przeciwpowodziowych (km).

GOSPODARKA

CEL STRATEGICZNY II:

WZROST GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O NOWE PRZEDSIĘBIORSTWA I ODPOWIEDNIĄ PROMOCJĘ

Cele operacyjne:

II/1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości

II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy

II/3 Rozwój turystyki i rekreacji

II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego

Gospodarka Gminy oparta jest w dużym stopniu na jej poziomie przedsiębiorczości. Do działań realizowanych w obszarze rozwoju gospodarczego wpisuje się tworzenie dobrych warunków do rozwoju przedsiębiorczości, czego konsekwencją będzie podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru Gminy oraz zwiększenie jej kapitału, dzięki powstającym działalnościami gospodarczym. W szczególności planuje się wspieranie powstawania małych oraz średnich przedsiębiorstw. Pomocą ma być m.in. organizacja szkoleń i warsztatów dla przyszłych przedsiębiorców oraz udzielanie wsparcia w zakresie pozyskiwania środków finansowych.

W związku z rolniczym charakterem Gminy i bardzo wysokim udziałem użytków rolnych w strukturze zagospodarowania terenu, planowane działania obejmują również wsparcie rolnictwa, w szczególności w zakresie przechodzenia na rolnictwo nowoczesne i zgodne z zasadami ochrony środowiska. Korzyścią płynącą z upraw ekologicznych będzie nie tylko zapobieganie zanieczyszczeniom wód, gleb i powietrza, ale także zwiększenie pozytywnego odbioru Gminy i upraw w związku z rosnącym zainteresowaniem produktami BIO i EKO, czyli pochodzącymi z upraw ekologicznych.

Rozwój gospodarczy nie będzie jednak możliwy bez szerokiej i aktywnej promocji Gminy z wykorzystaniem wielu kanałów posiadających odbiorców z różnych grup wiekowych i społecznych. Promocja powinna być skierowana nie tylko do przedsiębiorców i inwestorów, ale również potencjalnych przyszłych mieszkańców oraz odwiedzających Gminę. Pomocna tutaj może być współpraca Gminy z lokalnymi artystami i wytwórcami oraz działającymi stowarzyszeniami i związkami. Ciekawym pomysłem jest również wykorzystanie borówki amerykańskiej jako produktu lokalnego, podnoszącego rozpoznawalność Gminy i wyróżniającego ją.

Zarówno mieszkańcy Gminy, jak i samorząd dostrzegają również braki w zakresie gminnej oferty turystyczno-rekreacyjnej. Dlatego wśród planowanych działań wpisuje się również rozbudowę tras turystycznych i infrastruktury, której istnienie podniesie atrakcyjność rekreacyjną Gminy i umożliwi mieszkańcom spędzanie wolnego czasu na świeżym powietrzu. Zgodnie z polityką rozwoju województwa planuje się również utworzenie co najmniej jednego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa dolnośląskiego* taki kompleks musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.

Dostrzega się również potencjał wykorzystania istniejących na terenie Gminy stawów do rozwoju wędkarstwa. Stawy te jednak wymagają wcześniejszego podjęcia działań rekultywacyjnych.

Dostrzega się również potrzebę ochrony gminnych zabytków. W związku z tym Gmina udziela dotacje na ich ochronę, renowację oraz rewitalizację. Samorząd chce również krzewić wśród mieszkańców poczucie tożsamości lokalnej i wiedzę o gminnych tradycjach i dziedzictwie lokalnym.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny II

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
II/1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie powstawania małych i średnich przedsiębiorstw • Tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych • Organizacja doradztwa prawnego oraz prowadzenie działań informacyjnych, np. szkoleń, warsztatów • Nawiązywanie współpracy z funduszami pożyczkowymi, poręczeniowymi i udzielającymi dotacji • Wspieranie rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa • Zachęcanie do uprawy borówki amerykańskiej 	<p>Wzrost poziomu przedsiębiorczości na terenie Gminy i tym samym kapitału inwestycyjnego.</p> <p>Zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców, a w konsekwencji powstawanie nowych działalności oraz rozwój istniejących dzięki przeprowadzonym szkoleniom i udzielonemu wsparciu finansowemu.</p> <p>Przejście na nowoczesne i ekologiczne rolnictwo, mające wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego.</p> <p>Rozwój uprawy borówki amerykańskiej na terenie Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba nowozarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych (szt.), • liczba przeprowadzonych szkoleń/warsztatów z zakresu doradztwa prawnego/prowadzenia działalności gospodarczej (szt.), • liczba akcji promujących nowoczesne, ekologiczne rolnictwo (szt.), • powierzchnia upraw borówki amerykańskiej (ha),
II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Wykorzystanie borówki amerykańskiej jako produktu lokalnego, podnoszącego rozpoznawalność Gminy i wyróżniającego ją • Poszukiwanie i wspieranie innych produktów lokalnych 	<p>Wzrost rozpoznawalności Gminy, w szczególności dzięki skojarzeniu z produktem lokalnym – borówką amerykańską.</p> <p>Współpraca z partnerami na rzecz wspólnego rozwoju i wzajemne wsparcie, m.in. w zakresie promocji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba partnerów Gminy Borów (szt.), • liczba wydarzeń kulturalnych odbywających się na terenie Gminy (szt.),

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie współpracy z Gminą partnerską i pozyskiwanie nowych partnerów • Angażowanie lokalnych artystów do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych organizowanych i Gminie i poza nią • Tworzenie i dystrybucja materiałów promocyjnych, np. foldery, ulotki • Wzmocnienie promocji w mediach społecznościowych, w tym udoskonalenie strony internetowej Gminy • Promocja gminnych tras turystycznych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi 	<p>Zwiększenie rozpoznawalności lokalnych artystów i wzrost zainteresowania wydarzeniami, w których biorą udział.</p> <p>Wzmocnienie wykorzystania dostępnych kanałów w promocji Gminy, m.in. poprzez regularne prowadzenie mediów społecznościowych, dystrybucję ulotek, itp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba artystów biorąca udział w wydarzeniach na terenie Gminy (os./grupa), • liczba kanałów wykorzystywana do promocji Gminy (szt.),
<p>II/3 Rozwój turystyki i rekreacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni • Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej • Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym altan rekreacyjnych, placów zabaw, itp. • Rozbudowa tras turystycznych, w tym ścieżek pieszych, tras rowerowych i konnych, w szczególności w obrębie lasu w Suchowicach 	<p>Zapewnienie oferty turystyczno-rekreacyjnej na terenie Gminy, w oparciu o nowoczesną infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, spełniającą oczekiwania odwiedzających Gminę i jej mieszkańców oraz sprzyjającej nawiązywaniu i pogłębianiu relacji i kontaktów społecznych.</p> <p>Wzrost popularności wędkarstwa dzięki utworzeniu infrastruktury umożliwiającej wędkarstwo oraz rekultywacji stawów na terenie Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba obiektów infrastruktury sportowej na terenie Gminy (szt.), • liczba nowowzbudowanych obiektów rekreacyjnych (szt.), • długość tras turystycznych na terenie Gminy (km), • liczba zreaktywowanych stawów (szt.), • liczba stanowisk wędkarskich w Gminie (szt.),

	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój wędkarstwa poprzez rekultywację gminnych stawów i tworzenie odpowiedniej infrastruktury dla wędkarzy 		
<p>II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja udzielania dotacji z budżetu Gminy na ochronę, renowację lub rewitalizację obiektów zabytkowych • Wspieranie podmiotów działających na rzecz promocji dziedzictwa lokalnego • Modernizacja obiektów służących rozwojowi i promocji dziedzictwa lokalnego • Organizacja wydarzeń promujących dziedzictwo lokalne we współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, takimi jak Koła Gospodyń Wiejskich, Lokalna Grupa Działania, Rada Sołectka, itp. • Organizacja konkursów promujących dbałość o estetykę obszarów wiejskich 	<p>Zachowanie w dobrym stanie lokalnych zabytków, ich remonty oraz rewitalizacja ze zmianą funkcji wykorzystania niektórych obiektów zabytkowych.</p> <p>Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie lokalnych tradycji i historii Gminy.</p> <p>Wzbogacenie oferty kulturalno-turystycznej Gminy w oparciu o gminne zasoby dziedzictwa kulturowego dzięki współpracy samorządu z lokalnymi działaczami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych dotacji (szt.), • kwota udzielonych dotacji (zł), • liczba wyremontowanych/zrewitalizowanych budynków (szt.), • liczba zorganizowanych wydarzeń promujących dziedzictwo lokalne (szt.), • liczba zorganizowanych konkursów o tematyce dbałości o estetykę Gminy (szt.).

CEL STRATEGICZNY III:

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DZIĘKI ROZWINIĘTEJ OFERCIE SPOŁECZNEJ

Cele operacyjne:

III/1 Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych

III/2 Wzrost aktywizacji i integracji społecznej

III/3 Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej warunkującej dalszy rozwój dzieci i młodzieży

III/4 Wsparcie mieszkańców w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia

Cel strategiczny w obszarze społecznym zakłada, iż Gmina będzie dobrym miejscem do życia dla wszystkich mieszkańców, a rozwinięta oferta społeczna, kulturalna, edukacyjna i zdrowotna spełni oczekiwania interesariuszy z różnych grup, charakteryzujących się odmiennymi potrzebami i zainteresowaniami.

Zmieniająca się struktura wiekowa mieszkańców Gminy sprawia, iż konieczne jest odpowiednie dostosowanie oferowanych na terenie Gminy usług. W związku z systematycznie rosnącą liczbą seniorów, stanowiącą coraz większy udział wśród mieszkańców Gminy, samorząd podejmie działania, które mają zapobiec wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz pozwolić na ich aktywizację i zapewnią odpowiednią opiekę. Aby podejmowane działania były skuteczne i odpowiadały realnym potrzebom, w pierwszej kolejności samorząd chce poznać opinię i „głos” seniorów, w związku z czym planuje wprowadzić narzędzia, które to umożliwią. Dużym wsparciem mogłaby być aktywnie działająca Rada Seniorów. W odpowiedzi na potrzeby aktywnych seniorów propozycją jest tworzenie miejsc integracji, w których osoby starsze mogłyby się spotykać, spędzać razem czas, a nawet podejmować wspólne inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego. Z kolei osoby niesamodzielne, w tym nie tylko osoby starsze, ale również z niepełnosprawnościami powinny mieć zapewnioną opiekę dzienną. Dodatkowym wsparciem dla wspomnianych grup i nie tylko będzie także zadbanie o odpowiednią dostępność architektoniczną, cyfrową oraz informacyjno-komunikacyjną.

Dostrzega się niewielką aktywność społeczną mieszkańców. Oprócz kilku działających prężnie organizacji pozarządowych, zarówno integracja mieszkańców, jak i zainteresowanie działalnością na rzecz rozwoju Gminy i wzajemnego wspierania się mieszkańców jest znikome. Planuje się podjęcie działań służących aktywizacji i integracji społeczności lokalnej. Do planowanych

działań zalicza się zadania miękkie (np. organizacja warsztatów na temat komunikacji i dialogu) oraz działania infrastrukturalne (np. remonty i rozbudowa infrastruktury kulturalnej, gdzie odbywają się zajęcia dla mieszkańców oraz wydarzenia kulturalne).

Rozwój nie jest możliwy bez edukacji na odpowiednim poziomie. Wysoka jakość kształcenia przekłada się na przyszłą sytuację każdego młodego człowieka, ale wpływa także na kształtowanie się rynku pracy i przedsiębiorczości mieszkańców. Aby wspomóc młodzież z terenu Gminy w odpowiednim wyborze ścieżki kariery oraz umożliwić poznanie różnych profesji, planuje się rozwój doradztwa zawodowego w szkołach. Dodatkowo podnoszenie jakości infrastruktury szkolnej i bazy dydaktycznej przełoży się na jakość nauczania, a tym samym na wyniki osiągnięte przez uczniów. Szkoła jest również dobrym miejscem do rozwijania pasji i zainteresowań uczniów dzięki uczestnictwu w zajęciach pozalekcyjnych.

W odpowiedzi na podkreślony przez mieszkańców niewystarczający dostęp do specjalistycznej opieki medycznej planuje się dążenie do jej rozwoju na terenie Gminy. Jednak ochrona zdrowia to nie tylko łatwy dostęp do lekarzy, ale także profilaktyka zdrowotna i podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie zdrowego stylu życia i zdrowia psychicznego.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

Cel strategiczny III

Cele operacyjne	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki osiągnięcia działań
III/1 Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie narzędzi umożliwiających poznanie opinii i punktu widzenia osób starszych, np. powołanie Rady Seniorów • Utworzenie miejsc integracji i dających możliwość spędzania czasu wolnego dla aktywnych seniorów, np. Uniwersytetu III Wieku, Klubu Seniora • Utworzenie miejsc opieki dziennej dla osób starszych i niesamodzielnych • Dążenie do powstawania Rady Seniorów oraz podmiotów reintegracyjnych, takich jak: Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Zakład Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, itp. • Usuwanie barier architektonicznych ograniczających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami • Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami 	<p style="text-align: center;">Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niesamodzielnych.</p> <p style="text-align: center;">Poznanie opinii oraz potrzeb seniorów.</p> <p style="text-align: center;">Zapewnienie seniorom atrakcyjnych rozrywek i możliwość aktywnego spędzania czasu.</p> <p style="text-align: center;">Dążenie do zwiększenia stopnia samodzielności osób z niepełnosprawnościami dzięki ofercie podmiotów reintegracyjnych.</p> <p style="text-align: center;">Umożliwienie osobom ze szczególnymi potrzebami uczestnictwa w życiu społecznym Gminy, zapewnienie dostępności usług oraz integracji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działających podmiotów dla seniorów (szt.), • liczba osób niesamodzielnych objętych dzienną opieką (os.), • liczba działających na terenie Gminy podmiotów reintegracyjnych (szt.), • liczba członków poszczególnych podmiotów reintegracyjnych (os.), • liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.), • liczba budynków publicznych z barierami architektonicznymi (szt.), • liczba wprowadzonych usprawnień zgodnych z ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (szt.),

<p>III/2 Wzrost aktywizacji i integracji społecznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacja warsztatów na temat komunikacji i dialogu • Organizacja wielopokoleniowych spotkań i uroczystości o różnej tematyce • Tworzenie nowych sekcji sportowych, rekreacyjnych, artystycznych, tanecznych, itp., dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych i wiekowych • Wykorzystanie istniejącej infrastruktury do zwiększenia integracji społecznej, w tym świetlic wiejskich, placów zabaw, siłowni zewnętrznych • Tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury kulturalnej i służącej rozwojowi i integracji społecznej 	<p>Zwiększenie stopnia zaangażowania mieszkańców w życie i rozwój Gminy.</p> <p>Wzrost integracji międzypokoleniowej i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy.</p> <p>Wzrost zainteresowania mieszkańców odbywającymi się na terenie Gminy wydarzeniami (kulturalnymi i sportowymi) i zajęciami (różnego typu) oraz zwiększenie liczby aktywnych członków grup i zespołów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych warsztatów integrujących (szt.), • liczba zorganizowanych spotkań wielopokoleniowych (szt.), • liczba działających sekcji (szt.), • liczba członków poszczególnych sekcji (os.),
<p>III/3 Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej warunkującej dalszy rozwój dzieci i młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozbudowa, modernizacja i doposażenie gminnej bazy dydaktycznej umożliwiającej edukację na wysokim poziomie • Rozwój doradztwa zawodowego w szkołach poprzez organizację spotkań dla uczniów z różnymi grupami zawodowymi • Rozwój oferty pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży • Wprowadzenie wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce • Rozbudowa i modernizacja szkolnej infrastruktury sportowej • Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży szkolnej kampanii promującej zdrowy tryb życia 	<p>Poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na wysokim poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci.</p> <p>Wsparcie ścieżki edukacyjnej uczniów i nakierowanie na odpowiedni zawód, dzięki spotkaniom z poszczególnymi grupami zawodowymi pozwalającymi poznać daną profesję.</p> <p>Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom i zainteresowaniom uczniów.</p> <p>Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zmodernizowanych/doposażonych obiektów szkolnych (szt.), • liczba zorganizowanych spotkań doradztwa zawodowego (szt.), • liczba odbywających się zajęć pozalekcyjnych (szt.), • liczba uczniów otrzymujących dodatkowe wsparcie w nauce (os.), • liczba przeprowadzonych kampanii promujących zdrowy tryb życia (szt.),

III/4 Wzrost dostępności usług zdrowotnych i wsparcie mieszkańców w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia

- Organizacja prelekcji i warsztatów na temat zdrowego żywienia i profilaktyki uzależnień
- Stosowanie wieloobszarowego wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy
- Dążenie do rozwoju specjalistycznej opieki medycznej
- Współpraca z innymi podmiotami w zakresie organizacji programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców

Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o zdrowie psychiczne i fizyczne oraz konieczność profilaktyki zdrowotnej.

Zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej.

- liczba zorganizowanych prelekcji/warsztatów na temat zdrowego żywienia (szt.),
- liczba zorganizowanych prelekcji/warsztatów na temat przeciwdziałania uzależnieniom (szt.),
- liczba programów profilaktycznych organizowanych w Gminie (szt.),
- liczba mieszkańców biorących udział w badaniach profilaktycznych (os.).

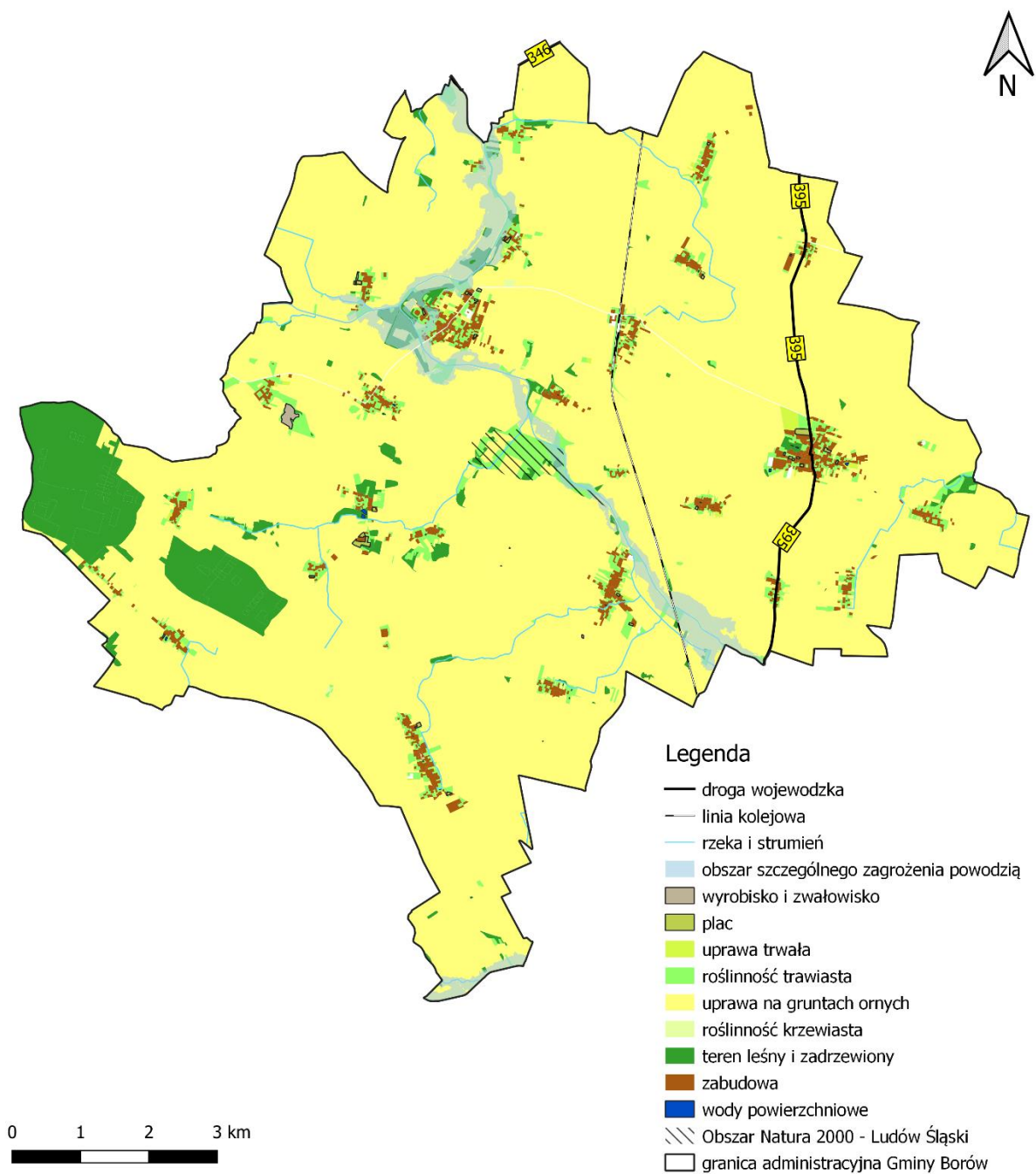
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Borów oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Borów położona jest w powiecie strzelińskim, w środkowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego. Siedzibą Gminy jest miejscowość Borów, położona w jej centralnej części. Borów pełni funkcję głównego ośrodka administracyjno-usługowego. Miejscowościami wspomagającymi ośrodek lokalny są wsie Borek Strzeliński, Boreczek, Ludów Śląski i Zielenice.

Główną funkcją Gminy Borów jest rolnictwo – użytki rolne pokrywają prawie 90% jej powierzchni. Lasy stanowią około 5%, a największe kompleksy zlokalizowane są w zachodniej części Gminy. W centralnej części Gminy wyznaczony został Obszar Natura 2000 Ludów Śląski. Jest to jedyny teren objęty formą ochrony przyrody występujący na terenie Gminy. Przez środek Gminy, na osi północ-południe, przepływa rzeka Mała Ślęza, będąca lewobrzeżnym dopływem rzeki Ślęzy, przepływającej przez południowo-zachodni fragment Gminy. Mała Ślęza wpływa do Ślęzy w miejscowości Borów. Tworzy ona także fragment skrajnie południowej granicy Gminy. Zagrożenie wystąpienia powodzi obejmuje obszary przylegające do przepływających rzek. Pozostałe wody powierzchniowe stanowią stawy, zlokalizowane między innymi w Mańczycach oraz Borku Strzelińskim.

Największa gęstość zabudowy charakteryzuje miejscowości Borów i Borek Strzeliński, dużą jej część stanowią budynki mieszkalne, jedno i wielorodzinne. W pozostałych miejscowościach zabudowa skupia się głównie wzdłuż dróg i najczęściej stanowi ją zabudowa zagrodowa, charakteryzująca się niską intensywnością oraz występowaniem obiektów mieszkalnych i gospodarczych.

System drogowy stanowią drogi gminne, powiatowe oraz wojewódzkie. Główny ciąg komunikacyjny stanowi droga wojewódzka nr 395, przebiegająca na osi północ-południe we wschodniej części Gminy. Pozwala ona na dojazd do stolicy województwa, Wrocławia, w około 40 min. Druga droga wojewódzka występująca na terenie Gminy (DW nr 346) tworzy północną granicę Gminy na 2 niewielkich fragmentach. Ponadto przez centralną część Gminy, na osi północ-południe biegną tory kolejowe. Stacja wraz z bocznicą zlokalizowane są w Boreczku. W odległości 10 km od północnej granicy Gminy znajduje się węzeł autostrady A4 Wrocław-Wschód łączącą Jędrzychowice z Korczową.

Ryc. 4. Pokrycie terenu oraz uwarunkowania funkcjonalno-przestrzenne Gminy Borów

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Corine Land Cover*.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego wyznaczone zostały 4 cele w odniesieniu do których sformułowano kierunki przestrzennego zagospodarowania województwa.

Tabela 7. Cele i kierunki wyznaczone w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego

Cele	Kierunki
CEL 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy	Kierunek 1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi.
	Kierunek 1.2. Zapobieganie peryferyzacji ośrodków i obszarów zagrożonych marginalizacją.
	Kierunek 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.
	Kierunek 1.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu	Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich.
	Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu.
	Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska.
Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka.	Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki odnawialnej opartej na wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu.
	Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów.
	Kierunek 3.3. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej.
	Kierunek 3.4. Zmniejszenie uciążliwości przewozu towarów masowych.
	Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy.
	Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców (zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie i nadmierne wykorzystanie zasobów wody, hałas).
Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej.	Kierunek 4.1. Zwiększenie dostępności zewnętrznej w ramach sieci TEN-T.
	Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa.

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

W ramach poszczególnych kierunków sporządzone zostały postulaty skierowane do gmin oraz ustalenia obowiązujące dla gmin przy sporządzaniu Studium, w zakresie zasad zagospodarowania obszaru funkcjonalnego, w tym cennego przyrodniczo. Poniżej znajduje się wykaz postulatów, które swym zasięgiem obejmują obszar Gminy Borów.

CEL 1. Zapewnienie warunków zrównoważonego i równomiernego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez funkcjonalne kształtowanie hierarchicznej sieci osadniczej gwarantującej dostęp do usług i rynku pracy

Kierunek 1.1. Wzmocnienie potencjału ośrodka wojewódzkiego i ośrodków regionalnych poprzez integrację z ich obszarami funkcjonalnymi

Postulaty:

15. Zaplanowanie i utworzenie parkingów P&R oraz B&R w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych poza obszarami centralnymi miast rdzeniowych.

Kierunek 1.3. Zwiększenie konkurencyjności inwestycyjnej województwa poprzez wyznaczenie obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji

Postulaty:

1. Uwzględnianie w studiach gmin obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, wskazanych na rysunku Planu nr 1. Osadnictwo, jako terenów lokalizacji budynków lub budowli związanych z prowadzeniem działalności mającej na celu wytwarzanie dóbr i materiałów oraz jako rekomendowanych przedsiębiorcom optymalnych lokalizacji nowych inwestycji w rozumieniu przepisów art. 7 ust. 2 pkt 10 ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o wspieraniu nowych inwestycji

Kierunek 1.4 Zwiększenie dostępności przestrzeni i usług publicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami

Postulaty:

1. Kształtowanie polityki przestrzennej na terenie gmin w sposób zapewniający wysoką jakość życia mieszkańcom poprzez:

1) planowanie zabudowy mieszkaniowej, przestrzeni publicznych oraz infrastruktury usług publicznych, spełniających wymogi dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,

2) określenie wskaźnika udziału mieszkań przeznaczonych dla osób ze szczególnymi potrzebami w nowo budowanych mieszkaniach;

2. Uwzględnienie w studiach gmin konieczności przeprowadzenia inwentaryzacji i audytów dotyczących występowania w przestrzeni publicznej barier ograniczających dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Cel 2. Racjonalny i zrównoważony sposób wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego krajobrazu

Kierunek 2.1. Stworzenie spójnego regionalnego systemu ochrony przyrody, funkcjonującego w ramach struktur krajowych i europejskich

Postulaty:

1. Uwzględnianie w polityce przestrzennej gminy konieczności ochrony zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (w tym zapisów zawartych w obowiązujących planach ochrony obszarów chronionych).
2. Ograniczenie lokalizowania elementów i obiektów infrastruktury technicznej w miejscach eksponowanych widokowo, ochrona i zagospodarowanie punktów widokowych, ochrona i kształtowanie ciągów i osi widokowych.
3. Uwzględnianie studiów i ocen zmian krajobrazu w pracach nad lokalnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.
5. Obszary korytarzy ekologicznych zidentyfikowanych w Planie oraz w lokalnych opracowaniach planistycznych należy w miarę możliwości chronić przed zabudową ciągłą i lokalizowaniem infrastruktury, planować zalesienia i zadrzewienia pomiędzy istniejącą zabudową i obszarami przyległymi.
6. Ograniczenie zabudowy dolin rzecznych (ochrona brzegów rzek przed zabudową, grodzeniem, osuszaniem i niszczeniem szaty roślinnej) w celu zachowania drożności korytarzy ekologicznych i minimalizowania skutków powodzi.

Ustalenia:

4. Uwzględnienie przebiegu i funkcji korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym w lokalnych dokumentach planistycznych oraz działaniach należących do kompetencji gminy. Wyznaczone na rysunkach Planu nr 2 i 3 korytarze ekologiczne mają przebieg orientacyjny – szczegółowy przebieg i szczegółowe zasady zagospodarowania korytarzy ekologicznych należy wyznaczać w lokalnych opracowaniach planistycznych w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych.

Kierunek 2.2. Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu

Postulaty:

1. Uwzględnianie założeń „Programu opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego” w gminnych programach opieki nad zabytkami w celu skoordynowania działań w sferze ochrony zabytków.
2. Wskazywanie w dokumentach planistycznych obiektów i obszarów, które powinny uzyskać ustawową formę ochrony zabytków (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w wojewódzkiej ewidencji zabytków).

4. Realizacja regionalnych szlaków turystycznych oraz powiązanie ich z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi gmin z wykorzystaniem systemów lokalnych szlaków turystycznych.

5. Realizacja funkcji turystycznych w ramach rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

6. Dostosowanie rozwoju zaplecza turystyki i rekreacji do zmian klimatu poprzez:

1) realizację transportu zbiorowego w obszarach i ośrodkach o atrakcyjnych turystycznie zasobach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, jako standardu ich komunikacyjnej obsługi,

2) wykluczenie z realizacji infrastruktury sportów zimowych obszarów o niewystarczających zasobach wód, których eksploatacja dla wytwarzania sztucznego śniegu zagraża lokalnemu środowisku naturalnemu.

Ustalenia:

1. Zintegrowanie systemu szlaków turystycznych w obszarze pogranicza i wskazanie powiązań z systemami tras turystycznych po stronie czeskiej i niemieckiej.

2. Wskazanie w studiach gmin przebiegu planowanych głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego o przebiegu w korytarzach określonych na rysunku Planu nr 2 System ochrony zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych zgodnie z Koncepcją sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.

Kierunek 2.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska

Postulaty:

1. Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym i planowanie przeznaczenia terenów w sposób niewywołujący potencjalnych konfliktów związanych z ich eksploatacją.

2. Ograniczanie przeznaczania zwartych kompleksów gruntów rolnych na zabudowę mieszkaniową i usługową.

4. Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym występowania wpływów eksploatacji górniczej w zasięgu terenów górniczych.

Cel 3. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom przez struktury przestrzenne odporne na zmiany klimatu, zagrożenia naturalne i pochodzące z działalności człowieka

Kierunek 3.1. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury energetycznej oraz racjonalnego rozwoju energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii przy wykorzystaniu naturalnych uwarunkowań regionu

Postulaty:

1. Uwzględnienie możliwości realizacji inwestycji wynikających z planów rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w lokalnych opracowaniach planistycznych, w zakresie wskazanym w aneksie nr 3 i na rysunku Planu nr 6.

2. Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących realizację sieci energetycznych jako podziemnych na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych pod rozwój zabudowy. Realizację napowietrznych sieci proponuje się dopuszczać jedynie w uzasadnionych przypadkach, na obszarach regionalnych stref aktywności gospodarczej oraz innych kompleksów zabudowy produkcyjnej lub usługowej o łącznej powierzchni powyżej 10 ha.

3. Wykonanie i uwzględnienie bilansu energetycznego, zawierającego analizę potrzeb transportowych użytkowników terenów oraz lokalnych warunków dla rozwoju odnawialnych źródeł energii, przy planowaniu rozwoju przestrzennego gmin.

4. Zastosowanie zapisów w lokalnych opracowaniach planistycznych wskazujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz gazu ziemnego jako podstawowego paliwa do zasilania urządzeń wytwarzających energię ciepłą, szczególnie w zakresie rozwiązań indywidualnych i grupowych.

5. Dążenie do wyposażenia w sieć gazową, umożliwiającą wykorzystanie gazu ziemnego do celów grzewczych, wszystkich terenów zabudowanych, w szczególności w jednostkach osadniczych liczących powyżej 0,5 tys. mieszkańców. W przypadku braku:

1) możliwości technicznych lub warunków ekonomicznych dla rozwoju sieci gazowej w oparciu o system gazu ziemnego, należy dążyć do dostarczenia gazu przez lokalizację lokalnych systemów dystrybucyjnych opartych na stacjach skroplonego gazu ziemnego,

2) dostępu do dystrybucyjnej sieci gazowej na terenach o rozproszonej zabudowie oraz w jednostkach osadniczych liczących poniżej 0,5 tys. mieszkańców należy preferować zasilanie gazem płynnym.

6. Dążenie do transformacji systemów zaopatrzenia w ciepło, poprzez:

1) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zasilanych paliwem gazowym lub ciekłym w przypadku rozwiązań indywidualnych,

2) sukcesywne podłączenia zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyposażonej w indywidualne źródła ciepła do scentralizowanych lub grupowych systemów grzewczych.

7. Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii, w szczególności na obszarach przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza.

8. Uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energetyki wiatrowej wynikających z dokumentu wspomagającego politykę Zarządu Województwa Dolnośląskiego w zakresie energetyki ze źródeł odnawialnych - „Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim”.

9. Uwzględnienie preferencji dla lokalizacji elektrowni fotowoltaicznych na obszarach:

1) położonych w sąsiedztwie dróg i linii elektroenergetycznych,

2) o niskim nachyleniu terenu – obszary nizinne,

3) o wysokim nasłonecznieniu,

4) nieużytków i gleb nieprzydatnych rolniczo, oraz na dachach obiektów wielkopowierzchniowych.

10. Umożliwienie wykorzystania cieków i zbiorników wodnych do produkcji energii, w szczególności w miejscach lokalizacji urządzeń piętrzących.

11. Wsparcie dla technologii wytwarzania energii w układach skojarzonych: kogeneracyjnych, trigeneracyjnych oraz poligeneracyjnych.

Ustalenia:

1. Określenie warunków i wskaźników lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na dachach i zadaszeniach obiektów przy określaniu wytycznych dla terenów przeznaczanych pod zabudowę usługową i produkcyjną, w szczególności wyznaczanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji.

Zaleca się wskazanie kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha, a w szczególności zlokalizowanych na obszarach optymalnej lokalizacji nowych inwestycji, jako obszarów, na których na dachach i zadaszeniach obiektów mogą zostać rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, a także ich strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu.

Kierunek 3.2. Zapewnienie warunków dla wyposażenia terenów zurbanizowanych w urządzenia i systemy umożliwiające dostarczanie wody i odbiór ścieków oraz zagospodarowanie odpadów

Postulaty:

1. Uwzględnienie możliwości realizacji instalacji do termicznego przekształcania odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4. Rozbudowa systemów umożliwiających dostarczanie wody i odbiór ścieków, w szczególności na wrażliwych obszarach ochrony zbiorników wód podziemnych.

5. W zakresie zaopatrzenia w wodę oraz odprowadzania ścieków komunalnych, na terenach zabudowanych oraz przeznaczonych na rozwój zabudowy należy stosować rozwiązania zbiorcze lub grupowe.

6. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę:

a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca lub bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),

b) poza terenami o niskiej koncentracji osadnictwa i intensywności zabudowy, powinno być ograniczone do celów gospodarczych i produkcyjnych oraz przeciwpożarowych.

7. Stosowanie indywidualnych rozwiązań w zakresie odprowadzenia ścieków komunalnych:

- 1) na terenach aglomeracji ściekowych, zgodnie z warunkami określonymi w AKPOŚK 2017,
- 2) poza aglomeracjami ściekowymi
 - a) powinno być możliwe wyłącznie na terenach o niskiej koncentracji osadnictwa (jednostek osadniczych posiadających poniżej 0,5 tys. mieszkańców) oraz niskiej intensywności zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna wolnostojąca bliźniacza oraz zabudowa zagrodowa),
 - b) powinno być ograniczone na terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej oraz jednorodzinnej szeregowej i grupowej.

8. W lokalnych opracowaniach planistycznych, na podstawie opracowań ekofizjograficznych, zaleca się wskazanie zasięgu terenów, na których możliwe jest stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kierunek 3.3. Zapewnienie warunków dla rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej

Postulaty:

1. Wspieranie rozwoju systemów łączności bezprzewodowej oraz uwzględnianie stref ochronnych wokół obiektów radiotelewizyjnych oraz pasów ochronnych linii radiowych.
2. Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
4. Zapewnienie zintegrowanego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej z infrastrukturą energetyczną, wodnokanalizacyjną i transportową.

Kierunek 3.5. Ograniczanie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych – powodzi i suszy

Postulaty kierowane do Rządu RP:

2. Modernizacja wałów przeciwpowodziowych wzdłuż rzek: Odra (Środa Śl., Miękinia, Niechlów), Polska Woda, Rybnica, Prądnia, Grabownica (powiat milicki), Ślęza (Borów, Kondratowice), Ślęza (m. Wrocław), Ślęza Mała (Borów), Czarna Woda, Potok Sulistrowicki (Sobótka), Oława (Strzelin, m. Strzelin), Szprotawa (Polkowice, Chocianów, Radwanice, Przemków, Gąworytce), Bystrzyca (Wrocław-Marszowice, Świdnica), Średzka Woda (Malczyce, Środa Śląska), Cicha Woda (Prochowice).

Postulaty kierowane do gmin:

4. Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń przestrzennych z zakresu małej retencji, wynikających z opracowanego programu małej retencji dla województwa dolnośląskiego (patrz: pkt 1. Postulaty kierowane do Rządu RP).
5. Uwzględnienie w lokalnych dokumentach planistycznych granic i funkcji polderów.

6. Uwzględnienie komponentu adaptacyjnego (do zmian klimatu) w dokumentach planistycznych, strategicznych i operacyjnych gminy, w tym m.in. odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych terenów retencyjnych.

8. Wyznaczenie w opracowaniach ekofizjograficznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i terenów o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji oraz uwzględnianie tych obszarów i terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych i w decyzjach o warunkach zabudowy

Kierunek 3.6. Ograniczanie negatywnych skutków działalności człowieka zagrażających zdrowiu i bezpieczeństwu mieszkańców

Postulaty:

1. Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie hałasu na istniejące i planowane obszary podlegające ochronie akustycznej.
2. Planowanie terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach znajdujących się poza zasięgiem ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.
3. Uwzględnienie strefowego rozmieszczenia terenów, polegającego na lokalizacji terenów niepodlegających ochronie akustycznej w sąsiedztwie terenów, na których usytuowane są ponadnormatywne źródła dźwięku.
4. Ograniczenie planowania terenów nowej zabudowy mieszkaniowej na obszarach, które nie posiadają:
 - 1) możliwości zaopatrzenia w ciepło sieciowe lub nie przewiduje się rozwoju systemów ciepłowniczych;
 - 2) dostępu do sieci gazowej lub nie planuje się wyposażenia w sieć gazową; z wyjątkiem terenów zabudowy mieszkaniowej, gdzie do zaopatrzenia w ciepło wykorzystywane będą odnawialne źródła energii.
5. Zachowanie bezpiecznej odległości od zakładów o dużym i o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, które zostały zamieszczone w Aneksie nr 2, a ich rozmieszczenie zostało pokazane na rysunku Planu nr 8. Bezpieczeństwo.

Cel 4. Dobra dostępność transportowa i sprawne systemy infrastruktury transportowej

Kierunek 4.2. Integracja działań w ramach głównych korytarzy drogowych o kluczowym i strategicznym znaczeniu z punktu widzenia rozwoju województwa

Postulaty:

1. W ramach wskazanych ciągów drogowych postuluje się o uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg wchodzących w skład danego korytarza. Szczególnie istotnym jest zapewnienie możliwości dostosowania parametrów technicznych dróg do obowiązujących normatywów, w oparciu o realne uwarunkowania terenowe. W miarę możliwości należy ograniczać lokalizację nowych zjazdów oraz skrzyżowań

z drogami dojazdowymi i lokalnymi. Obsługa przyległych terenów powinna odbywać się poprzez już istniejące zjazdy, skrzyżowania oraz nowe drogi o klasie co najmniej zbiorczej, a dotyczy to w szczególności dróg klasy technicznej G i GP. W ramach wskazanych korytarzy należy dążyć do realizacji ciągów pieszych lub pieszo-rowerowych zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.

13) Korytarz „obwodnicy aglomeracji wrocławskiej” – przebieg: Błonie skrzyżowanie z DK94 – Brzeg Dolny (obwodnica) – Miękinia (obwodnica) – dalej jako DW340 Oborniki Śląskie – Trzebnica – Oleśnica – dalej jako DW451 Bierutów – dalej jako DW396 Oława – Gaj Oławski – dalej DW346 Kąty Wrocławskie – Środa Śląska.

18) Korytarz (strzeliński) – przebieg: DW395 Wrocław – Strzelin.

Poniżej wyszczególniono działania w ramach **Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego** zgodnie z *Planem zagospodarowania województwa dolnośląskiego* – **postulaty** kierowane do gmin oraz **ustalenia** obowiązujące dla gmin przy sporządzaniu Studium, w zakresie zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. W związku z przynależnością Gminy Borów do WrOF, poniżej wymieniono działania, które swym zasięgiem obejmują teren Gminy Borów:

Działania z zakresu zwiększenia udziału ruchu rowerowego w transporcie WrOF

Postulaty:

2. Włączenie transportu rowerowego w zintegrowany system transportu gminy, obejmujący różne środki transportu i elementy infrastruktury: kolej aglomeracyjną, tramwaje, autobusy, system kierowania ruchem, parkingi w systemie Bike&Ride, komunikację rowerową i pieszą.
3. Uspójnienie, na styku jednostek administracyjnych, przebiegu planowanych tras rowerowych z gminami ościennymi.
4. Budowa infrastruktury rowerowej zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego.
5. Opracowanie koncepcji sieci tras rowerowych gminy, stanowiącej składową koncepcji sieci tras rowerowych WrOF:
 - 1) zgodnie ze Standardami projektowymi i wykonawczymi dla infrastruktury rowerowej województwa dolnośląskiego,
 - 2) powiązanej ze szkieletem głównych tras rowerowych, wyznaczonych w koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego, w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego,
 - 3) uwzględniającej system tras rowerowych wynikający ze zintegrowanych inwestycji terytorialnych Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT WrOF),
 - 4) w oparciu o identyfikację głównych źródeł i celów ruchu rowerowego.
6. Uwzględnienie potrzeb rozwoju ruchu rowerowego przy inwestycjach realizowanych przez instytucje gminne.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie głównych tras rowerowych, wyznaczonych w koncepcji sieci głównych tras rowerowych województwa dolnośląskiego.
2. Wyznaczenie elementów systemu bike & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych, a także dworcach autobusowych.
3. Wyznaczenie tras rowerowych umożliwiających bezpośredni dojazd rowerem z punktów centralnych miejscowości położonych w promieniu do 7 km do zintegrowanych węzłów przesiadkowych.
5. Zachowanie rezerwy terenowej na prowadzenie tras rowerowych po zlikwidowanych liniach kolejowych i dowiązanie ich do układu drogowego.
6. Planowanie i realizacja pozostałych tras rowerowych wzdłuż dróg gminnych pozwalających na powiązanie jednostek osadniczych bezpośrednio z celami codziennych dojazdów do szkoły, pracy i usług lub przystanków i węzłów transportu zbiorowego, mogących stanowić jeden z etapów tych podróży (z zachowaniem odpowiednich rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo, adekwatnych, w szczególności do natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach tych dróg).

Działania z zakresu poprawy funkcjonowania korytarzy transportowych oraz realizacji kolei aglomeracyjnej we WrOF

Postulaty:

7. Poprawienie funkcjonowania korytarza transportowego i redukcja uciążliwości związanych z wielkością natężenia ruchu samochodowego we WrOF poprzez:
 - 10) wyznaczenie rezerwy terenowej dla budowy obwodnicy Borka Strzebińskiego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 395,
8. Uwzględnienie w Studium rozwiązań sprzyjających rozwojowi elektromobilności oraz wykorzystaniu paliw alternatywnych w transporcie.

Ustalenia:

1. Wyznaczenie miejsca umożliwiającego realizację przynajmniej jednego zintegrowanego węzła przesiadkowego na terenie gminy.
2. Przeprowadzenie szczegółowych analiz dot. możliwości wyznaczenia elementów systemu park & ride przy stacjach i przystankach kolejowych oraz pętlach tramwajowych.

Działania z zakresu podniesienia jakości zamieszkania

Postulaty:

1. Określanie wytycznych pozwalających uzyskać:
 - 1) wysoki standard zamieszkiwania – odpowiednio dostosowany do lokalnych uwarunkowań właściwych dla terenów miejskich, podmiejskich i wiejskich,

- 2) odpowiedni klimat zamieszkiwania: nasłonecznienie, przewietrzanie, wilgotność powietrza, nasycenie zielenią,
 - 3) odpowiednią jakość środowiska, niski poziom zanieczyszczenia powietrza, wody, gleby w tym zanieczyszczeń hałasem, falami elektromagnetycznymi, światłem nocnym oraz fetorem,
 - 4) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do podstawowych usług – opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, szkolnictwa, zdrowia, handlu i gastronomii,
 - 5) dobrą dostępność czasową i przestrzenną do terenów sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych – przyosiedlowych, związanych bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi,
 - 6) dobrą dostępność do usług ponadpodstawowych,
 - 7) dobrą dostępność do usług wyższego rzędu,
 - 8) dobrą dostępność do miejsc pracy,
 - 9) dobrą dostępność do funkcji turystycznych i rekreacji weekendowej na obszarze WrOF (terenów i obiektów sportowych, terenów rekreacyjnowypoczynkowych).
2. Otaczanie jednostek osadniczych terenami zadrzewionymi, rekreacyjno-wypoczynkowymi, zieleni urządzonej.
 3. Wyodrębnienie na terenach wskazywanych pod rozwój zabudowy lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, odrębnych funkcjonalnie ogólnodostępnych terenów zieleni o powierzchni nie mniejszej niż 1000 m² i szerokości nie mniejszej niż 20 m.
 4. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, energetycznego, powodziowego, transportowego oraz przestrzennego przy określaniu kierunków polityki przestrzennej oraz ustalaniu standardów i wskaźników zagospodarowania przestrzennego.
 5. Na styku jednostek administracyjnych uspołnienie przebiegu szlaków turystycznych z gminami ościennymi.
 6. Integrowanie obszarów rozwoju turystyki i rekreacji WrOF z obszarami tworzącymi system Zielonej Infrastruktury.
 7. Poprawa dostępności komunikacją zbiorową i rowerową obszarów rozwoju turystyki, sportu i rekreacji w WrOF.
 8. Rozwój funkcji turystycznych w obszarach nieposiadających atrakcyjnych turystycznie zasobów przyrodniczych, prowadzić w oparciu o zasoby środowiska kulturowego.
 9. Integracja szlaków turystycznych z przystankami komunikacji zbiorowej.

Ustalenia:

1. Określenie na terenie gminy co najmniej jednego dużego, zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość

wspólnego spędzaniu czasu wolnego w otwartej przestrzeni, a przy tym sprzyjającego nawiązywaniu i pogłębianiu relacji oraz kontaktów społecznych. Zwarty kompleks publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych musi stanowić wyodrębnioną przestrzennie jednostkę funkcjonalną lub składać się z kilku odrębnych, lecz powiązanych funkcjonalnie, jednostek funkcjonalnych o przeznaczeniu podstawowym zawierającym się w zakresie pojęcia publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych. Zaleca się, aby minimalna powierzchnia zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego wynosiła:

- 1) dla gmin powyżej 10 tys. mieszkańców – 20 ha,
- 2) dla gmin poniżej 10 tys. mieszkańców – 10 ha.

2. Określenie, dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego w zasięgu pieszego dojścia i dojazdu rowem. Zaleca się, aby dla jednostek osadniczych o wielkości powyżej 250 mieszkańców, określić lokalizację, wydzielonego funkcjonalnie i zwartego przestrzennie, publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, o następujących parametrach:

- 1) o powierzchni co najmniej 0,2 ha w odległości do 800 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej,
- 2) o powierzchni co najmniej 2,0 ha w odległości do 2500 m od terenów granic terenów zabudowy mieszkaniowej.

3. Określenie odpowiednich proporcji pomiędzy terenami zabudowy mieszkaniowej a publicznie dostępnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi poprzez ustalenie dla osiedli, jednostek osadniczych lub bilansowych wytycznych do planów miejscowych w zakresie wskaźnika minimalnej powierzchni publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych przypadającej na jednostkę powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowych. Zaleca się, aby wskaźnik ten był wyrażony poprzez ustalenie proporcji powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznie dostępnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych do powierzchni wydzielonych funkcjonalnie terenów zabudowy mieszkaniowej wyrażonych formie ilorazu, a wartość jego wynosiła co najmniej 0,1.

4. Ograniczenie przeznaczania pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem terenów narażonych na ponadnormatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej. Poza terenami miast pod zabudowę podlegającą ochronie przed hałasem, zaleca się przeznaczanie terenów położonych w odległościach co najmniej:

- 1) 100 m od linii kolejowych zaliczanych do sieci TEN-T,
- 2) 100 m od autostrad, dróg ekspresowych oraz głównych ruchu przyspieszonego,
- 3) 50 m od dróg głównych.

5. Separowanie terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem od obiektów i terenów zabudowy produkcyjnej i usługowej poprzez ustalenie minimalnych odległości między te-

renami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a dużymi zwartymi kompleksami terenów zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej. Poza terenami miast zaleca się, aby zachowywać parametr odległości co najmniej 150 m między terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a zwartymi kompleksami zabudowy produkcyjnej, usługowej lub produkcyjno-usługowej o powierzchni przekraczającej 10,0ha.

6. Określenie minimalnych odległości pomiędzy terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem a najbliższymi terenami zabudowy związanej z potencjalną emisją fetoru. Zaleca się zachowanie odległości terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem co najmniej:

- 1) 400 m od najbliższych terenów zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko (powyżej 210 DJP),
- 2) 300 m od najbliższych terenów istniejącej lub projektowanej zabudowy związanej z wielkotowarową produkcją zwierzęcą, stanowiącą przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (od 60 do 210 DJP),
- 3) 300 m od najbliższych terenów zabudowy istniejącej lub projektowanej związanej z przetwarzaniem i składowaniem odpadów.

7. Podporządkowanie ochronie zasobów cennych przyrodniczo i kulturowo rozwoju infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

8. Wskazanie obszarów, które wymagają współpracy z sąsiednimi gminami przy opracowywaniu planów rozwoju infrastruktury turystycznej.

9. Realizowanie Systemu Zielonej Infrastruktury jest priorytetem wobec wszelkich innych zasad zagospodarowania ustalonych w PLANIE z wyłączeniem ważnych względów społecznych oraz celów publicznych.

Działania z zakresu wysokich wartości i cech krajobrazu kulturowego WrOF

Ustalenia:

1. Wprowadzanie wytycznych określających zasady ochrony i zagospodarowania obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych objętych formami ochrony zabytków.
2. Wskazywanie obiektów, zespołów i obszarów zabytkowych do objęcia ochroną konserwatorską (wpis do rejestru zabytków lub ujęcie w ewidencji zabytków), w tym dóbr kultury współczesnej.
3. Wprowadzanie wytycznych w zakresie zasad ochrony i zagospodarowania dóbr kultury współczesnej.

Postulaty:

1. Ustalanie:

- 1) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej,
- 2) terenów o najlepszych predyspozycjach dla lokalizacji skoncentrowanej działalności gospodarczej.

2. Określanie wytycznych w zakresie zasad kształtowania polityki przestrzennej oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających dobrą dostępność:

- 1) do infrastruktury transportowej,
- 2) do infrastruktury technicznej,
- 3) do infrastruktury naukowo-badawczej,
- 4) do bazy edukacyjnej,
- 5) do infrastruktury biznesowo-finansowej.

3. Optymalizowanie lokalizacji dużych kompleksów terenów zabudowy usługowej lub produkcyjnej. Zaleca się, aby kompleksy terenów o łącznej powierzchni przekraczającej 10 ha przeznaczane pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej w miarę możliwości wyznaczać w obrębie wskazanych w PLANIE obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub w odległości do 1000 m od nich – w przypadku braku możliwości wynikających z uwarunkowań lokalnych.

4. Zapewnienie efektywnej obsługi komunikacyjnej terenów wyznaczonych pod rozwój zabudowy usługowej lub produkcyjnej wyznaczonych w ramach obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji wskazanych w PLANIE lub innych dużych, zwartych kompleksów terenu zabudowy usługowej lub produkcyjnej przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej. Zaleca się, aby obsługa komunikacyjna tych terenów była zapewniona drogą co najmniej o parametrach drogi klasy zbiorczej, wyposażoną w pas zieleni izolacyjnej, w tym zieleni wysokiej o szerokości co najmniej 3,0 m.

5. Ustalenie wytycznych w zakresie odległości między przeznaczanymi pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej terenami zabudowy usługowej lub produkcyjnej – wyznaczanymi w ramach, wskazanych w PLANIE, obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji lub ustalonymi w ramach innych dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej a istniejącymi i projektowanymi terenami zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem. Zaleca się, aby odległość od terenów zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem wynosiła co najmniej:

1) 150 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni od 10,0 do 25,0ha,

2) 300 m od zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej, przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o łącznej powierzchni przekraczającej 25,0ha.

6. Zabezpieczenie odpowiedniej jakości środowiska na obszarach skoncentrowanej działalności gospodarczej – dużych, zwartych kompleksów zabudowy usługowej lub produkcyjnej – poprzez ustalenie wskaźnika nasycenia tych terenów zielenią określającego wielkość powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni przypadających na funkcjonujące w ramach obszarów skoncentrowanej działalności gospodarczej terenów zabudowy usługowej i/lub produkcyjnej. Zaleca się, aby wskaźnik udziału zieleni wyrażony został jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do terenów produkcyjnych lub usługowych, a jego wartość wynosiła co najmniej 0,05.

Działania z zakresu zapewnienia odpowiedniej jakości i spójności terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo

Postulaty:

1. Aktualizowanie opracowań ekofizjograficznych i inwentaryzacji przyrodniczych, które będą stanowiły podstawę do waloryzacji i wyznaczania terenów cennych przyrodniczo oraz zapewnienia ich ciągłości, w tym wyznaczania lokalnych korytarzy ekologicznych.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu ponadlokalnym zaleca się zachowanie poniższych parametrów:

4) szerokość korytarza ekologicznego rzeczno-ekologicznego o znaczeniu ponadlokalnym (w tym odcinki wymagające szczególnej ochrony) powinna wynosić co najmniej 50 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 100 m, a 300 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi i terenami zurbanizowanymi.

2. Uwzględnienie i zachowanie ciągłości wskazanych w Planie (WrOF) korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym (lądowych i rzecznych) poprzez uszczegółowienie ich przebiegu oraz określenie zasad ich zagospodarowania w oparciu o aktualne opracowania ekofizjograficzne i inwentaryzacje przyrodnicze, z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań przestrzennych. Przy wyznaczaniu korytarzy ekologicznych o znaczeniu lokalnym zaleca się zachowanie szerokości korytarza nie mniejszej niż 30 m, przy czym wskazane jest uzyskanie szerokości korytarza pomiędzy 50 m a 100 m, wyznaczonego poza terenami zabudowanymi.

4. Uwzględnienie systemu ochrony przyrody i zieleni miejskiej Wrocławia ustalonego w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Wrocławia – w celu stworzenia docelowego spójnego układu pierścieniowoklinowego miasta z jego otoczeniem.

5. Ograniczenie, w miarę możliwości, rozdzielania inwestycjami liniowymi lub dużymi terenami zabudowy, które mogłyby stanowić istotną barierę przestrzenną, dużych kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk, obszarów podmokłych poprzez ustalenie wytycznych pozwalających na zachowanie zwartości tych obszarów. Zaleca się, aby nie dzielić funkcjonalnie kompleksów leśnych oraz innych obszarów przyrodniczo cennych takich jak turzycowiska, zespoły łąk i pastwisk o powierzchni powyżej 100 ha i nie dopuszczać na ich obszarze dużych kompleksów zabudowy o powierzchni przekraczającej 10 ha.

Działania z zakresu ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrodniczych

Postulaty:

1. Przeznaczanie terenów górniczych, po zakończonej eksploatacji powierzchniowej, w maksymalnym stopniu na funkcje rekreacyjne lub retencyjne.
2. Uwzględnienie ochrony udokumentowanych złóż i przeznaczenie terenów w sposób niewywołujący konfliktów związanych z ich potencjalną eksploatacją.
3. Ograniczanie przeznaczania gruntów rolnych wysokiej jakości na cele nierolnicze.
4. Przeznaczanie pod zalesienia lub zadrzewienia nieużytków i użytków rolnych niskiej jakości, za wyjątkiem cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów otwartych i siedlisk przyrodniczych oraz obszarów podlegającym przepisom odrębnym (ochrona przeciwpowodziowa, inwestycje energetyczne i inne).
5. Pielęgnacja istniejących i wprowadzanie nowych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych, szczególnie na obszarach intensywnej produkcji rolniczej.

Ustalenia:

1. Ustalanie wytycznych sprzyjających przeznaczaniu gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej pod zalesienia i zadrzewienia.
2. Ustalanie wytycznych w zakresie gospodarczego wykorzystania wód opadowych i roztopowych oraz wody szarej.

Działania z zakresu wdrażania systemu zielonej infrastruktury

Postulaty:

1. Współpraca przy opracowaniu strategii tworzenia i wdrażania Systemu Zielonej Infrastruktury WrOF.
2. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazany na rysunku Planu nr 12, wprowadzanie ustaleń i wytycznych pozwalających na unikanie kolizji kierunków rozwoju przestrzennego gminy z funkcjami pełnionymi przez System Zielonej Infrastruktury.

3. Preferowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, następujących przeznaczeń terenów, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

- 1) tereny lasów,
- 2) tereny zieleni urządzonej – takich jak: parki, ogrody, zieleńce, arboreta, alpinaria,
- 3) tereny ogrodów działkowych,
- 4) tereny rolnicze, w szczególności przeznaczane na uprawę ziół, kwiatów, owoców i warzyw,
- 5) tereny usługowe – w zakresie:
 - a) opieki i zdrowia (zakłady opiekuńczo-lecznicze, obiekty i tereny zamieszkania zbiorowego dla osób starszych i niepełnosprawnych),
 - b) centrów zdrowia i urody (SPA, saunaria),
 - c) sportu i rekreacji (tereny boisk sportowych, sal sportowych, kąpielisk, basenów, kortów tenisowych, pól golfowych, stadniny koni, pól biwakowych i kempingowych, parków linowych, trasy i miejsca do jazdy konnej, trasy rowerowe, trasy do narciarstwa biegowego, góry saneczkowe, parkury, miasteczka rowerowe, skateparki, lotniska i tory wyścigowe dla modelarzy, miejsca dla baloniarzy, motolotniarzy, przystanie, łowiska dla wędkarzy, stawy rybne, miejsca do grillowania),
 - d) turystyki,
 - e) naukowo-dydaktycznym (kampusy szkół wyższych, szkolnictwo zawodowe),
 - f) naukowo-badawczym (jednostki naukowo-badawcze, w szczególności związane z produkcją żywności i produktów naturalnych),
- 6) tereny zabudowy letniskowej,
- 7) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – w układzie wolnostojącym lub bliźniaczym.

4. Realizowanie w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, terenów usługowych sportowych, rekreacyjno-wypoczynkowych oraz turystycznych w formie ekstensywnej, rozporoszonej, na zasadzie uzupełnienia istniejącego zagospodarowania.

5. Promowanie rozwiązań zapobiegających nadmiernemu odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych powyżej naturalnego poziomu odpływu, np. poprzez stosowanie dołów chłonnych, studni chłonnych, zbiorników i innych rozwiązań naturalnych i technicznych retencjonujących wody opadowe i roztopowe.

6. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3,

PZB_WT_2, PZB_WT_3 przeznaczanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej, tj. V i VI w miarę możliwości pod zalesienia i zadrzewienia.

8. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 ustalanie wytycznych umożliwiających:

- 1) zachowanie terenów rolnych wolnych od zabudowy,
- 2) uzupełnianie i restaurację historycznych struktur przestrzennych.

Ustalenia:

1. Uwzględnienie Systemu Zielonej Infrastruktury składającego się z jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12 – tworzących kliny, ringi oraz łączniki stanowiące ciągłą całość przestrzenną, umożliwiającą przepływy środowiskowe i przyrodnicze wokół Wrocławia oraz do wewnątrz i na zewnątrz miasta.

2. W granicach wszystkich jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, ustala się:

- 1) zachowanie wolnej od zabudowy przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi umożliwiającą swobodne przemieszczanie się dziko żyjących zwierząt – przy czym zaleca się pozostawienie między miejscowościami wolnych od zabudowy (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) pasów terenu o szerokości co najmniej 500 m,
- 2) zapewnienie połączenia jednostek Zielonej Infrastruktury systemem tras rowerowych – w szczególności na terenach Skarbu Państwa oraz samorządu terytorialnego,
- 3) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż cieków naturalnych niebędących rzekami poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 20 m po obu stronach cieków lub 30 m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie cieku,
- 4) zapewnienie ciągłości korytarzy migracyjnych wzdłuż rzek poprzez określenie wytycznych w zakresie minimalnych szerokości pasów lub pasa terenu wyłączonych spod możliwości zabudowy i zachowanych dla naturalnych procesów przyrodniczo-środowiskowych lub nasadzeń zielenią wysoką gatunkami rodzimymi – przy czym zaleca się, aby ich szerokość wynosiła co najmniej po 30 m po obu stronach rzeki lub 50 m w przypadku pasa zlokalizowanego jedynie po jednej stronie rzeki,
- 5) na styku Wrocławia z poszczególnymi gminami wyznaczyć lub zachować, w ramach jednostek ZI, otwarte korytarze przewietrzające poprzez określenie wytycznych w zakresie ich zabezpieczenia przed zabudowaniem i ustalenia właściwego sposobu ich zagospodarowania – przy czym zaleca się, aby zagospodarowywać ich wnętrza zakrzewieniami, a obrzeża zielenią wysoką, gdzie wskazane jest by szerokość zewnętrznych pasów tere-

nów zieleni wysokiej miała szerokość co najmniej 15 m, a udział zieleni wysokiej w obszarze zajmowanym przez korytarz przewietrzający wynosił co najmniej 25% jego powierzchni w odniesieniu do danej jednostki ZI,

6) zachowanie istniejących cieków i zbiorników wodnych poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów zapewniających utrzymanie migracji i bioróżnorodności oraz pozwalających na zachowanie ich pierwotnych parametrów retencyjnych w zakresie pojemności i zdolności przepływowej, a w miarę możliwości umożliwiających zwiększenie ich zdolności retencyjnych,

7) ograniczenie rozwoju przestrzennego zabudowy poprzez określenie wytycznych dotyczących maksymalnych zasięgów rozwoju przestrzennego zabudowy, przy czym zaleca się aby przeznaczać pod rozwój zabudowy tereny położone w odległości nie większej niż 300 m od granic terenów już zabudowanych,

8) zachowanie ciągłości korytarzy złożonych z otwartych terenów poprzez określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów ustalających minimalne szerokości korytarzy złożonych z terenów otwartych, przy czym zaleca się, aby szerokość tych korytarzy wynosiła od 200 do 500 m,

9) zapewnienie odpowiednich stosunków wodnych poprzez wprowadzenie wytycznych dotyczących:

a) zasad regulowania stosunków wodnych przed zlokalizowaniem zabudowy i dostosowania systemu melioracyjnego do nowych warunków zagospodarowania,

b) zasad zachowania naturalnego poziomu retencji przy zmianie przeznaczenia terenu.

4. Określenie wytycznych w zakresie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów dla terenów jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, pozwalających na ograniczenie lub wykluczenie możliwości lokalizacji wielkotowarowych gospodarstw rolnych.

5. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_1, PZA_2, PZA_3, PZA_WP_1, PZA_WT_2, PZA_WT_3, PZA_WT_WP_2 ustala się:

1) bezwzględne utrzymanie zieleni wysokiej we wszystkich formach oraz na wszystkich terenach użytkowanych jako: użytki ekologiczne, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych, grunty leśne, tereny rekreacyjnowypoczynkowe, parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej, cmentarze oraz lasy gminne, z dopuszczeniem jej usunięcia jedynie na ważne cele publiczne z zakresu infrastruktury technicznej i komunikacyjnej,

2) zachowanie, uzupełnienie oraz wprowadzenie nasadzeń zieleni wysokiej wzdłuż cieków naturalnych oraz dróg publicznych,

3) zachowanie i wprowadzenie nowych zadrzewień wzdłuż miedz.

7. Określenie dla terenu jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_2, PZA_WT_2, PZA_WT_WP_2, PZB_2, PZB_WP_2, PZB_WT_2, PZC_2, PZC_WT_WP_2, PZC_WT_2 wytycznych w zakresie zachowania odpowiednich proporcji między publicznymi terenami zieleni a terenami zabudowy mieszkaniowej, produkcyjnej lub usługowej wyrażonych przy pomocy wskaźnika. Zaleca się, aby wskaźnik określający proporcje ustalony był jako iloraz powierzchni wydzielonych funkcjonalnie publicznych terenów zieleni do powierzchni terenów zabudowy mieszkaniowej oraz terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej i wynosił odpowiednio:

- 1) terenów zabudowy mieszkaniowej – nie mniejszego niż 0,15, tj. co najmniej 1500 m² ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy mieszkaniowej,
- 2) terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej – nie mniejszego niż 0,02, tj. co najmniej 200 m² powierzchni ogólnodostępnych terenów zieleni na 1ha terenów zabudowy produkcyjnej lub usługowej.

9. Zachowanie zwartości jednostek osadniczych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZB_1, PZB_2, PZB_3, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZB_WT_2, PZB_WT_3 poprzez określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczenia pod rozwój zabudowy terenów znajdujących się na zwartych kompleksach terenów otwartych, zlokalizowanych poza granicami jednostek osadniczych.

10. Określenie wytycznych dla terenów jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_WP_1, PZA_WT_WP_2, PZB_WP_1, PZB_WP_2, PZB_WP_3, PZC_WP_1, PZC_WP_2, PZC_WP_3, PZC_WT_WP_2, PZC_WT_WP_3 ograniczających możliwość lokalizacji działalności produkcyjnej zaliczonej do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko.

11. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wskazanych na rysunku Planu nr 12, oznaczonych symbolami: PZA_3, PZB_3, PZC_3, PZB_WP_3, PZC_WP_3, PZA_WT_3, PZB_WT_3, PZC_WT_3, PZC_WT_WP_3, PZC_MS_3 określenie wytycznych w zakresie ograniczenia przeznaczenia pod rozwój zabudowy terenów otwartych, zlokalizowanych poza terenami zabudowanymi*. W celu zachowania zwartości terenów zabudowanych o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej zaleca się wprowadzenie wytycznych w zakresie:

- 1) ograniczenia rozpraszania zabudowy poprzez jej lokalizację w formie uzupełnień pomiędzy istniejącą zabudową oraz w odległości do 100 m od istniejącej zabudowy,
- 2) zachowania użytkowania rolniczego na terenach dużych zwartych kompleksów rolniczej przestrzeni produkcyjnej o powierzchni powyżej 5 ha.

Postulaty:

1. Ograniczanie zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, w tym dostosowanie zagospodarowania i warunków technicznych zabudowy do stopnia zagrożenia oraz uwzględnieniem cyklicznych zalewów.
2. Ograniczanie odpływu wód ponad poziom odpływu naturalnego (np. doły chłonne, studnie chłonne, zbiorniki retencjonujące wody nawalne, itp.) przy wprowadzaniu nowego rodzaju zagospodarowywania na terenach dotychczas niezabudowanych.
3. Wprowadzenie w lokalnych dokumentach planistycznych ustaleń zapewniających:
 - 1) zagospodarowanie i retencjonowanie wód opadowych na terenach zurbanizowanych,
 - 2) możliwość zachowania i wprowadzania nowych zadrzewień śródpolnych oraz małych zbiorników wodnych na terenach rolniczych,
 - 3) stosowanie rozwiązań, które spowalniają spływ wody w cieku (zakola, meandry) i prowadzą do renaturalizacji cieków, niekolidujących z działaniami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej lub innymi ponadlokalnymi celami publicznymi,
 - 4) utrzymanie, odtworzenie oraz budowę nowych systemów melioracyjnych w postaci cieków wodnych oraz drenaży (urządzenia melioracji podstawowej).
4. Określanie w lokalnych dokumentach planistycznych obszarów o dużej zdolności retencyjnej i o obniżonej pojemności retencyjnej, które wymagają kompensacji.
5. W granicach jednostek Zielonej Infrastruktury (ZI), wyznaczanie w miarę możliwości, w lokalnych obniżeniach w bezpośrednim sąsiedztwie cieków naturalnych terenów pod lokalizację zbiorników małej retencji.

Ustalenia:

2. Określenie wytycznych w zakresie zasad zatrzymywania i wykorzystania odpływu wód opadowych i roztopowych z dachów i powierzchni uszczelnionych celem zatrzymywania tych wód w miejscu ich wystąpienia, w szczególności zaleca się wprowadzenie ustaleń w ww. zakresie dla:
 - 1) obszarów optymalnej lokalizacji nowych inwestycji,
 - 2) innych terenów przeznaczanych pod rozwój skoncentrowanej działalności gospodarczej, o powierzchni większej niż 5 ha,
 - 3) obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².
3. Określenie wytycznych zapewniających zachowanie w stanie naturalnym terenów zależnych od wód i innych ekosystemów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną typu: mokradła, bagna, trzęsawiska, mszary, torfowiska itp.

4. Wskazanie obszarów najbardziej odpornych na sytuacje kryzysowe pozwalających na zapewnienie ludności warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych oraz prowadzenie działań z zakresu zarządzania kryzysowego – zgodnie z obowiązującymi planami zarządzania kryzysowego.

Działania z zakresu kształtowania zwartej struktury osadniczej WrOF odpornej na skutki zmian klimatu

Postulaty:

1. Ograniczanie potrzeb transportowych poprzez planowanie wielofunkcyjnego rozwoju terenów mieszkaniowych.
2. Preferowanie komunikacji pieszej i rowerowej oraz transportu publicznego jako wiodących rodzajów transportu przy określaniu kierunków rozwoju w zakresie obsługi komunikacyjnej terenów.
3. Uwzględnianie zachodzących zmian klimatycznych oraz konieczności optymalnego bilansowania kosztów finansowych, czasowych i przestrzennych transportu oraz zaopatrzenia w energię przy ustalaniu kierunków oraz wytycznych dla rozwoju systemu osadniczego.
4. Kształtowanie struktury osadniczej jako sieci zwartych jednostek i osiedli, bez dopuszczania do powstawania luk w zabudowie i rozczłonkowania zwartych kompleksów otwartej przestrzeni.
5. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD), czyli w ścisłym powiązaniu ze zbiorowym transportem publicznym, a w szczególności z transportem szynowym (kolejowym i tramwajowym).

Ustalenia:

1. Planowanie rozwoju struktur przestrzennych w oparciu o metodę Transit Oriented Development (TOD). Zaleca się wprowadzenie wytycznych zapewniających mieszkańcom jednostki osadniczej pieszy dostęp o zasięgu do 800 m:
 - 1) do usług podstawowych z zakresu oświaty, handlu, gastronomii, zdrowia, sportu i rekreacji – pozwalających na zaspokojenie większości codziennych potrzeb mieszkańców jednostki,
 - 2) do węzła komunikacji zbiorowej, szczególnie opartego na komunikacji szynowej.
2. Powiązanie rozwoju osadnictwa z systemem transportowym, w szczególności z transportem szynowym – kolejowym i tramwajowym. W pierwszej kolejności zaleca się lokalizowanie zabudowy mieszkaniowej wraz z związanymi z nią usługami w odległościach do:
 - 1) 800 m od stacji i przystanków kolejowych,
 - 2) 500 m od przystanków tramwajowych, przy czym w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych zaleca się lokalizowanie zabudowy o funkcjach usługowych, niezaliczonej do zabudowy podlegającej ochronie przed hałasem.

3. W przypadku wypełnienia zabudową przestrzeni znajdujących się, w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych oraz do 500 m od przystanków tramwajowych – wypracowanie wytycznych pozwalających na ograniczanie lokalizowania zabudowy mieszkaniowej wraz ze związanymi z nią usługami w odległości większej niż 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych.

4. Lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej przede wszystkim na terenie miast.

5. Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej poza terenami miast do zabudowy niskiej, przy zaleceniu lokalizowania jej w odległości do 800 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub szkół podstawowych.

6. Lokalizowanie nowej intensywnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na terenach obsługiwanych przez publiczny transport zbiorowy, w szczególności szynowy. Zaleca się, aby poza terenami miejskimi nową intensywną zabudowę mieszkaniową jednorodziną – szeregową, łańcuchową oraz zwartą – lokalizować w odległości do:

1) 2000 m od stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub

2) 1200 m od szkół podstawowych.

7. Określenie wytycznych pozwalających na ograniczenie zasięgu rozwoju przestrzennego jednostek osadniczych nieposiadających dostępu do stacji i przystanków kolejowych lub przystanków tramwajowych lub niewyposażonych w szkołę podstawową. Zaleca się, aby w pierwszej kolejności pod rozwój przeznaczać tereny niezabudowane zlokalizowane pomiędzy istniejącą zabudową w granicach jednostki osadniczej, a w przypadku braku takich terenów – tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy, lecz w odległości nie większej niż 100 m od granic obszarów jednostki osadniczej o wykształconej w pełni, zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej.

8. Zapewnienie mieszkańcom zwartych zespołów mieszkaniowych, w zakresie dojścia pieszo, dostępu do usług podstawowych – handlu, szkolnictwa, zdrowia, sportu i rekreacji. Zaleca się, aby odległość od miejsca zamieszkania do ww. terenów usług podstawowych wynosiła do:

1) 800 m w jednostkach miejskich o wielkości przekraczającej 5 tys. mieszkańców,

2) 1200 m w jednostkach osadniczych o wielkości od 1 tys. do 5 tys. mieszkańców.

9. Uwzględnienie lokalnych warunków nasłoneczniania terenu przy ustalaniu wytycznych dla kształtowania terenów mieszkaniowych pod kątem optymalnego wykorzystania energii solarnej do wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej oraz minimalizacji zjawiska kumulacji ciepłej poprzez określenie zasad:

1) kształtowania układu drogowego w sposób determinujący kierunki sytuowania zabudowy,

2) kształtowania wysokości zabudowy na terenach sąsiednich,

- 3) dopasowania rodzajów dachu i ich kąta nachylenia do lokalnych warunków,
- 4) nasycania terenów zabudowy zielenią – w szczególności wysoką,
- 5) ograniczania powstawania dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni, cechujących się wysokim poziomem akumulacji ciepłej,
- 6) defragmentacji dużych połaci terenu o utwardzonej nawierzchni elementami wprowadzającymi zacienienie.

10. Określenie wytycznych kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu oraz jego wyposażenia uwzględniające warunki przewietrzania terenów poprzez określenie zasad:

- 1) kształtowania układu przestrzennego zabudowy i zagospodarowania terenu zapewniających odpowiednie warunki przewietrzania na terenach zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę,
- 2) uwzględniania systemu terenów zieleni jako elementu wpływającego na warunki przewietrzania,
- 3) określania udziału terenów biologicznie czynnych oraz zieleni wysokiej, w tym na terenach komunikacyjnych.

11. Wprowadzanie szpalerów lub alei drzew w obszarach dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W przypadku braku możliwości wprowadzenia szpalerów lub alei w pasach drogowych wzdłuż zabudowy kwaterowej, czy pierzejowej w ścisłej zabudowie śródmiejskiej, stosowanie podcieni lub arkad umożliwiających, poza ruchem powietrza, swobodne przemieszczanie się osób w tej przestrzeni.

12. Zachowywanie pomiędzy jednostkami osadniczymi wolnych od zabudowy i zagospodarowania (z wyłączeniem dróg i sieci uzbrojenia terenu) terenów otwartych lub zalesionych. Zaleca się, aby wolne od zabudowy i zagospodarowania przestrzenie otwarte lub zalesione miały szerokość co najmniej 500 m, a w przypadku gdy odległość ta jest mniejsza niż 500 m zaleca się ograniczenie rozwoju zabudowy na kierunkach, w których mógłby on doprowadzić do dalszego zmniejszenia przestrzeni wolnej od zabudowy pomiędzy jednostkami osadniczymi.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Borów. Jednocześnie są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej, tj. z *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)* oraz *Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny KSRR zakłada *efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,
- Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Natomiast w *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030* wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiednie wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 ze *Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*.

Tabela 8. Spójność Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2033 ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030
<p>1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Wspieranie endogenicznych potencjałów gospodarczych subregionów 1.2. Wzmocnienie krajowej i europejskiej konkurencyjności regionu i jego marki 1.3. Wzmacnianie innowacyjności, w tym ekoinnowacyjności regionu 1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich 	<p>CEL II Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu o nowe przedsiębiorstwa i odpowiednią promocję</p> <ul style="list-style-type: none"> II/1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy II/3 Rozwój turystyki i rekreacji II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego
<p>2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej 2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych 2.3. Rozwój i doskonalenie usług publicznych 	<p>CEL I: Rozwój bezpiecznej, spójnej komunikacyjnie i estetycznej przestrzeni publicznej Gminy Borów</p> <ul style="list-style-type: none"> I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i okołodrogowej I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej
<p>3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Kształtowanie postaw obywatelskich 3.2. Wzrost społecznej integracji 3.3. Doskonalenie regionalnych i lokalnych rynków pracy 3.4. Poprawa efektywności kształcenia 3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami 3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospoportowych i proekologicznych 	<p>CEL III Poprawa jakości życia mieszkańców dzięki rozwiniętej ofercie społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> III/1 Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych III/2 Wzrost aktywizacji i integracji społecznej III/3 Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej warunkującej dalszy rozwój dzieci i młodzieży III/4 Wsparcie mieszkańców w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia

4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

- 4.1. Poprawa stanu środowiska
- 4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska
- 4.3. Ochrona przed klęskami żywiołowymi
- 4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspierania bezpieczeństwa energetycznego
- 4.5. Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego
- 4.6. Rozwój gospodarki cyrkularnej

CEL I: Rozwój bezpiecznej, spójnej komunikacyjnie i estetycznej przestrzeni publicznej Gminy Borów

I/4 Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego

CEL II Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu o nowe przedsiębiorstwa i odpowiednią promocję

II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego

5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu

- 5.1. Rozwój regionalnej sieci transportowej
- 5.2. Wzrost dostępności regionalnej infrastruktury informacyjnej o wysokich standardach funkcjonalno-użytkowych
- 5.3. Wspieranie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej

CEL I: Rozwój bezpiecznej, spójnej komunikacyjnie i estetycznej przestrzeni publicznej Gminy Borów

I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy

I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastrukturze drogowej i okołodrogowej

I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej

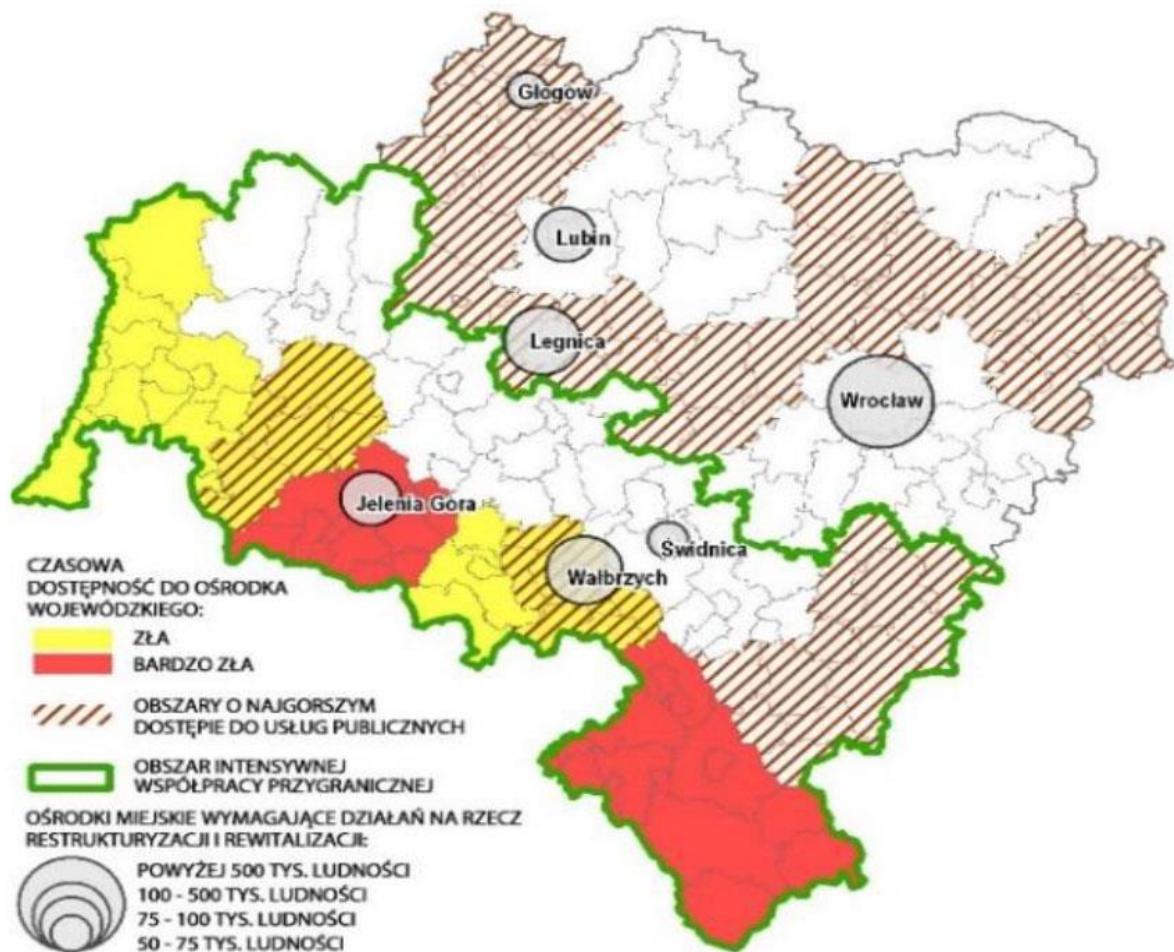
CEL II Wzrost gospodarczy Gminy w oparciu o nowe przedsiębiorstwa i odpowiednią promocję

II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030 wskazuje również obszary strategicznej interwencji (OSI), które dla pełnego wykorzystania ich potencjałów rozwojowych wymagają zewnętrznej interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie w nich zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi. Wymiar regionalny reprezentuje w szczególności *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego*. Obszary interwencji (Obszary Funkcjonalne) będą stanowić podstawę pozwalającą powiązać cele rozwojowe *Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego* z typami poszczególnych obszarów.

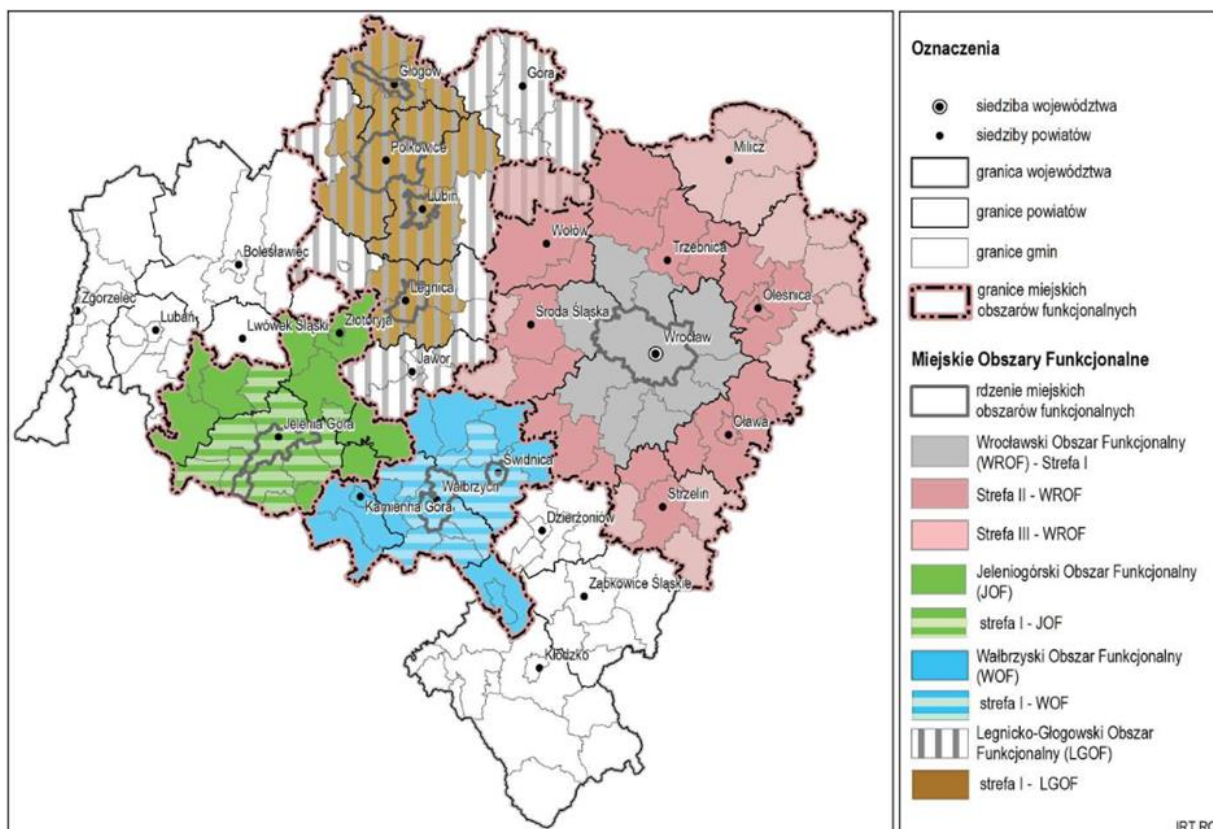
Gmina Borów zaklasyfikowana została do **obszarów o najgorszym dostępie do usług publicznych** oraz do **obszaru intensywnej współpracy przygranicznej**.

Ryc. 5. Obszary strategicznej interwencji na terenie województwa dolnośląskiego

Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030*.

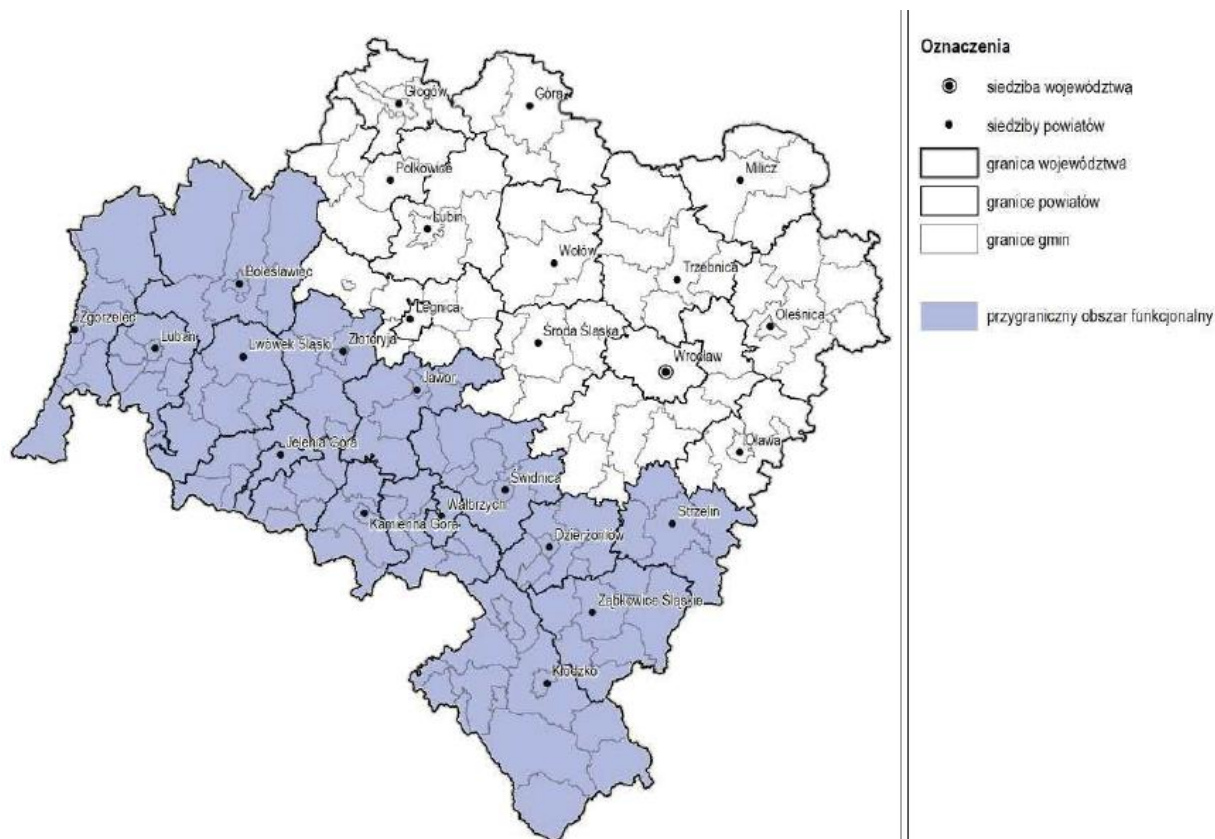
Gmina Borów wymieniana jest również w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* przyjętego uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. Jest jedną z gmin podregionu wrocławskiego mieszczących się w granicach **Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego**. Ze względu na siłę powiązań z Wrocławiem oraz po części związaną z tym intensywność rozwoju, teren WrOF został podzielony na trzy strefy. Gmina Borów została zakwalifikowana do Strefy II – **wewnętrznej strefy silnego rozwoju WrOF**.

Ryc. 6. Granice Miejskich Obszarów Funkcjonalnych województwa dolnośląskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

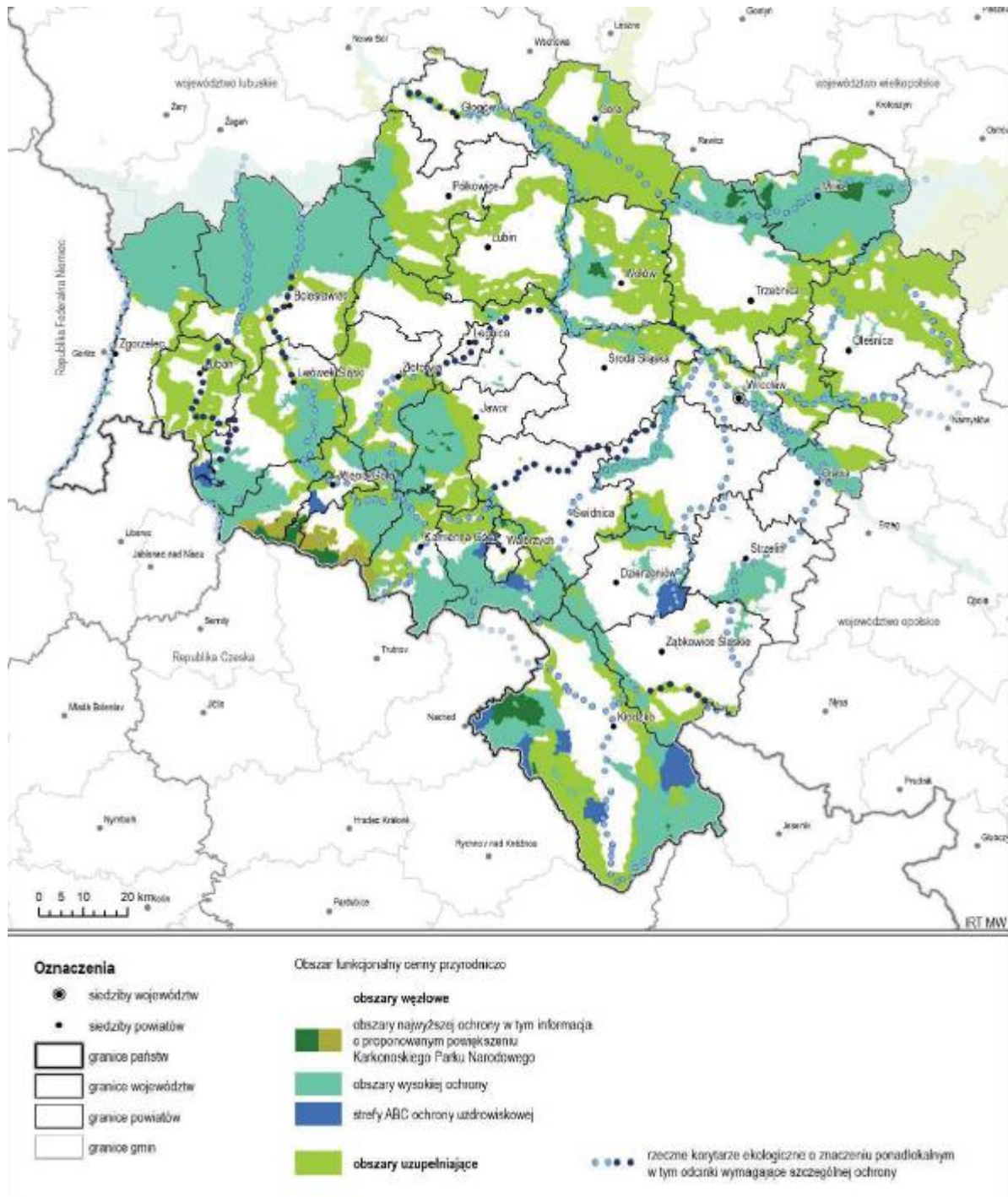
Gmina Borów, należy również do Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego. Tereny przygraniczne na Dolnym Śląsku posiadają duży potencjał rozwojowy w sferze społeczno-gospodarczej (miejsca pracy, dostępność usług). Prawidłowy proces wzmacniania wzajemnych kontaktów w tej sferze oparty jest docelowo na sprawnej sieci połączeń transportowych. W związku z tym główne założenia POF dotyczą rozwoju transportu i poprawy wzajemnej dostępności miejscowości transgranicznych po polskiej, czeskiej i niemieckiej stronie.

Ryc. 7. Zasięg Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego.

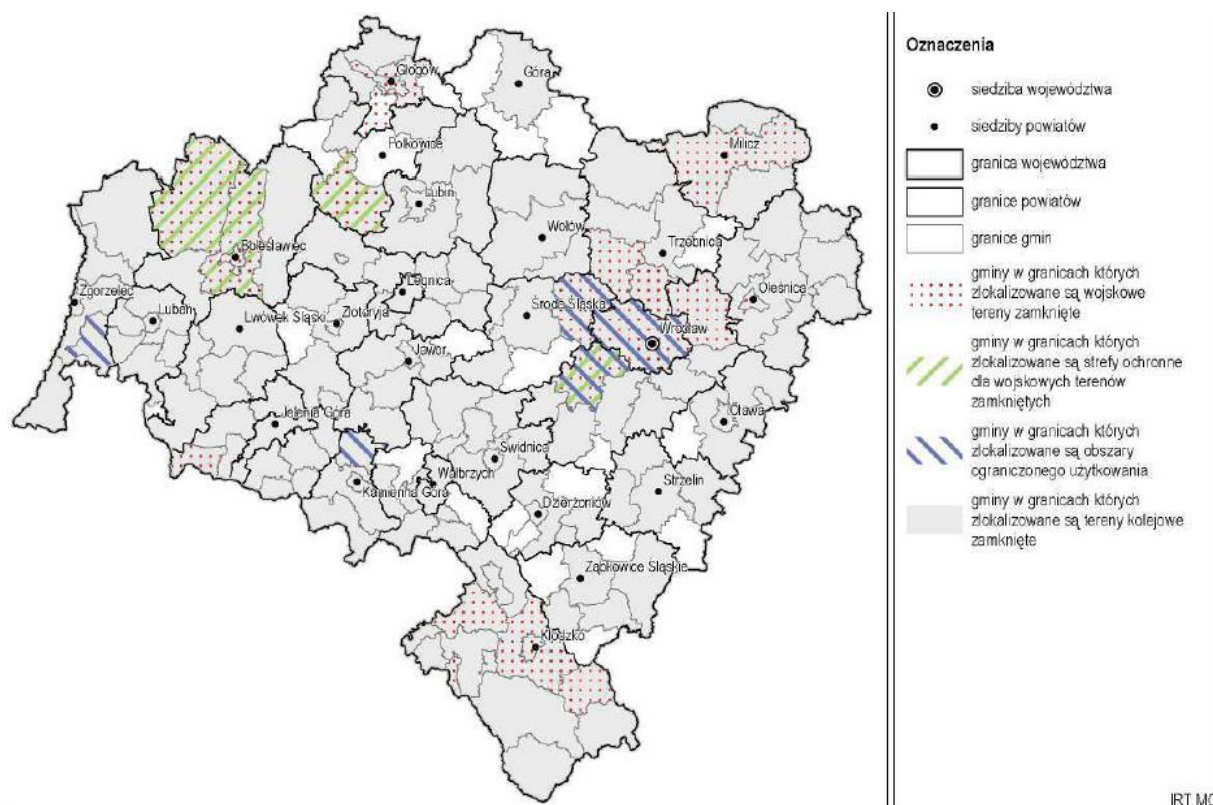
Na terenie Gminy zlokalizowane są również korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym. W granicach Gminy Borów znajduje się obszar wysokiej ochrony (siedlisko NATURA 2000 Ludów Śląski) oraz rzeczny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym (międzynarodowym, krajowym i regionalnym).

Ryc. 8. Gminy w granicach obszaru funkcjonalnego cennego przyrodniczo

Źródło: Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego.

Ponadto przez teren Gminy Borów przebiegają linie kolejowe jako tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa.

Ryc. 9. Tereny zamknięte i obszary ograniczonego użytkowania w województwie dolnośląskim w 2019 r.

Źródło: Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego.

Ponadto zgodnie z *Planem* na terenie Gminy zlokalizowane są udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym.

Plan zagospodarowania województwa dolnośląskiego zawiera również wykaz planowanych i będących w trakcie realizacji **inwestycji celu publicznego** ustalonych w dokumentach krajowych. Gminy Borów dotyczy inwestycja „Prace na linii kolejowej C-E 59 na odcinku Wrocław - Kamieniec Żąbkowicki”.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2023-2030. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Borów, Rada Gminy Borów oraz referaty Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać będzie zatem uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółović zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, samorząd Gminy Borów będzie dbał o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu strzeelińskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Tabela będzie zawierała przykładowe wskaźniki stopnia realizacji poszczególnych zadań. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2021 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Borów). Celem ewaluacji ex-post będzie określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków

oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Borów oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Wójt zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Borów będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Borów na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 dla perspektywy finansowej wdrażanej do roku 2023 oraz programu na przyszłą perspektywę finansową, tj. **Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027**;
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Dolnośląskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie dolnośląskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii

realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Gminy Borów oraz jednostek organizacyjnych Gminy Borów.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem strzelińskim oraz województwem dolnośląskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Poniższa tabela przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2023-2030 na podstawie uchwały Nr XLVI/288/2022 Rady Gminy Borów z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Borów. W analizowanych latach łączne dochody wyniosą prawie 202 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych nieco ponad 30 mln zł i podatku od nieruchomości 16,5 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 203 mln zł.

Tabela 9. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii (zł)

	Dochody ogółem	w tym:		Wydatki ogółem	Rozchody
		PIT	podatek od nieruchomości		
2023	25 721 362,86	3 485 342,00	2 098 000,00	30 448 892,32	455 540,00
2024	21 978 600,00	3 765 000,00	2 052 000,00	21 463 060,00	515 540,00
2025	23 272 600,00	3 991 000,00	2 175 000,00	22 727 060,00	545 540,00
2026	24 179 600,00	4 150 000,00	2 262 000,00	23 699 600,00	480 000,00
2027	25 129 800,00	4 316 000,00	2 352 000,00	24 649 800,00	480 000,00
2028	26 133 200,00	4 488 000,00	2 446 000,00	25 733 200,00	400 000,00
2029	27 176 000,00	4 667 000,00	2 543 000,00	26 776 000,00	400 000,00
2030	28 263 000,00	4 854 000,00	2 645 000,00	27 863 000,00	400 000,00
Ogółem	201 854 162,86	30 231 000,00	16 475 000,00	203 360 612,32	3 676 620,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały Nr XLVI/288/2022 Rady Gminy Borów z dnia 30 grudnia 2022 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Borów.

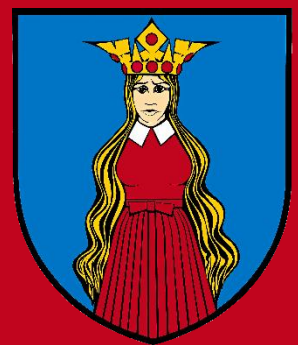
ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Borów

Diagnoza sytuacji przestrzennej,
gospodarczej i społecznej
Gminy Borów

SPIS TREŚCI

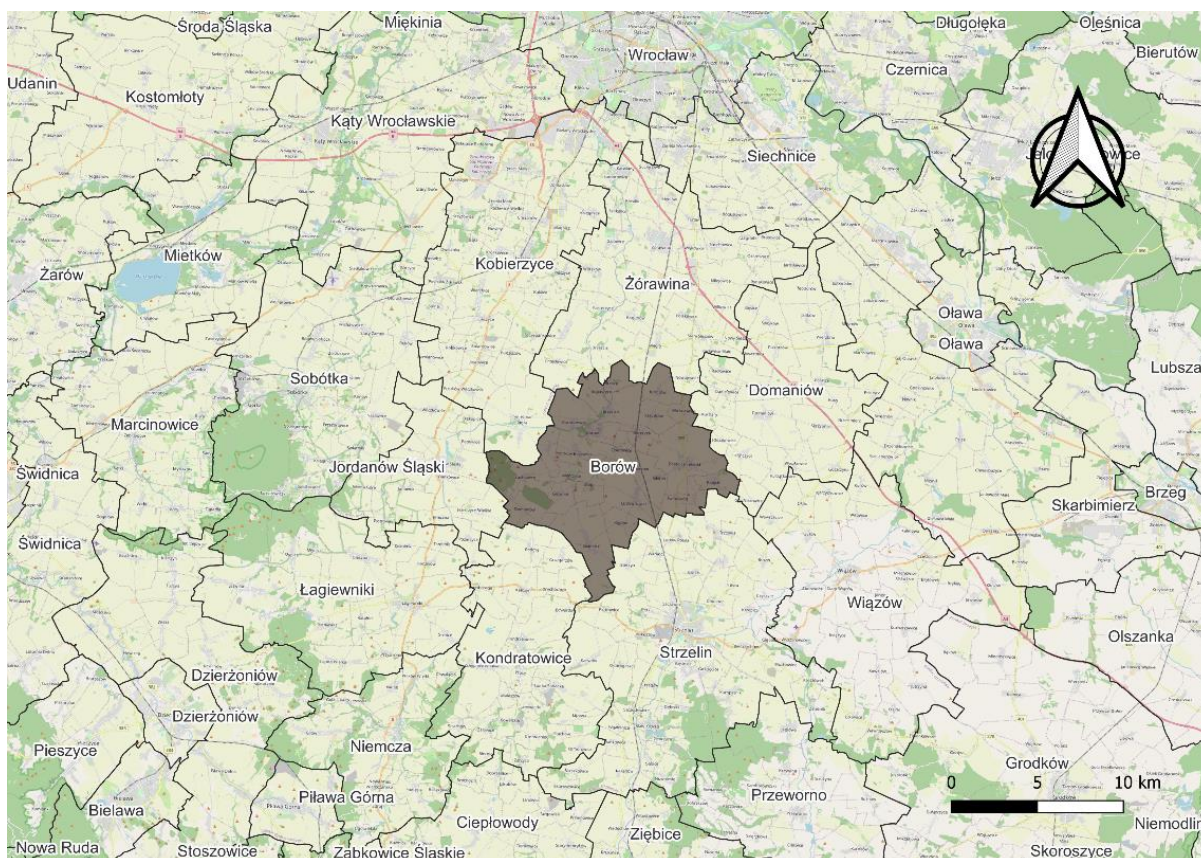
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	85
1.1. Informacje ogólne.....	85
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	86
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe.....	93
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY.....	97
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	97
2.2. Infrastruktura i środowisko	101
<i>Infrastruktura drogowa i transport publiczny</i>	<i>101</i>
<i>Urządzenia sieciowe</i>	<i>105</i>
<i>Gospodarka odpadami</i>	<i>107</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	<i>108</i>
2.3. Stan finansów samorządowych.....	111
<i>Wykonanie budżetu</i>	<i>111</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	<i>112</i>
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	<i>114</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	116
3.1. Demografia	116
3.2. Kapitał społeczny.....	118
<i>Przedszkola i żłobki</i>	<i>118</i>
<i>Edukacja</i>	<i>120</i>
<i>Kultura i sport</i>	<i>123</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	<i>125</i>
<i>Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.....</i>	<i>126</i>
<i>Partnerzy Gminy</i>	<i>127</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	128

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Borów to gmina wiejska zlokalizowana w powiecie strzelińskim, w środkowo-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w makroregionie Niziny Śląskiej na Równinie Wrocławskiej. Powierzchnia Gminy wynosi 98,66 km², co stanowi 15,85% powierzchni powiatu. W jej granicach położonych jest 27 miejscowości, z czego 26 posiada status sołectwa: Bartoszowa, Boguszyce, Boreczek, Borek Strzeliński, Borów, Brzezica, Brzoza, Głownin, Jaksin, Jelenin, Kazimierzów, Kępino, Kojęcin, Kręczków, Kurczów, Ludów Śląski, Mańczyce, Michałowice, Opatowice, Piotrków Borowski, Rochowice, Siemianów, Stogi, Suchowice, Świnobród, Uniszów, Zielenice. Siedzibą Gminy jest wieś Borów.

Od północy graniczy z Gminą Żórawina (powiat wrocławski), od wschodu z Gminą Domaniów (powiat oławski), od południa z Gminą Strzelin (powiat strzeliński), od południowego zachodu z Gminą Kondratowice (powiat strzeliński), od zachodu z Gminą Jordanów Śląski (powiat wrocławski), od północnego zachodu z Gminą Kobierzyce (powiat wrocławski).

Ryc. 10 Położenie Gminy Borów na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Według danych GUS Gmina Borów w 2021 roku liczyła 5 200 mieszkańców, natomiast gęstość zaludnienia wyniosła 53 os./km².

Sieć komunikacyjną stanowią drogi wojewódzkie nr 395 (Paczków-Wrocław) o długości 7,40 km w granicach Gminy oraz nr 346 (Środa Śląska-Godzikowice) – 2 odcinki przebiegające wzdłuż północnej granicy Gminy o długości 0,94 km. Długość dróg powiatowych wynosi 69,24 km, natomiast dróg gminnych 38,3 km. W odległości 10 km od północnej granicy Gminy znajduje się węzeł autostrady A4 Wrocław-Wschód łącząca Jędrzychowice z Korczową. Do głównego ośrodka miejskiego województwa dolnośląskiego – Wrocławia, dojazd z miejscowości Borów zajmuje ok. 40 minut samochodem. Przez Gminę Borów przebiega międzynarodowa linia kolejowa Wrocław-Praga ze stacją i bocznicą w Boreczku, przewozy pasażerskie realizowane są przez Koleje Dolnośląskie i Przewozy Regionalne.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* przyjętego uchwałą nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r. zostały wyróżnione następujące Miejskie Obszary Funkcjonalne:

- Wrocławski Obszar Funkcjonalny;
- Jeleniogórski Obszar Funkcjonalny;
- Legnicko-Głogowski Obszar Funkcjonalny;
- Wałbrzyski Obszar Funkcjonalny.

Ponadto wyróżniono:

- Przygraniczny Obszar Funkcjonalny;
- Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo;
- Sudecki Obszar Funkcjonalny.

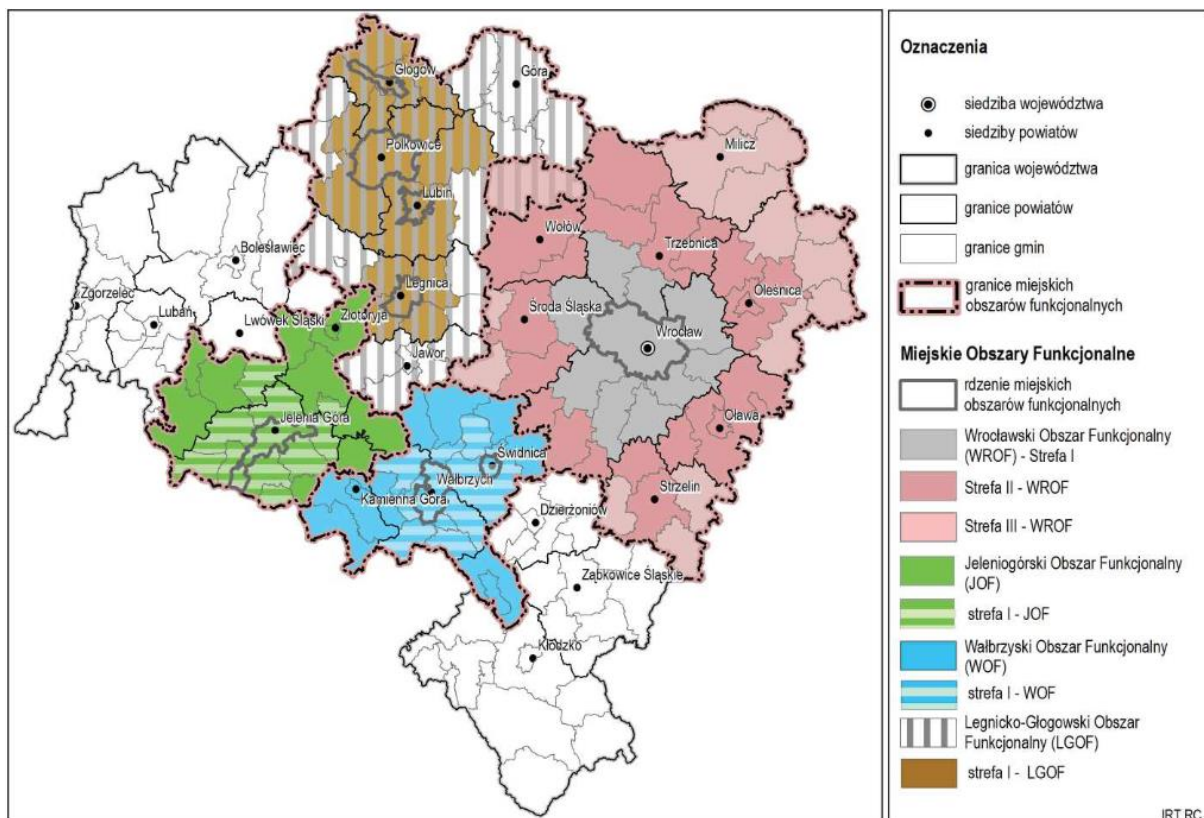
Gmina Borów została zakwalifikowana do Wrocławskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego rdzeń stanowi miasto Wrocław, a w jej granicach położone są następujące gminy podregionu wrocławskiego: Bierutów, Borów, Brzeg Dolny, Cieszków, Czernica, Długołęka, Dobroszyce, Domaniów, Dziadowa Kłoda, Jelcz-Laskowice, Jordanów Śląski, Kąty Wrocławskie, Kobierzyce, Kondratowice, Kostomłoty, Krośnice, Malczyce, Mietków, Międzybórz, Miękinia, Milicz, Oborniki Śląskie, m. Oleśnica, Oleśnica, m. Oława, Oława, Prusice, Przeworno, Siechnice, Sobótka, Strzelin, Syców, Środa Śląska, Trzebnica, Twardogóra, Udanin, Wiązów, Wińsko, Wisznia Mała, Wołów, Zawonia, Żmigród, Żórawina.

Wrocławski Obszar Funkcjonalny jest jednym z kluczowych obszarów w systemie osadniczym Polski, odgrywającym wiodącą rolę w rozwoju Dolnego Śląska. Zaawansowane funkcje metropolitalne powodują, że Wrocławski Obszar Funkcjonalny posiada szereg powiązań, w tym międzynarodowych, z ośrodkami regionalnymi, krajowymi i europejskimi. Wzrost innowacyjności obszaru możliwy jest dzięki rozwijaniu:

- funkcji naukowo-dydaktyczno-badawczych;
- funkcji gospodarczych;
- funkcji biznesowych.

WrOF to także skomplikowana struktura administracyjno-funkcjonalno-przestrzenna stanowiąca zwarty układ przestrzenny, o silnych powiązaniach pomiędzy miastem rdzeniowym i jego otoczeniem. Obszar ten scala system wielopoziomowych powiązań przyrodniczo-społeczno-gospodarczych, który dla sprawnego funkcjonowania wymaga daleko idącej współpracy jednostek administracyjnych zlokalizowanych na jego obszarze, w zakresie zarządzania jego funkcjonowaniem oraz wypracowania wspólnych celów rozwojowych.

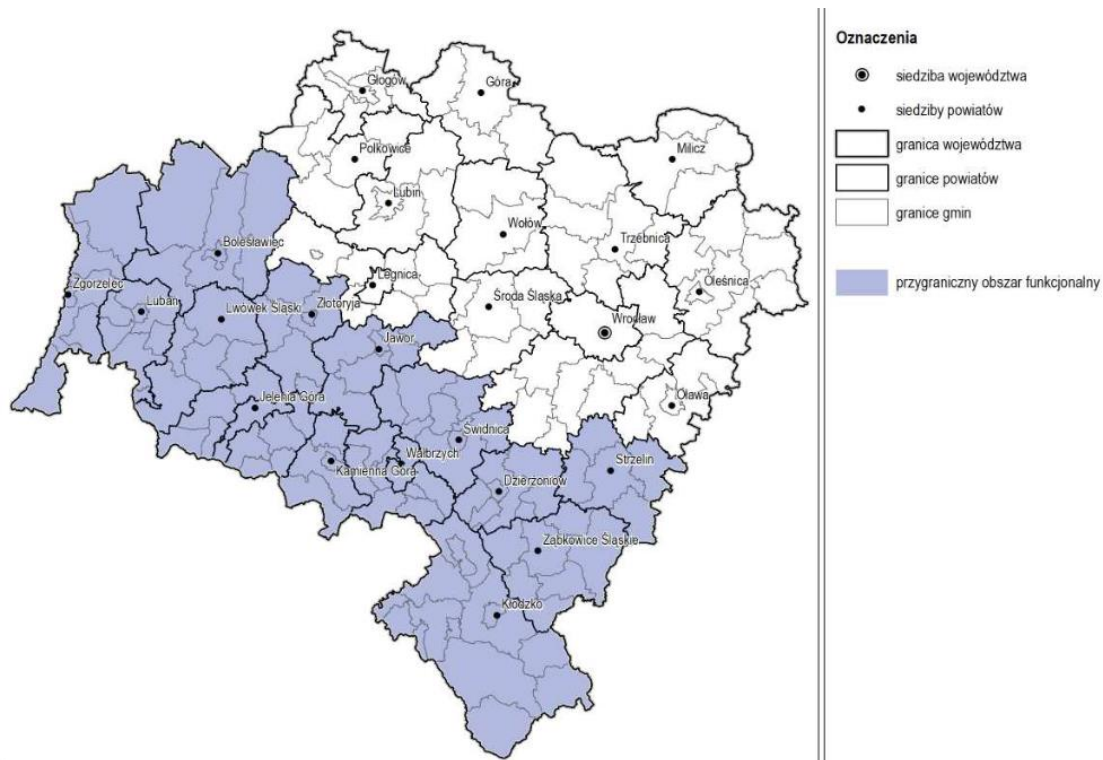
Ze względu na siłę powiązań z Wrocławiem oraz po części związaną z tym intensywność rozwoju, teren WrOF został podzielony na trzy strefy. Gmina Borów została zakwalifikowana do Strefy II – wewnętrznej strefy silnego rozwoju WrOF.

Ryc. 11 Granice Miejskich Obszarów Funkcjonalnych województwa dolnośląskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Gmina Borów, podobnie jak cały powiat strzeliński należy również do Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego. Tereny przygraniczne na Dolnym Śląsku posiadają duży potencjał rozwojowy w sferze społeczno-gospodarczej (miejsca pracy, dostępność usług). Prawidłowy proces wzmacniania wzajemnych kontaktów w tej sferze oparty jest docelowo na sprawnej sieci połączeń transportowych. W związku z tym główne założenia POF dotyczą rozwoju transportu i poprawy wzajemnej dostępności miejscowości transgranicznych po polskiej, czeskiej i niemieckiej stronie.

Ryc. 12 Zasięg Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego województwa dolnośląskiego

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Przygraniczny Obszar Funkcjonalny Cenny Przyrodniczo określa następujące obszary węzłowe i uzupełniające:

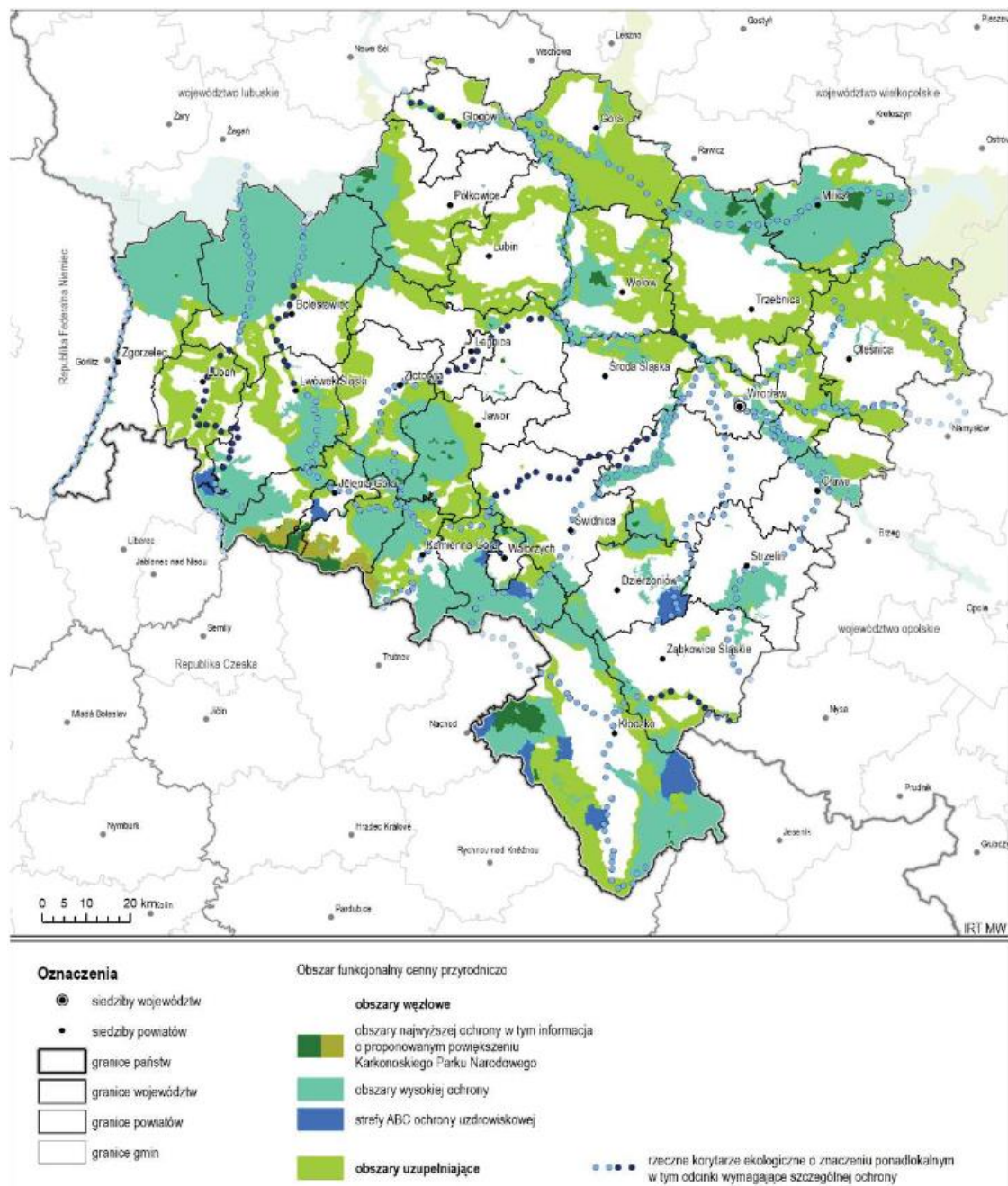
a) Obszary węzłowe:

- Obszary najwyższej ochrony – obszary ochrony ścisłej (parki narodowe, w tym informacja o proponowanym powiększeniu Karkonoskiego Parku Narodowego i rezerwaty przyrody);
- Obszary wysokiej ochrony (parki krajobrazowe, obszary sieci NATURA 2000, strefy A, B i C ochrony uzdrowskiej, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, stanowiska dokumentacyjne, parki kulturowe);

b) Obszary uzupełniające:

- Obszary chronionego krajobrazu (OChk);
- Obszary pełniące funkcje stref buforowych (otuliny);
- Łądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym;
- Łądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym;
- Łądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym;
- Główny międzynarodowy korytarz doliny Odry;
- Rzeczne korytarze ekologiczne o znaczeniu ponadlokalnym, w tym odcinki wymagające szczególnej ochrony.

W granicach Gminy Borów znajduje się obszar wysokiej ochrony (siedlisko NATURA 2000 Ludów Śląski) oraz rzeczny korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadlokalnym (międzynarodowym, krajowym i regionalnym).

Ryc. 13 Granice Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego Cennego Przyrodniczo

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Należy zaznaczyć, że *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* wskazuje, że w Gminie Borów zlokalizowane są udokumentowane niezagospodarowane złoża kopalin o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym.

Pod względem użytkowania Gmina Borów to w zdecydowanej większości użytki rolne (89%), które położone są na całym obszarze Gminy. Krajobraz Gminy charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu i niskim poziomem lesistości (5%). Tereny zabudowane zajmują 3% powierzchni gminy. Wiodącą funkcją Gminy Borów jest rolnictwo. Funkcję tę uzupełniają obiekty zaplecza technicznego i usług mechanicznych związanych z obsługą rolnictwa i mieszkańców.

Na podstawie naturalnych warunków przyrodniczych Gminę można podzielić na trzy części, które rozgranicza przebieg rzek Ślęza i Mała Ślęza. Węzłem centralnym wszystkich części jest miejscowość Borów, na obszarze której Mała Ślęza wpływa do Ślęzy:

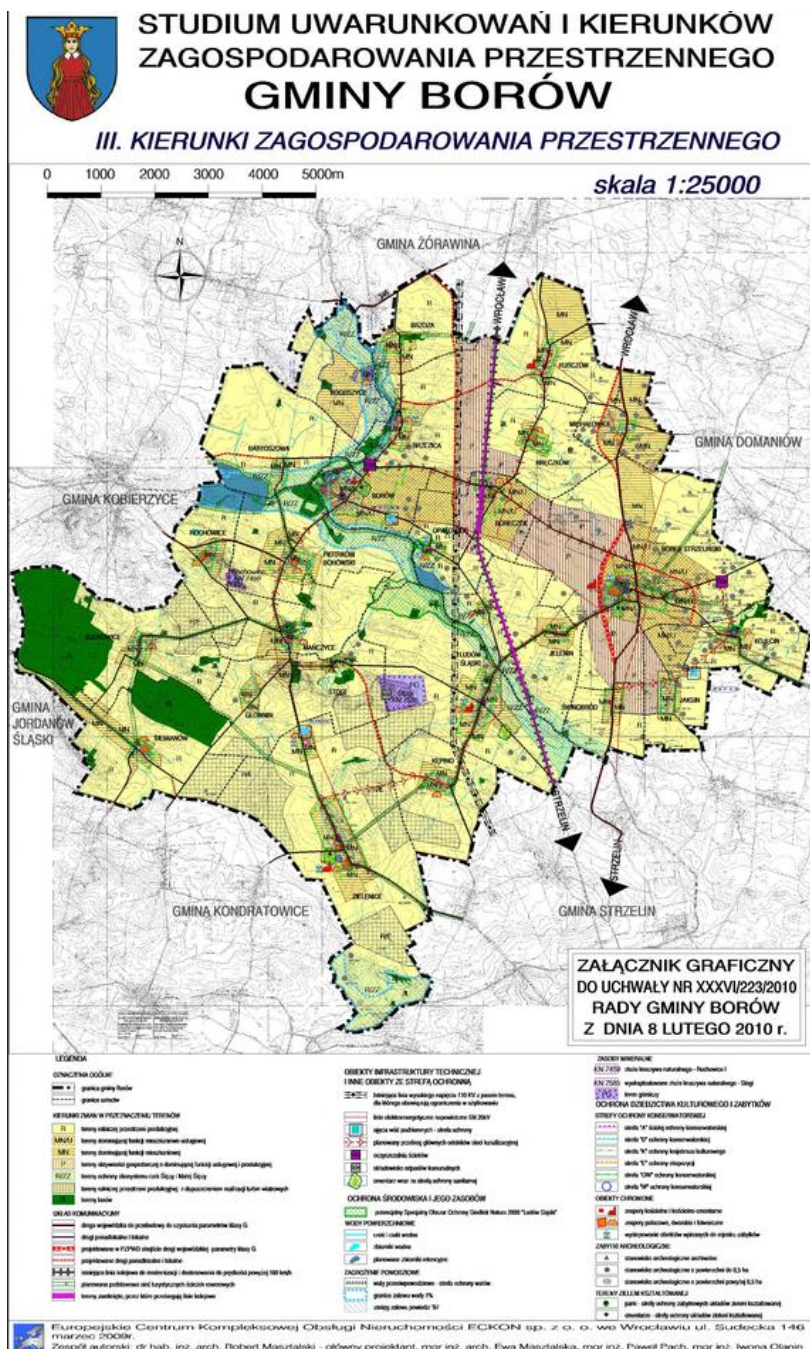
- część północno-zachodnia, w jej granicach znajdują się miejscowości Boguszyce i Bartoszowa. Wiodący rodzaj użytkowy przestrzeni to użytki rolne;
- część południowo-zachodnia, w jej granicach znajdują się miejscowości Rochowice, Suchowice, Siemianów, Głównin, Mańczyce, Stogi, Uniszów, Zielenice, Kępino, Ludów Śląski, Piotrków Borowski. Wiodący rodzaj użytkowy przestrzeni to użytki rolne. W tej części znajdują się największe kompleksy leśne – w pobliżu miejscowości Suchowice i Siemianów;
- część wschodnia, w jej granicach znajdują się miejscowości Brzoza, Brzezica, Borów, Boreczek, Opatowice, Kurczów, Kręczków, Michałowice, Borek Strzeliński, Jelenin, Kazimierzów, Kojęcín, Jaksin, Świnobród. Wiodący rodzaj użytkowy przestrzeni to użytki rolne.

Ośrodkiem administracyjnym Gminy jest miejscowość Borów. W odniesieniu do pozostałych miejscowości Gminy, Borów pełni funkcję nadrzędną, o charakterze administracyjno-handlowym. Ośrodkami wspomagającymi są wsie Zielenice i Borek Strzeliński. Poza nimi w układzie osadniczym gminy wyróżniają się Boreczek i Ludów Śląski.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym gminy jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów. Aktualny dokument został przyjęty uchwałą Nr XXXVI/223/2010 Rady Gminy Borów z dnia 8 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów. Dnia 30 lipca 2013 roku podjęto uchwałę nr XXVIII/188/2013 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów. Uchwałą nr XIX/107/2016 Rady Gminy Borów z dnia 27 października w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borów oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Borów dokonano oceny SUiKZP. W wyniku jej przeprowadzenia stwierdzono, że:

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów wymaga aktualizacji, która powinna być dokonana w toku trwającej procedury planistycznej zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów, do której przystąpiono 30 lipca 2013 r. uchwałą Nr XXVIII/188/2013 Rada Gminy Borów w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów;
2. Obowiązujące plany miejscowe wymagają zmian w zakresie określonym przez zmianę obowiązującego prawa;
3. Zakres ustaleń obowiązujących planów miejscowych jest wystarczający do oceny zgodności projektów budowlanych i wydania pozwoleń na budowę;

4. W obowiązujących planach miejscowych należy zaktualizować granice obszarów szcze-gólnego zagrożenia powodzią w oparciu o aktualne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego;
5. W uzasadnionych przypadkach wynikających z aktualnych potrzeb Gminy dopusz-calne jest sporządzenie, obejmujących niezbędny obszar, miejscowych planów zago-spodarowania przestrzennego lub ich zmian, zgodnie z wymogami znowelizowanej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, przyjmując za podstawę kie-runki zagospodarowania przestrzennego określone w studium uwarunkowań i kierun-ków zagospodarowania przestrzennego Gminy Borów.

Ryc. 14 Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Borów

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bo-rów.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W granicach Gminy Borów obowiązuje 37 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pokrywających 70% powierzchni gminy.

Według danych statystycznych GUS w latach 2016-2020 rocznie wydawano średnio 8 decyzji o warunkach zabudowy (najwięcej w 2016 roku), co w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców wynosiło średnio ok. 1,5 decyzji i przez cały analizowany okres przewyższało średnią w powiecie. Z analizy danych historycznych zauważalny jest trend spadkowy w odniesieniu do wydawanych decyzji o warunkach zabudowy. W 2020 roku wydano o 4 mniej decyzji niż w 2016 roku, co wpływa pozytywnie na zachowanie ładu przestrzennego.

Tab. 1 Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2016-2020

		2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Borów	11	6	8	8	7
	powiat	56	45	36	37	31
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Borów	2,07	1,13	1,52	1,53	1,35
	powiat	1,27	1,03	0,83	0,86	0,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Na obszarze Gminy Borów obowiązuje Lokalny Program Rewitalizacji na lata 2016-2025 przyjęty uchwałą Nr XIX/116/2016 Rady Gminy Borów z dnia 27 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Borów na lata 2016-2025. Jego celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców oraz stworzenie trwałych podstaw dla wielowymiarowego rozwoju lokalnego w Gminie Borów. Szczególną koncentracją negatywnych zjawisk i dużą skalą potrzeb rewitalizacyjnych cechują się miejscowości: Bartoszowa, Borek Strzeliński, Borów, Brzezica, Brzoza, Boguszyce (Sołectwo Brzoza), Głownin, Kępino, Kojęcín, Ludów Śląski, Mańczyce, Piotrków Borowski, Suchowice, Uniszów (sołectwo Zielenice). Zidentyfikowane obszary zdegradowane obejmują znaczną część powierzchni Gminy, a liczba osób zamieszkujących tereny w stanie kryzysowym wynosi prawie 80% wszystkich mieszkańców Gminy i znacząco przekracza dopuszczalny limit 30%. Wyznaczono cztery podobszary rewitalizacji nieposiadające ze sobą wspólnych granic:

1. Borek Strzeliński – ulice: Chrobrego, Św. Floriana, Nowowiejska, Szkolna, Mieszka I, Strzelińska nr nieparzyste 1-7, parzyste 2-22, Wrocławska nr nieparzyste 1-13, parzyste 2-16;
2. Borów – ulice Konstytucji 3 Maja oraz Starowiejską;
3. Ludów Śląski;
4. Mańczyce.

Działania rewitalizacyjne opierają się na realizacji 3 podstawowych celów kierunkowych:

1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizowanego poprzez działania w zakresie integracji i aktywizacji społecznej;

2. Dynamizacja potencjału obszaru rewitalizowanego dla rozwoju gospodarczego oraz wzmocnienie postaw przedsiębiorczych;
3. Modernizacja i rozwój infrastruktury w celu poprawy jej funkcjonalności oraz zwiększenia użyteczności dla społeczności obszaru rewitalizowanego.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Uwzględniając podział Polski na jednostki fizyczno-geograficzne (J. Kondracki, 1994) Gmina Borów, zlokalizowana jest w granicach mikroregionu Równina Kącka wchodzącego w skład mezoregionu Równina Wrocławska, który jest częścią makroregionu Nizina Śląska.

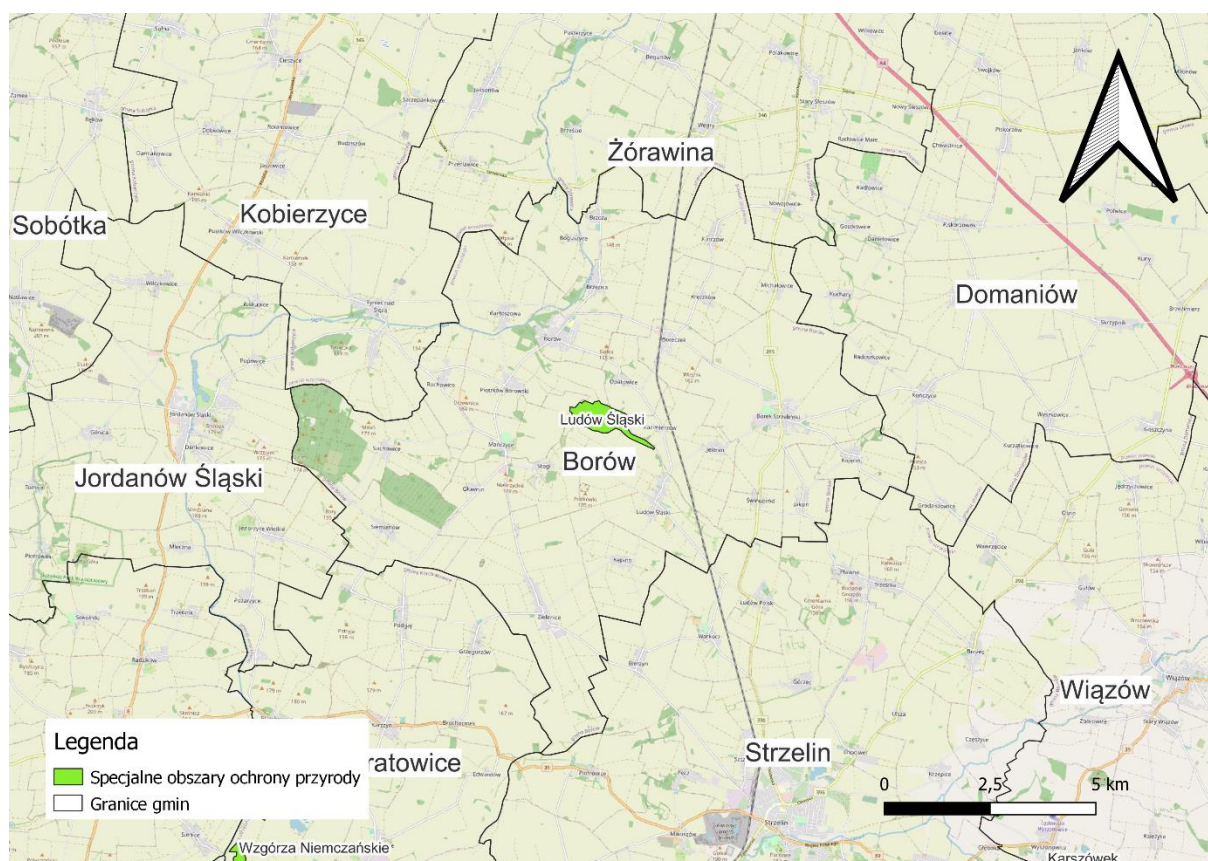
- Nizina Śląska: obejmuje południową część Gminy, jest najbardziej rozległą i zróżnicowaną częścią Przedgórze Sudeckiego. Charakterystycznymi jej elementami są kopulaste, łagodnie nachylone pagóry. Spadki terenu zawierają się w przedziale 7% a 22%. Najwyższy szczyt wzgórz to Gromnik o wysokości 392 m n.p.m., zlokalizowany jest na terenie gminy Przeworno. Pagóry wraz z obniżeniami rozcięte są układami dolin (przeważnie nieckowatych) lub parowami na zboczach zbudowanych z pokryw lessowych. Sieć dolin nawiązuje do doliny rzeki Oławy, która jest główną osią hydrologiczną tych obszarów;
- Równina Wrocławska: to mezoregion powstały wskutek akumulacji utworów glacialnych podścielonych iłami i piaskami trzeciorzędowymi, stanowi morenę denną zlodowacenia środkowopolskiego. Powierzchnia mezoregionu jest łagodnie pofalowana i „pocięta” dużą ilością dolin rzecznych i ich dopływów. Położona jest na wysokości 150-180 m n.p.m. Spadki terenu na ogół nie przekraczają 5%. Równina Wrocławska wg Kondrackiego rozpościera się pomiędzy Pradolina Wrocławską, a Przedgórzem Sudeckim, od doliny Kaczawy po dolinę Nysy Kłodzkiej. Ze względu na zróżnicowanie gruntów i gleb wyróżniono tu trzy mikroregiony. Należą do nich m. in. Równina Kącka;
- Równina Kącka: stanowi formy powstałe w plejstocenie położone 2-6 m poniżej poziomu moreny dennej. Ich granice są miejscami trudne do prześledzenia w terenie. Spadki terenu na ogół nie przekraczają 2%.

Obszar Gminy Borów stanowi falista równina moreny dennej, pokryta jest w zwarty sposób glinami zwałowymi zlodowacenia środkowopolskiego, przecięta jest również płytkimi dolinami rzeki Ślęzy i Małej Ślęzy. Poza formami równiny moreny dennej obszar Gminy charakteryzuje się występowaniem płaskich równin zastoiskowych, zbudowanych z iłów czwartorzędowych. Dna dolin rzecznych zbudowane są z holocenijskich utworów rzecznych (mad) oraz kemowych wyniesień zbudowanych z piasków i żwirów, które przykryte są cienką warstwą gliny i tworzą niskie wzniesienia o wysokości względnej 10-15 m. Wysokości bezwzględne obszaru Gminy wynoszą od 135 do 190 m n.p.m. Na największych wysokościach położone są obszary w południowo-zachodniej części Gminy (obręby Siemianów, Suchowice, Głównin, Rochowice, Mańczyce, Stogi). Najniżej położony jest obszar w północnej północno-zachodniej części Gminy. Niski poziom lesistości Gminy sprawia, że tylko w zachodniej części, gdzie na wzniesieniach i pagórach występują większe kompleksy leśne, krajobraz posiada wyższe walory krajo-
brazowe.

Znaczną część obszaru Gminy pokrywa osad z glin morenowych zlodowacenia środkowo-polskiego stadiału maksymalnego, którego średnia miąższość wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Osady te tworzą wysoczyznę morenowo-fluwioglacjalną zlokalizowaną pomiędzy dolinami Odry, Oławy, Ślęzy i Małej Ślęzy. W niektórych miejscach występują rozmaitej wielkości enklawy utworów wodnolodowcowych – piasków i żwirów lub mułkowych osadów wodnolodowcowych. Największy na terenie Gminy zwarty obszar, gdzie występują tego rodzaju utwory rozciąga się wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 395 od miejscowości Kurczów do miejscowości Jakisin tworząc oz. W granicach dolin Ślęzy i Małej Ślęzy występują holocenijskie mułki, piaski i żwiry. Utwory czwartorzędowe-glacialne i glacialfluwialne – odznaczają się znacznie zróżnicowaną miąższością (od kilku do prawie 70 m), ponieważ zalegają na trzeciorzędowym podłożu z silnie zróżnicowaną rzeźbą. Trzeciorząd stanowią ility, mułki, piaski i węgiel brunatny. Utwory trzeciorzędowe zlokalizowane w północno-zachodniej części Gminy wychodzą miejscami na powierzchnię. Miąższość trzeciorzędu jest również silnie zróżnicowana, a jego utwory zalegają niezgodnie na zwietrzelinach podłoża krystalicznego. W oparciu o podział na regiony pluwio-termiczne (A. Schmuck) Gmina Borów położona jest w Regionie Nadodrzańskim Górny. Lokalizacja ta sprawia, że na obszarze Gminy Borów panują wyjątkowo korzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa. W porównaniu do średnich warunków klimatycznych Dolnego Śląska klimat regionu należy do najcieplejszych. Ilość opadów na tle średniej dolnośląskiej jest nieco mniejsza:

- średnia roczna temperatura wynosi od 8,0 do 8,7°C. Styczeniowe temperatury wahają się od -2,0 do -1,5 °C, natomiast lipcowe temperatury od 17 do 18°C;
- okres wegetacyjny z temperatura powyżej 5°C wynosi 230 dni;
- okres bezzimnia trwa około 300 dni;
- suma opadów rocznych to 600-650 mm;
- suma opadów w okresie wegetacyjnym wynosi 60-65% sumy rocznej;
- pokrywa śnieżna utrzymuje się przez około 60 dni w roku.

Wszystkie lasy Gminy Borów należą do Nadleśnictwa Henryków. Największe kompleksy leśne znajdują się w okolicach Suchowice i Siemianów, w południowo-zachodniej części Gminy. W granicach Gminy utworzono obszar ochrony przyrody Natura 2000 Ludów Śląski dla ochrony łąk trzęślicowych o wielkości 82,1 ha, stanowiący 0,83% powierzchni Gminy. Obejmuje on kompleks łąkowy na północny-zachód od Ludowa Śląskiego. Zasługujące na ochronę łąki zajmują niewielki, lewobrzeżny fragment doliny Małej Ślęzy, w dolnym biegu rzeki. łąki rozciągają się głównie w otoczeniu strumienia i kilku dość silnie zarośniętych rowów.

Ryc. 15 Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Borów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

We wschodniej części Gminy Borów, w pobliżu miejscowości Borek Strzeliński i Kojęcín planowana jest budowa fragmentu trasy rowerowej (ok. 3,5 km) w ramach wojewódzkiego projektu Cyklostrada Dolnośląska (Trasa Żłota). Docelowa łączna długość 11 projektowanych tras w ramach Cyklostrady Dolnośląskiej wynosić będzie 2 284 km.

Ponadto przez południowo-zachodnią część Gminy Borów (kompleksy leśne Siemianów i Suchowice) przebiega fragment niebieskiego szlaku turystycznego PTTK Strzelin-Zielenice-Jordanów Śl., którego długość całkowita wynosi 68 km.

Przodujące informacje o Borowie datuje się na okolice 1200 roku, z tamtego okresu pochodzi rejestr posiadłości biskupa wrocławskiego, w którym wymieniono nazwę Borów po raz pierwszy. Jako pierwszego właściciela tej osady wymienia się syna diakona Bartłomieja z Borowa – Bogdanusa de Boroy. W związku z tym, że w IX wieku Borów był grodem o charakterze obronnym, pełnił on istotną rolę w systemie obronnym Śląska. Prawa miejskie zostały uzyskane przez Borów w 1292 roku. Duży młyn wodny, który został wybudowany w tym samym roku generował bardzo wysokie dochody dla miasta. W pierwszej połowie XV wieku wzniesiono kościół w stylu gotyckim, w XVI wieku dokonano przebudowy tego obiektu w stylu renesansowym – obecnie stanowi on zabytek grupy III. W okresie prowadzonych w XV wieku wojen husyckich Borów doznał dotkliwych zniszczeń, zrujnowaniu uległ m.in. zamek. Miasto w kolejnych latach zostało odbudowane, lecz ponownie uległo zniszczeniu w czasie wojny trzydziestoletniej (1618-1648). Materiały źródłowe nie podają dokładnie, w jakich okolicznościach Borów należał do dóbr klasztoru Lubiąż. Wiadomo natomiast, iż w 1535 roku Borów przyjął wiarę

luterańską, a w II połowie XVII w. kazania głoszone były już na przemian w języku niemieckim i polskim. Na przełomie XV i XVI w. Borów był we władaniu rodu Czetrizów, a od 1779 – do rodu Sandretzkych, którzy mieli swoją siedzibę w pałacu w Mańczycach. Najbardziej znanymi przedstawicielami tego rodu byli: hrabia Johan Karl, który miał w swych dobrach oprócz Borowa jeszcze 24 wsie i 25 folwarków, ich łączna powierzchnia wynosiła blisko 13 tys. hektarów, oraz hrabia Friedrich Wilhelm – pan na Bielawie, którego dobra liczyły przeszło 10 tys. hektarów. W połowie XVIII wieku, gdy doszło do zajęcia Śląska przez Prusy, Borów wchodził w skład tzw. miast nieakcyzowych (targowych). W tamtym okresie było to najmniejsze miasto na Dolnym Śląsku. Archiwalne przekazy źródłowe podają informacje, iż w 1795 roku mieszkało tutaj 338 mieszkańców, w 1825 – 469, w 1905 – 487, a w 1939 – 905. Pod koniec XIX wieku (1886) Borów był we władaniu kolejnego rodu – Seidlitzów. W tym czasie nie odgrywał jednak znaczącej roli regionalnej i utracił prawa miejskie. Warto wspomnieć, że nazwa miejscowości pochodzi od jej pierwotnej lokalizacji – osada została założona w miejscu wykarczowanego boru.

W granicach Gminy położonych jest 608 obszarów, zespołów i obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, 17 z nich należy do rejestru zabytków województwa dolnośląskiego:

- **Borów:** Kościół par. św. Wolfganga, nr rejestru 304/1608 z 1966.04.08; Zespół pałacowy, nr rejestru 311/694/W/1-2 z 1994.05.17; Pałac, nr rejestru 311/694/W/1-2 z 1994.05.17; Dom mieszkalny (+ relikwiarz zamku), nr rejestru 311/694/W/1-2 z 1994.05.17; Park pałacowy, nr rejestru 424/493/W z 1981.07.01;
- **Borek Strzeliński:** Dworek, tzw. Rządówka, nr rejestru 306/1626 z 1966.04.12; Pałac, nr rejestru 307/443/W z 1979.04.13; Park podworski, nr rejestru 308/444/W z 1979.04.13; Kościół par. św. Wawrzyńca, nr rejestru 316/1607 z 1966.04.08;
- **Brzezica:** Pałac, nr rejestru 313/495/W z 1981.07.01; Park podworski, nr rejestru 314/494/W z 1981.07.01;
- **Ludów Śląski:** Kościół par. św. Jana Chrzciciela, nr rejestru 317/1616 z 1966.04.08;
- **Mańczyce:** Pałac (ruina), nr rejestru 309/447/W z 1980.10.10; Park podworski, nr rejestru 310/448/W z 1980.10.10;
- **Opatowice:** Park podworski, nr rejestru 315/549/W z 1984.01.31;
- **Uniszów:** Zespół d. folwarku polnego, nr rejestru 312/706/W z 1995.04.26;
- **Zielenice:** Kościół par. św. Jana Nepomucena, nr rejestru 305/1624 z 1966.04.08.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Pomimo rolniczego charakteru Gminy, na jej obszarze zauważalny jest wzrost zarejestrowanych podmiotów w REGON (w 2021 roku odnotowano 49 podmiotów więcej niż w roku 2017). Położenie geograficzne (w pobliżu miasta wojewódzkiego Wrocławia), sieć komunikacyjna (drogi wojewódzkie, linia kolejowa oraz niedaleka odległość do zjazdu z autostrady A4), sprawiają, że teren jest coraz bardziej atrakcyjny dla nowych inwestorów. Największym z nich jest Grupa INCO, posiadająca zakład produkcyjny w Borowie wytwarzający towary chemiczne.

Tab. 2 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie strzelińskim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat strzeliński	3 857	100,0%	4 323	100,0%	466
Borów	410	10,6%	459	10,6%	49
Kondratowice	308	8,0%	326	7,5%	18
Przeworno	320	8,3%	362	8,4%	42
Strzelin	2 292	59,4%	2 584	59,8%	292
Wiązów	527	13,7%	592	13,7%	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Borów, najwięcej realizuje swą działalność w sekcji handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz w sekcji budownictwa (odpowiednio 97 i 91 podmiotów w tych sekcjach PKD). Szczegóły ukazuje tabela poniżej.

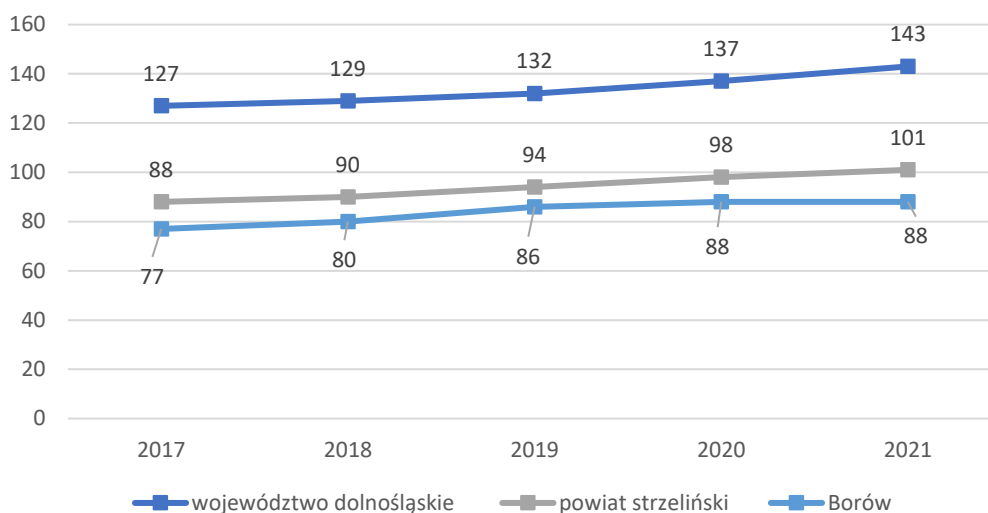
Tab. 3 Podmioty działające na terenie Gminy Borów w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	2%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	39	9%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	1%
SEKCJA F Budownictwo	91	20%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	97	21%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	45	10%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	17	4%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	14	3%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	14	3%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	16	3%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	2%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5	1%

SEKCJA P Edukacja	17	4%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	3%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	42	9%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

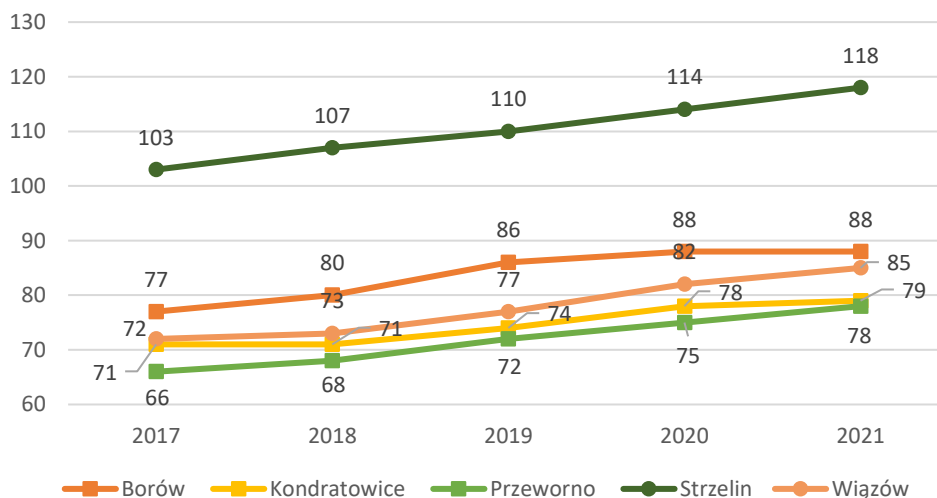
Na poniższym wykresie wskazano, że w Gminie Borów średnia liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców była niższa niż dla powiatu strzelińskiego oraz województwa dolnośląskiego, co wskazuje na relatywnie niski poziom przedsiębiorczości. Dynamikę przedstawiono dla lat 2017-2021.

Ryc. 16 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Borów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

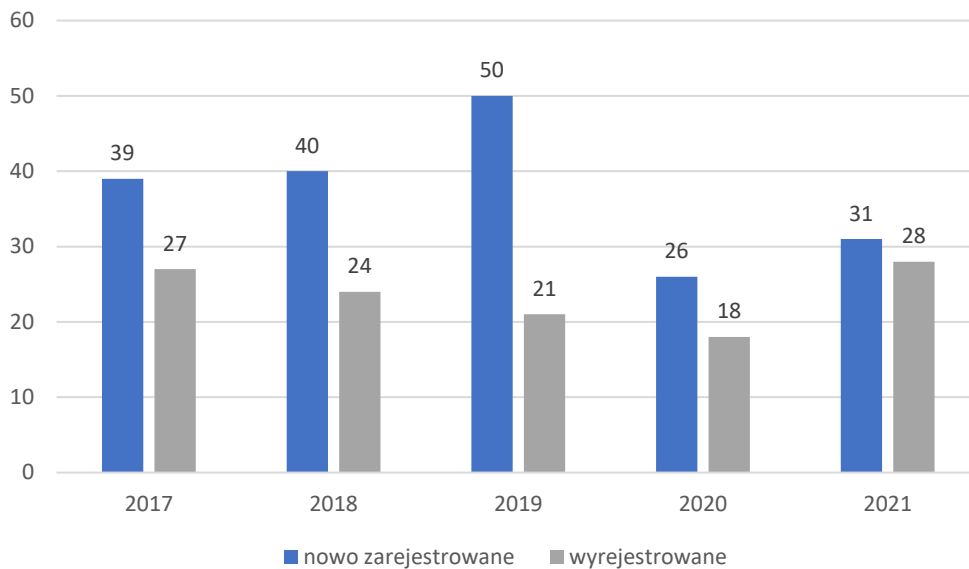
W grupie porównawczej gmin powiatu strzelińskiego w tej samej dziedzinie, Gmina Borów zajmuje drugie miejsce, za wyraźnie przodującą Gminą Strzelin.

Ryc. 17 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Borów na tle gmin powiatu strzelińskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

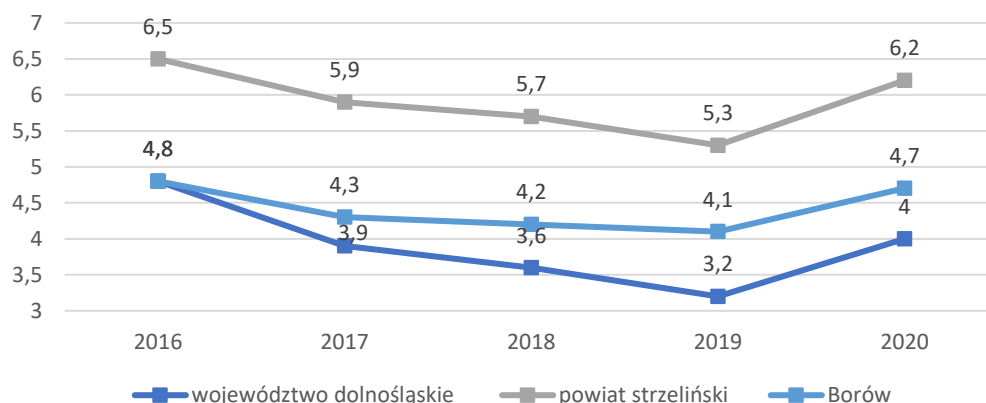
Poniższy wykres przedstawia porównanie liczbowe podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych w REGON w Gminie Borów w latach 2017-2021. Zauważyć można, że z każdym rokiem bilans podmiotów jest dodatni, niemniej jednak w roku 2021 roku liczba podmiotów wyrejestrowanych wzrosła.

Ryc. 18 Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w Gminie Borów w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

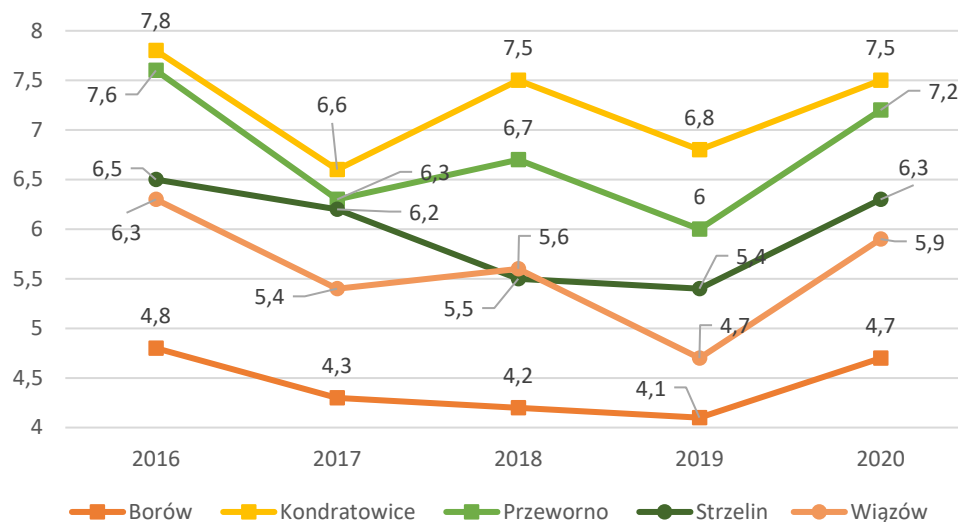
Stan gospodarki lokalnej ma bezpośredni wpływ na dynamikę rozwoju rynku pracy w danym obszarze. Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zamieszkujących Gminę Borów w latach 2016-2020. Zauważyć można, że dynamika poszczególnych obszarów Gminy Borów, powiatu strzelińskiego oraz województwa dolnośląskiego jest proporcjonalna, w 2020 roku odnotowano wzrost udziału bezrobotnych we wszystkich analizowanych jednostkach.

Ryc. 19 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Borów na tle powiatu i województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analizując te same dane na tle gmin powiatu strzelińskiego, zauważyć można, że udział bezrobotnych w Gminie Borów był na najniższym poziomie wśród sąsiednich jednostek tego samego poziomu terytorialnego w latach 2016-2020, co pozytywnie wyróżnia Gminę w analizowanej grupie.

Ryc. 20 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Borów na tle gmin powiatu strzelińskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według Barometru Zawodów w 2022 roku, dla Gminy Borów przewidywany jest deficyt w następujących zawodach:

- brukarze;
- elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy;
- fizjoterapeuci i masażyści;
- górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych;
- inżynierowie inżynierii środowiska;
- kelnerzy i barmani;
- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych;
- krawcy i pracownicy produkcji odzieży;
- kucharze;
- lekarze;
- mechanicy pojazdów samochodowych;
- monterzy instalacji budowlanych;
- murarze i tynkarze;
- nauczyciele języków obcych i lektorzy;
- nauczyciele praktycznej nauki zawodu;
- nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących;
- nauczyciele przedmiotów zawodowych;
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych;
- operatorzy obrabiarek skrawających;

- opiekunki dziecięce;
- piekarze;
- pielęgniarki i położne;
- pomoce kuchenne;
- pracownicy ds. ochrony środowiska i bhp;
- pracownicy ds. rachunkowości i księgowości;
- pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych;
- pracownicy robót wykończeniowych w budownictwie;
- pracownicy socjalni;
- pracownicy służb mundurowych;
- pracownicy usług pogrzebowych;
- psychologowie i psychoterapeuci;
- robotnicy budowlani;
- samodzielni księgowi;
- spawacze;
- specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji;
- szefowie kuchni;
- ślusarze;
- tapiczerzy;
- technicy informatycy;
- wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych;
- zaopatrzeniowcy i dostawcy.

W prognozie dla powiatu strzelińskiego dla 2022 roku nie ma zawodów nadwyżkowych, czyli takich, w których jest więcej specjalistów niż miejsc pracy. W latach wcześniejszych na tej liście znajdowali się ekonomiści, mechanicy pojazdów samochodowych, ogrodnicy i sadownicy, pracownicy administracyjni i biurowi, pracownicy biur podróży i obsługi turystycznej, specjaliści ds. administracji, technicy informatycy, technicy mechanicy, rolnicy i hodowcy, ślusarze.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa i transport publiczny

Gmina Borów wyposażona jest w 8,34 km dróg wojewódzkich:

- Droga wojewódzka nr 395 (Paczków-Wrocław);
- Droga wojewódzka nr 346 (Środa Śląska-Godzikowice).

69,235 km dróg powiatowych:

- Nr 2075 D Piotrków Borowski-Rochowice-granica powiatu;
- Nr 1592 D Borek Strzeliński-Kończyce;
- Nr 3047 D Strzelin-Zielenice-Borów-Brzoza-droga wojewódzka nr 346;
- Nr 3048 D Mańczyce-Podgaj-Karczyn-Kondratowice-Zarzyca-granica powiatu;

- Nr 3049 D Borów-Boreczek-droga wojewódzka nr 395;
- Nr 3050 D Opatowice-Boreczek-Kurczów-granica powiatu;
- Nr 3051 D Borów-Ludów Śl.-Bierzyn;
- Nr 3052 D Mańczyce-Ludów Śl.-Ludów Polski;
- Nr 3053 D Kurczów-Michałowice;
- Nr 3054 D Ludów Śl.-Jelenin-Borek Strzeliński;
- Nr 3057 D Borek Strzeliński-Kojęcín-Grodzieszwice;
- Nr 3061 D Borów-Bartoszwowa-Piotrków Borowski;
- Nr 3063 D Mańczyce-Suchowice-Siemienów-Podgaj;
- Nr 3064 D Zielenice-Brochocinek-Kondratowice-droga powiatowa nr 3022 D;

a także 38,252 km dróg gminnych i 365,31 km dróg pozostałych. Wśród dróg gminnych i pozostałych, długość dróg nieutwardzonych wynosi 292,39 km. Okresowa kontrola dróg gminnych wykonywana jest raz na rok (drogi o nawierzchni ulepszonej – raz na miesiąc).

Do najpilniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej należą:

- przebudowa dróg: Kępino-Zielenice, Kurczów-granica Gminy; Borów – ulice: Parkowa, Starowiejska, Polna, Dębowa, Brzozowa, Rataja, Słoneczna, Witosza, Brzegowa, Różana, Jaśminowa; Borek Strzelecki – ulice: Jaworowa, Wrzosowa, Czereśniowa, Wiśniowa, Kwiatowa, Słoneczna, Klonowa, Morelowa; Zielenice: droga za cmentarzem; Jaksin; Suchowice-Tynieć n/Slęzą;
- Uzupełnianie oświetlenia w miejscowościach wraz z rozbudową strefy zabudowy;
- Budowa/renowacja chodników w ciągach przebudowanych ulic gminnych.

Przez środkową część Gminy, na kierunku północ-południe, przebiega zelektryfikowana linia kolejowa Wrocław-Praga. Stacja kolejowa i bocznicą znajdują się w miejscowości Boreczek – w środkowej części Gminy.

Publiczny transport gminny prowadzony jest bezpłatnie na dwóch regularnych liniach komunikacyjnych tj. Kępino-Borów-Boreczek oraz Świnobród-Borek Strzeliński-Boreczek. W ramach każdej z linii realizowane są cztery kursy dziennie. Dwa poranne do Boreczka oraz po dwa powrotne po południu z Boreczka. Kursy były w miarę możliwości skorelowane z przewozami kolejowymi, co umożliwiało dojazd zarówno do Strzelina, jak i Wrocławia.

Ponadto, transport odpłatny realizowany jest na dwóch liniach komercyjnych: BORECZEK PKP-Zielenice-Strzelin oraz BORECZEK PKP-Borek Strzeliński-Strzelin. W ramach każdej z linii realizowane są dwa kursy dziennie. Po jednym porannym do Strzelina oraz po jednym powrotnym po południu ze Strzelina.

Transportem zbiorowym obsługiwane są następujące miejscowości: Borów, Brzezica, Brzoza, Opatowice, Piotrków Borowski, Rochowice, Mańczyce, Głównin, Siemianów, Suchowice, Stogi, Uniszów, Zielenice, Kępino, Ludów Śląski, Kazimierzów, Boreczek, Kręczków, Kurczów, Michałowice, Borek Strzeliński, Jelenin, Kojęcín, Jaksin, Świnobród.

Do prywatnych przewoźników obsługujących transport zbiorowy należą firmy:

- SZYDZIU Daniel Travel sp. z o.o.;
- PKS w Oławie S.A.;
- FHU RANDOB;
- Bus Rycerz.

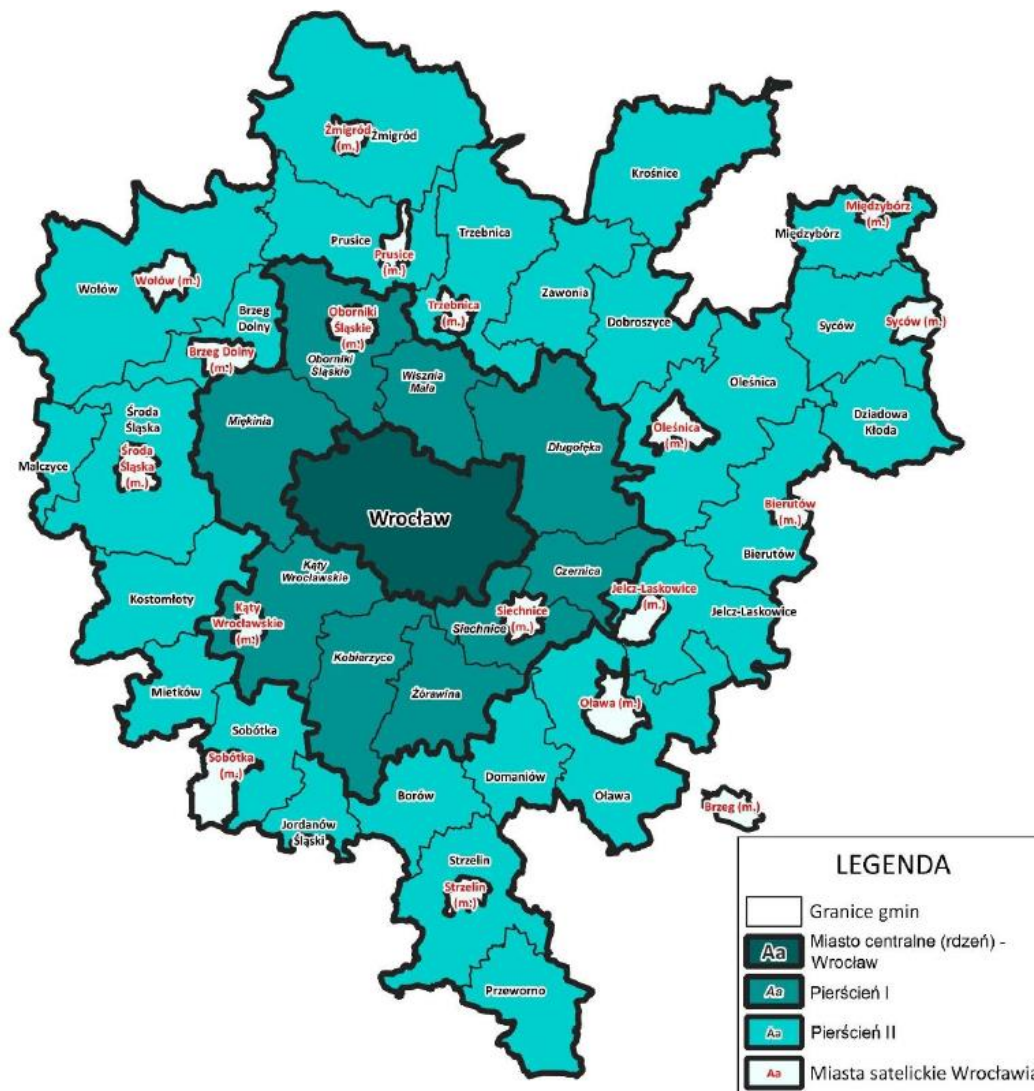
Gmina Borów realizuje bezpłatne dowozy dla wszystkich uczniów szkół podstawowych i oddziałów przedszkolnych (klasa „0”).

Z racji przynależności do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia, Gmina Borów objęta została Planem Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia, przyjętego uchwałą RM Wrocławia nr LIV/1471/22 w sprawie Planu Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia oraz wyrażenia woli współdziałania z innymi gminami w zakresie jego wdrożenia z dnia 23.06.2022 r. PZM MOFW jest strategią działania długoterminowego nastawionego na zapewnienie najlepszych środków dostępu do celów podróży i usług. Wobec przyjętych założeń Miejski Obszar Funkcjonalny Wrocławia podzielić można na następujące strefy interwencji:

- Rdzeń, który stanowi Miasto Wrocław;
- Pierścień (ring) I;
- Pierścień (ring) II;
- Miasta Satelickie Wrocławia.

Przedstawione wyżej strefy mają za zadanie uporządkować strukturę działań i interwencji w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Wrocławia, nie mogą jednak ograniczać ewentualnego finansowania działań ze względu na przynależność do obszaru.

Gmina Borów została przestrzennie zaklasyfikowana do pierścienia (ringu) II, gdzie rozwój nie jest tak intensywny jak w pierścieniu (ringu) I, lecz stabilny i mocno uzależniony od lokalnych uwarunkowań, co z kolei przekłada się na dysproporcje w wybranych dziedzinach.

Ryc. 21 Podział PZM MOFW na 4 obszary interwencji

Źródło: Plan Zrównoważonej Mobilności dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Wrocławia.

Założenia PZM MOFW dotyczą realizacji 5 celów szczegółowych:

1. Rozszerzenie zakresu współpracy międzygminnej oraz instytucjonalnej na rzecz budowania spójności MOFW;
2. Zwiększenie konkurencyjności transportu niesamochodowego w codziennych przemieszczeniach w obszarze MOFW;
3. Polepszenie warunków zamieszkiwania w obszarze MOFW;
4. Zmniejszenie uciążliwości transportowej dla ludzi i środowiska wraz z poprawą bezpieczeństwa i jakości infrastruktury;
5. Promowanie i rozwój nowych form i usług z zakresu mobilności.

Osiągnięcie ww. celów szczegółowych realizowane będzie z następujących źródeł:

- środki własne gmin;
- środki z Funduszy Unijnych w perspektywie 2021-2027;
- środki rządowe, w ramach krajowych programów;

- środki pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Strategia zakłada możliwość weryfikacji każdego z działań przekazanych do realizacji w perspektywie 2030 r. i w przypadku pozytywnej rekomendacji – możliwość ich kontynuacji w następnych latach, również w części strategicznej (do 2035 roku).

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, dostarczanie, dystrybucja), mieszkańców Gminy Borów w wodę i odprowadzanie ścieków z jej terenów jest Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Borowie.

Na terenie Gminy Borów znajdują się trzy układy wodociągowe:

- wodociąg Borów, który obejmuje swym zasięgiem wsie: Borów, Boguszyce, Brzoza, Brzezica, Bartoszowa, Piotrków Borowski, Rochowice, Boreczek, Kurczów, Kręczków, Opatowice, Kazimierzów. Woda podziemna pobierana jest z utworów czwartorzędowych, z ujęcia o zatwierdzonych zasobach eksploatacyjnych kategorii „B”, w ilości 60 m³/d przy pomocy czterech studni wierconych;
- wodociąg Borek Strzeliński obejmujący swym zasięgiem wsie: Borek Strzeliński, Jelenin, Świnobród, Jaksin, Kojęcín. Woda pobierana jest z utworów czwartorzędowych z trzech studni. Na terenie stacji znajduje się zbiornik wody uzdatnionej o pojemności 15 m³/d;
- wodociąg Uniszów obejmujący swym zasięgiem wsie: Uniszów, Mańczyce, Stogi, Głównin, Suchowice, Siemianów, Zieleniec, Ludów Śląski, Kępino. Stacja uzdatniania zaopatrywana jest z trzech studni głębinowych pobierających wodę z utworów trzeciorzędowych.

Każdy z wodociągów zbiorowych posiada ujęcie wody w postaci studni głębinowych, stacje uzdatniania wody, zbiorniki wyrównawcze oraz sieć rozprowadzającą.

Na terenie Gminy Borów obowiązują strefy ochrony bezpośredniej wokół ujęć wód pitnych w miejscowościach Borów, Uniszów, Jaksin.

Oczyszczanie ścieków realizowane jest za pomocą oczyszczalni ścieków w Borku Strzelińskim ze średnią przepustowością 500 m³ na dobę. Obiekt jest oczyszczalnią biologiczną spełniającą standardy odprowadzanych ścieków. Kierunkiem zrzutu ścieków oczyszczonych jest rów prowadzący do Żórawki.

Uchwałą nr XXII/157/2020 z dnia 28 grudnia 2020 r. Rada Gminy Borów wyznaczyła obszar i granice aglomeracji Borek Strzeliński. Głównym zamierzeniem tego działania jest wyłączenie z obszaru aglomeracji terenów dotychczas nieskanalizowanych, dla których wskaźniki koncentracji są niskie, poniżej wymaganego progu. Na tych terenach zastosowano alternatywne rozwiązania dla budowy zbiorczego systemu kanalizacyjnego, takie jak budowa indywidualnych – przydomowych biologicznych oczyszczalni ścieków oraz zbiorników bezodpływowych.

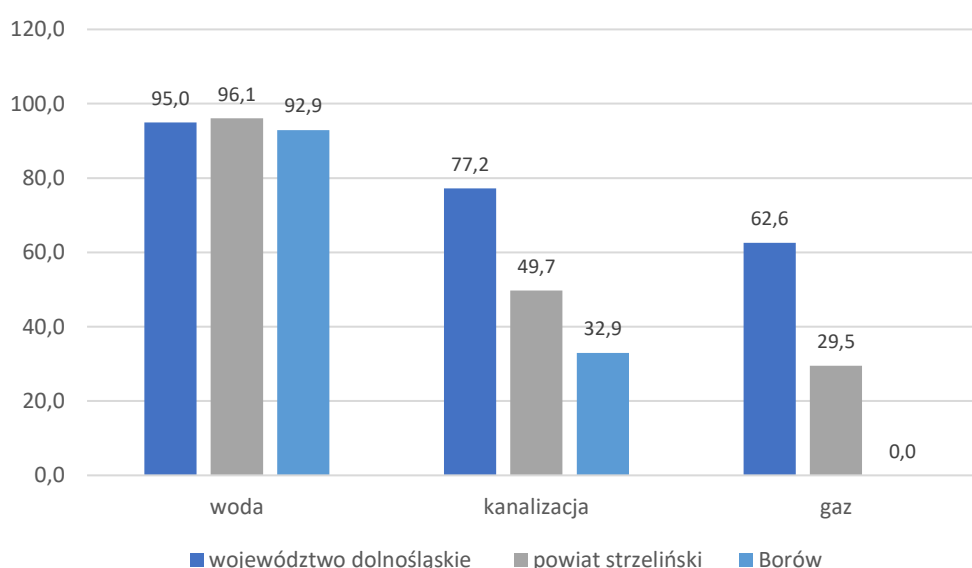
Do obszaru aglomeracji włączone zostały miejscowości: Boreczek, Borek Strzeliński, Borów, Jelenin, Kojęcín, Ludów Śląski.

Z obszaru aglomeracji wyłączone zostały miejscowości: Brzezica, Brzoza, Jaksin, Kręczków, Kurczów, Mańczyce, Stogi, Świnobród, Kończyce (gmina Domaniów), Piotrków Borowski, Bartoszowa, Zielenice, Kępino.

Do najważniejszych planowanych działań w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy należy rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej na terenie aglomeracji Borek Strzeliński w związku z rozwojem zabudowy mieszkaniowej oraz uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach poza aglomeracją Borek Strzeliński.

Gmina nie posiada własnej sieci gazowej, ale w Borowie znajduje się stacja rozprężania gazu LNG. Gaz dostarczany jest do Zespołu Szkół Publicznych w Borowie (na potrzeby ogrzewania, ciepłej wody, zaopatrzenia kuchni w gaz). Istnieje możliwość podłączenia podmiotów gospodarczych i gospodarstw indywidualnych po rozbudowie sieci. Ponadto mieszkańcy korzystają z butli, jak też coraz częściej z indywidualnych zbiorników na gaz o pojemności od 1 do 5 m³ lokalizowanych na terenie obsługiwanych nieruchomości. W większości miejscowości funkcjonują punkty wymiany butli z gazem.

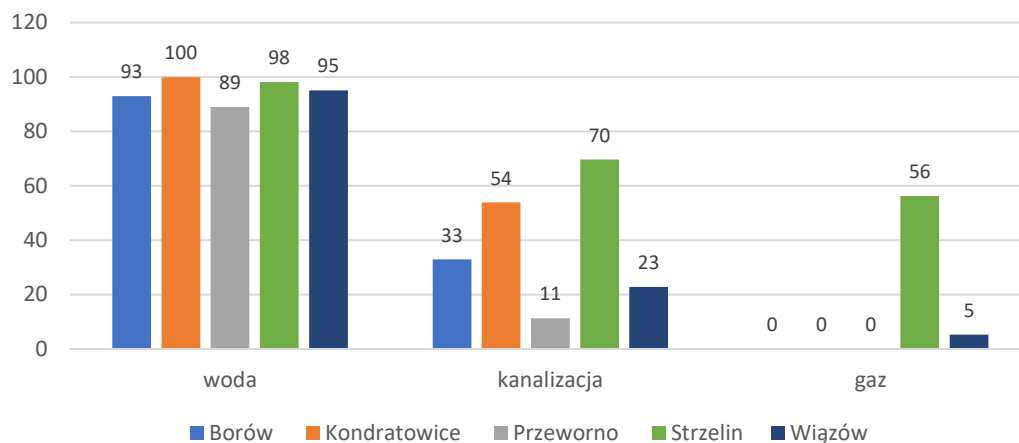
Poniżej zaprezentowano analizę procentowego udziału korzystających z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej w Gminie Borów na tle powiatu strzelińskiego oraz województwa dolnośląskiego w 2020 roku. Poziom wykorzystania instalacji wodociągowej w Gminie Borów jest porównywalny do poziomu powiatu i województwa, natomiast zauważalna jest różnica w korzystaniu z instalacji kanalizacyjnej (udział korzystających w Gminie Borów jest o ponad połowę mniejszy, aniżeli w województwie dolnośląskim). Wyraźnie widoczny jest brak infrastruktury gazowej w Gminie Borów, co negatywnie wyróżnia gminę na tle powiatu i województwa.

Ryc. 22 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Borów w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniżej przedstawiono analizę dla gmin powiatu strzelińskiego. Udział wykorzystania instalacji wodociągowej przez wszystkie gminy powiatu jest na porównywalnym, wysokim poziomie. Pod względem udziału wykorzystania instalacji kanalizacyjnej Gmina Borów zajmuje trzecie miejsce, za gminami Strzelin oraz Kondratowice. Jedynymi gminami, w których mieszkańcy korzystają z instalacji gazowej są gminy Strzelin i Wiązów.

Ryc. 23 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Borów w 2020 roku na tle gmin powiatu strzelińskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz i zagospodarowanie odpadów komunalnych na terenie Gminy Borów jest Związek Międzygminny Ślęza-Oława. Wymagania w zakresie utrzymania porządku i czystości reguluje Uchwała nr IV/22/2020 Zgromadzenia Związku Międzygminnego Ślęza-Oława z siedzibą w Świętej Katarzynie z dnia 4 czerwca 2020 roku.

Właściciele nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, pozbywają się z terenu nieruchomości odpadów komunalnych w sposób obejmujący gromadzenie tych odpadów w pojemnikach i przekazywanie przedsiębiorcy wpisanemu do właściwego rejestru działalności regulowanej, z którym Związek Międzygminny podpisał umowę na odbieranie odpadów komunalnych.

Zbieranie odpadów komunalnych odbywa się w pięciu frakcjach: metal i tworzywa sztuczne odbierane są dwa razy w miesiącu, bioodpady odbierane są dwa razy w miesiącu (w okresie letnim cztery razy w miesiącu). Papier odbierany jest raz w miesiącu, szkło odbierane jest raz w miesiącu, odpady zmieszane resztkowe odbierane są dwa razy w miesiącu. Związek Międzygminny Ślęza-Oława posiada punkt PSZOK dla mieszkańców gmin związkowych zlokalizowany w Godzikowicach przy ulicy Stalowej 12.

W ramach opłaty za odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, Związek Międzygminny Ślęza-Oława cyklicznie organizuje odbiór następujących, wysegregowanych odpadów z terenu nieruchomości zamieszkałych:

- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- zużyte opony samochodowe;
- odpady budowlane i rozbiórkowe.

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Borów w latach 2016-2021. Na przestrzeni kolejnych lat łączna ilość zebranych odpadów komunalnych zwiększała się, podobnie jak udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów. Tabela wskazuje, że w ramach gospodarki odpadami w Gminie Borów w ostatnich latach utrzymywano wymagane poziomy: recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła; recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych; ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Tab. 4 Stan gospodarki odpadami w Gminie Borów w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	4015	4 114	4 224	4 139	4 143	4 181	
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:							
<i>zmieszane</i>	1 478,78	1 588,76	1 438,70	1 548,36	1 557,00	1 418,64	
<i>segregowane</i>	469,99	481,78	483,78	922,78	836,47	1 101,16	
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	24%	23%	25%	37%	35%	44%	
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,49	0,50	0,46	0,60	0,58	0,60	
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	gmina	34	25	37	40	41	34,97
	wymagany	18	20	30	40	50	b.d.
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	gmina	71	94	86	100	99	81,34
	wymagany	42	45	50	60	70	b.d.
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	gmina	0	19	28	0	14	3,52
	wymagany	<45	<45	<40	<40	<35	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej ekspansji człowieka na środowisko zmuszają do podejmowania działań

ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Działalność w zakresie ochrony środowiska prowadzona jest w Gminie Borów za pomocą następujących dokumentów:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów;
- Gminnego planu gospodarki odpadami (opracowany przez Związek Międzygminny Ślęza-Oława);
- Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Borów na lata 2013-2032;
- Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt;
- Planu gospodarki niskoemisyjnej.

Gmina Borów prowadzi ewidencję źródeł ciepła. Odczytać z niej można, że dominującym źródłem ciepła jest źródło stałe (pochodzące ze spalania węgla, miału oraz ekogroszku – 78,4%). W mniejszym stopniu wykorzystywanymi źródłami ciepła są odnawialne źródła energii (14%) oraz gaz (7,4%). Znikomą część wykorzystania ciepłego stanowią energia elektryczna (0,9%) i inne źródła (2,9%).

Tab. 5 Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Borów w 2021 roku

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy	Inne podmioty
Stale (węgiel, miał, ekogroszek)	413	411	1	1	0
Gaz	39	37	2	0	0
Energia elektryczna	5	4	1	0	0
Sieć ciepła	0	0	0	0	0
OZE	58	58	0	0	0
inne	12	9	3	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Borowie.

Na terenie Gminy Borów realizowany jest partnerski projekt grantowy pn. „Poprawa jakości powietrza poprzez modernizację systemów grzewczych w budynkach mieszkalnych w gminach powiatu oławskiego, strzelińskiego i średzkiego” (okres realizacji projektu przypada na lata 2019-2022). Do tej pory przeprowadzono dwie rundy przyznawania grantów:

- w 2020 roku podpisano 34 umowy powierzenia grantu;
- w 2021 roku podpisano 24 umowy powierzenia grantu.

Granty przeznaczone na wymianę starych, opartych o spalanie węgla źródeł ciepła na nowe, ekologiczne i bardziej efektywne.

Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonuje się na podstawie pomiarów w ramach państwowego monitoringu. Na terenie Gminy nie zlokalizowano stałych stacji pomiarowych

w ramach monitoringu państwowego. Najbliższa znajduje się w miejscowości Kobierzyce. Z uwagi na znaczną odległość terenu Gminy od punktów pomiarowych, a także różnice uwarunkowań lokalnych nie jest możliwe dokładne określenie wielkości zanieczyszczeń występujących w powietrzu na terenie Gminy Borów. Od 2022 roku w 2 szkołach podstawowych (Zielenice i Borów) zostały zamontowane czujniki smogu w ramach Edukacyjnej Sieci Antysmogowej (ESA).

Do najważniejszych decyzji środowiskowych wydanych na obszarze Gminy Borów w ostatnich latach należą:

- Decyzja nr 1/2020 z dnia 1 czerwca 2020 r. o środowiskowych uwarunkowaniach (z oceną przedsięwzięcia na środowisko), wydana dla PK-POL Piotr Kuc, Ludów Śląski 84, 57-160 Borów dla przedsięwzięcia pn. „Działalność polegająca na przetwarzaniu odpadów”, dla obszaru działki o numerze ewidencyjnym 160/2 AM-1, w obrębie ewidencyjnym Ludów Śląski;
- Decyzja nr 1/2021 z dnia 10 grudnia 2021 r. o środowiskowych uwarunkowaniach (bez oceny oddziaływania na środowisko), wydana dla HSG-OZE Development Sp. Z o.o., ul. Okopowa 58/72 01-042 Warszawa, dotycząca przedsięwzięcia pt. „Budowa elektrowni fotowoltaicznej Stogi o mocy do 1MW, wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w obrębie Stogi, na działce o numerze ewidencyjnym 91, w Gminie Borów, powiat strzeliński, województwo dolnośląskie”;
- Decyzja nr 1/2022 z dnia 20 stycznia 2022 roku o środowiskowych uwarunkowaniach (bez oceny oddziaływania na środowisko), wydana dla Przerób Kamienia Budowlanego Andrzej Grzegorzek, Karczyn 9, 57-150 Prusy, dotycząca przedsięwzięcia pt. „Kontynuacja eksploatacji kruszywa naturalnego ze złoża Rochowice II w obrębie Rochowice, na działkach o numerach ewidencyjnych 123, 123/1, 125, 125/1 w Gminie Borów, powiat strzeliński, województwo dolnośląskie”.

Władze Gminy Borów planują rozwój Odnawialnych Źródeł Energii na jej obszarze. Pod budowę obiektów obsługujących wytwarzanie energii wiatrowej wyznaczono obszary określone w następujących dokumentach:

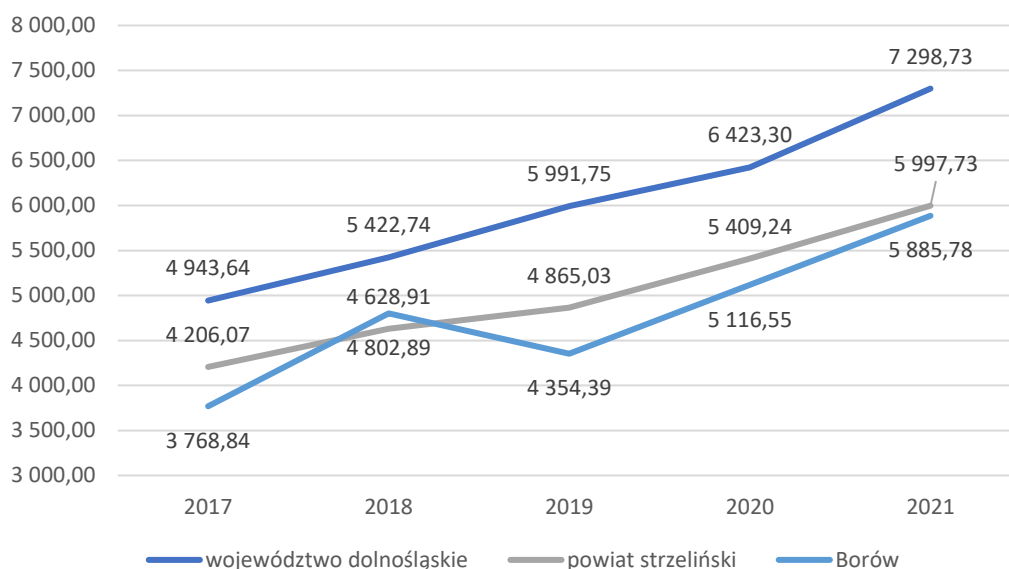
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Borów – obszary w obrębach wsi Zielenice, Głownin, Ludów Śląski, Stogi, Kępino;
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Nr: XX/143/2012 – obszary w obrębie wsi Siemianów;
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego MPZP Nr: XX/142/2012 – obszary w obrębie wsi Suchowice.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Dochody ogółem budżetu Gminy Borów na przestrzeni lat 2016-2021, prócz roku 2019 rokrocznie zwiększały się. W 2016 roku wynosiły 18 427 627,55 zł, natomiast w roku 2021 wynosiły 29 864 470,18 zł, co oznacza, że w ciągu pięciu lat nastąpił wzrost dochodów o blisko 11,5 mln zł.

Poniższy wykres przedstawia dochody ogółem na jednego mieszkańca w Gminie Borów, na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021. Na przestrzeni analizowanego okresu wartość ta wzrosła z poziomu 3.768,68 zł w 2017 roku do poziomu 5.885,78 zł w roku 2021. Oprócz roku 2018 dochody ogółem na jednego mieszkańca Gminy Borów były niższe od średniej dla powiatu strzelińskiego i województwa dolnośląskiego.

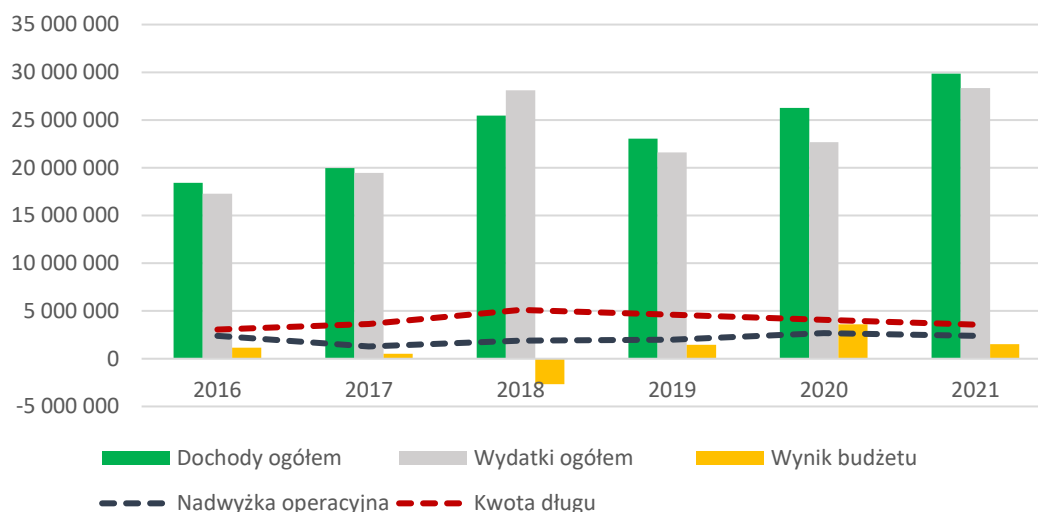
Ryc. 24 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Borów na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Corocznie zwiększają się również wydatki ogółem Gminy (w 2016 roku wynosiły 17 287 333,73 zł a w 2021 roku 28 349 486,13 zł). Największy ich udział stanowią wydatki bieżące – średnio 84% struktury. Należą do nich wynagrodzenia i pochodne, koszty obsługi długu (odsetki i prowizje) oraz pozostałe wydatki bieżące.

Różnica pomiędzy dochodami bieżącymi, a wydatkami bieżącymi nazywana jest nadwyżką operacyjną. W 2021 roku nadwyżka operacyjna w Gminie Borów wyniosła 2 406 170,19 zł – stanowiło to 8,06% dochodów ogółem. Kwota długu wyniosła 3 572 160,00 zł – 11,96% dochodów ogółem.

Ujemny wynik budżetu nastąpił w 2018 roku wynosząc 2 656 630,15 zł, spowodowany on był zwiększonymi wydatkami majątkowymi w tym okresie (m.in. budowa kanalizacji sanitarnej w Borowie oraz rozbudowa i przebudowa istniejącej oczyszczalni ścieków w Borku Strzelińskim).

Ryc. 25 Wykonanie budżetu Gminy Borów w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

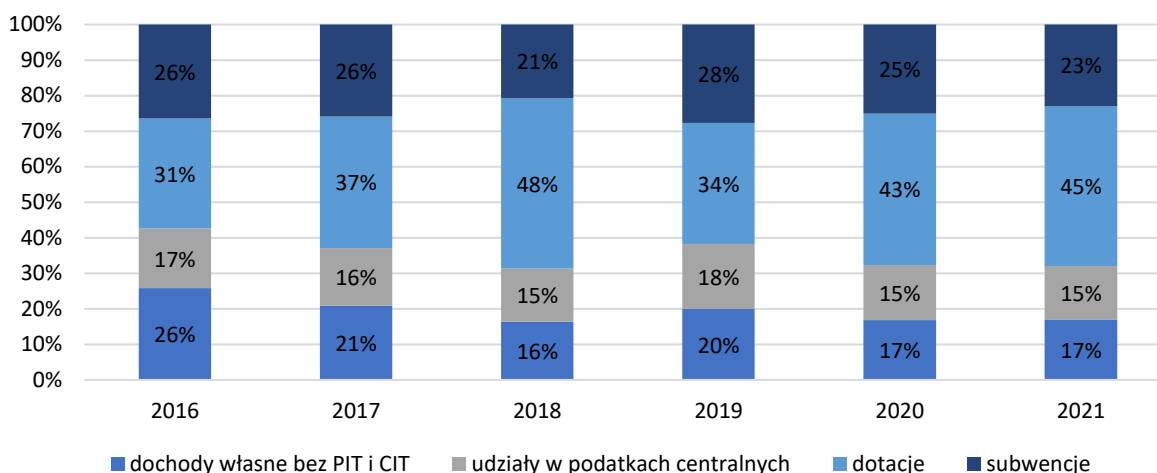
Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się:

- dochody własne;
- subwencję ogólną;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość, m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

W poniższym wykresie przedstawiono strukturę dochodów Gminy Borów w latach 2016-2021. Zauważalny jest wyraźny wzrost udziału dochodów z dotacji (z 31% do 45%). Drugie miejsce w strukturze stanowiły dochody pochodzące z subwencji (średnio ok. 25%). W mniejszym stopniu strukturę stanowiły dochody własne bez PIT i CIT (średnio ok. 16%) oraz dochody z udziałów w podatkach centralnych (średnio ok. 16%).

Ryc. 26 Struktura dochodów Gminy Borów w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród dochodów podatkowych największą ich ilość stanowiły dochody z podatku PIT, który w latach 2016-2021 stanowił średnią 3,8 mln zł. Ze względu na fakt, że Gmina Borów jest gminą o dominującej funkcji rolniczej, drugim rodzajem dochodów podatkowych w strukturze jest podatek rolny ze średnią 1,8 mln zł w analizowanym okresie. Znaczącym udziałem wśród dochodów podatkowych charakteryzuje się również podatek od nieruchomości – średnio 1,5 mln zł w analizowanym okresie.

Tab. 6 Dochody podatkowe Gminy Borów w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	3 037 344,00	3 207 883,00	3 646 500,00	4 159 014,00	4 004 853,00	4 455 488,00
CIT	38 980,72	59 844,01	42 737,60	52 874,36	59 721,71	41 530,04
podatek rolny	1 600 948,65	1 554 756,83	1 547 521,55	2 105 954,10	2 191 745,80	2 047 924,42
podatek od nieruchomości	1 735 675,37	1 622 936,51	1 393 211,35	1 318 896,31	1 319 396,69	1 708 746,39
podatek leśny	17 897,38	17 938,15	18 655,48	18 305,60	17 935,75	19 040,79
podatek od środków transportowych	92 220,30	77 898,09	100 258,01	86 352,21	93 608,34	67 365,74
karta podatkowa	7 999,52	6 740,90	7 206,50	5 840,00	6 010,00	6 981,28
podatek od czynności cywilnoprawnych	119 387,00	161 392,13	194 731,11	182 469,69	175 262,05	302 414,25
wpływy z opłaty skarbowej	21 868,00	18 471,00	17 025,00	32 869,00	37 875,87	38 110,58
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	12 325,20	7 071,00	5 384,40	12 736,80	19 718,40	11 754,00

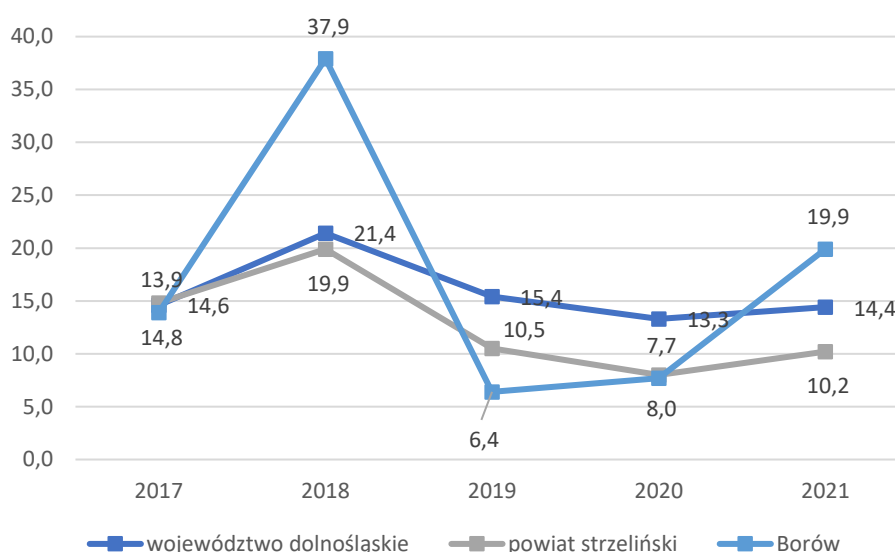
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Uwzględniając wydatki, największe udziały strukturalne w poszczególnych działach prezentowały się następująco:

- 33% – oświata i wychowanie;
- 21% – rodzina;

- 12% – administracja publiczna;
- 11% – gospodarka komunalna i ochrona środowiska;
- 7% – pomoc społeczna.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Borów na tle powiatu strzelińskiego i województwa dolnośląskiego w latach 2017-2021. Wyraźnie widoczny jest wyższy od powiatu i województwa odsetek (37,9%) analizowanych wydatków w roku 2018 (wymienione w poprzednim podrozdziale inwestycje w sektorze kanalizacyjnym). W latach 2019 i 2020 udział wydatków inwestycyjnych gwałtownie spadł poniżej średniej wojewódzkiej i powiatowej, wynosząc kolejno 6,4 % i 7,7%. Natomiast w 2021 roku obserwuje się ponowny dynamiczny wzrost do wartości 19,9%, a więc zdecydowanie przekraczającej średnią dla powiatu i województwa.

Ryc. 27 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Borów na tle powiatu i województwa

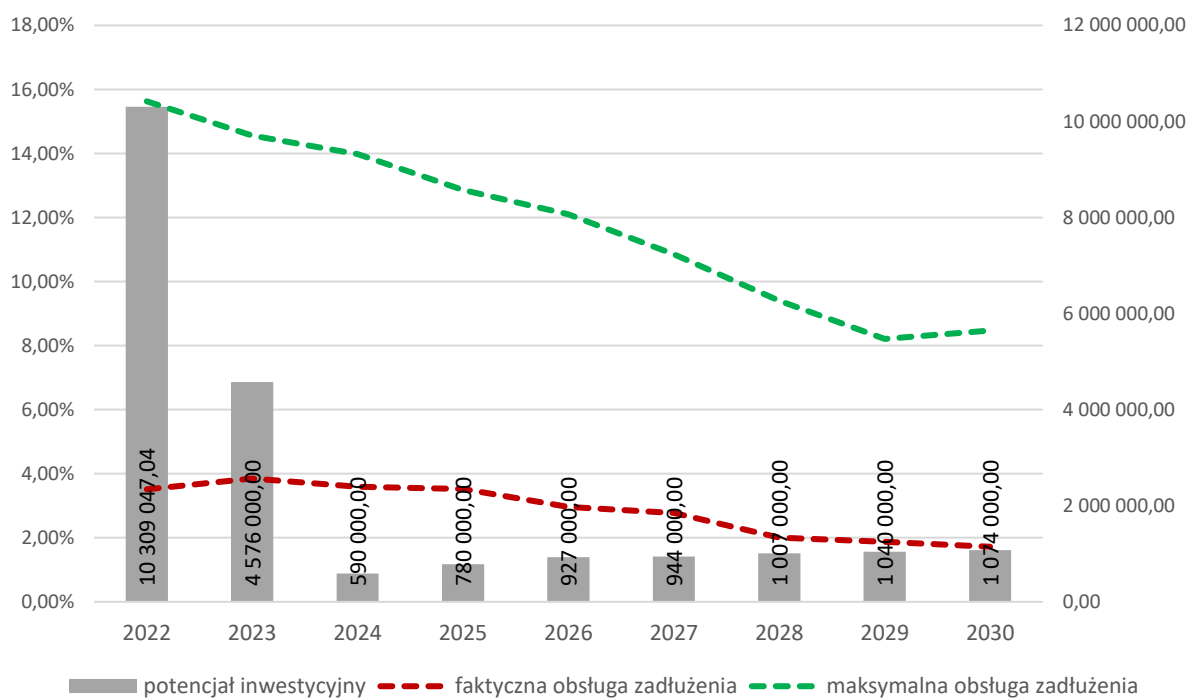
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Borów na lata 2022-2030 zgodnie z Uchwałą nr XLI/264/2022 Rady Gminy Borów z dnia 16 września 2022 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIV/219/2021 Rady Gminy Borów z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Borów.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Przedstawienie graficzne wskazuje, że Gmina Borów w perspektywie do 2030 roku spełnia ww. wytyczne.

Wykres prezentuje także potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). W roku 2022, przewidziano na wydatki majątkowe 10 309 047,04 zł, kwota ta została określona na podstawie budżetu Gminy na rok 2022 (stanowi to 30,71% planowanych wydatków budżetu Gminy na ten rok). W latach 2023-2030, Gmina Borów będzie mogła przeznaczyć na inwestycje łącznie 10 938 000,00, kwotę tę przyjęto na podstawie wskaźników i korekt merytorycznych.

Ryc. 28 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Borów na lata 2022-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr XLI/264/2022 Rady Gminy Borów z dnia 16 września 2022 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XXXIV/219/2021 Rady Gminy Borów z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie wieloletniej prognozy finansowej Gminy Borów.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według Głównego Urzędu Statystycznego Gminę Borów w 2021 roku zamieszkiwało 5 200 osób co stanowiło 12% ludności powiatu strzelińskiego. Gęstość zaludnienia wyniosła 53 os./km² i była to druga najwyższa wartość wśród gmin powiatu strzelińskiego (poza Gminą Strzelin, której gęstość zaludnienia wyniosła 128 os./km²).

Poniższa tabela przedstawia zmiany liczby ludności w powiecie strzelińskim w latach 2017-2021. Pozyskane dane wskazują, że w analizowanym okresie liczba ludności Gminy Borów systematycznie malała – w 2017 roku wynosiła 5 324 osoby, a w 2021 roku 5 200 osób. Podobny trend zaobserwować można we wszystkich gminach powiatu strzelińskiego, gdzie średnia dynamika oscyluje w granicach ok. 99%.

Tab. 7 Zmiany liczby ludności w powiecie strzelińskim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	średnia dynamika
Borów	5 324	5 306	5 272	5 238	5 200	99,4%
Kondratowice	4 363	4 298	4 276	4 199	4 147	98,7%
Przeworno	4 845	4 800	4 754	4 717	4 646	99,0%
Strzelin	22 178	22 153	22 167	22 026	21 955	99,7%
Wiązów	7 296	7 216	7 101	7 041	6 977	98,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wzrost liczby ludności zależy od dwóch czynników – przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi, a zgonami, natomiast saldo migracji jest różnicą między zameldowaniami, a wymeldowaniami.

Poniższa tabela wskazuje, że w Gminie Borów w 2021 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, który wyniósł 5,39. Od 2017 roku średnia zmiana wskaźnika wyniosła -1,11. Pomimo corocznej tendencji spadkowej, Gmina Borów wypada na tle innych gmin powiatu strzelińskiego najkorzystniej, wykazując pod tym względem najmniejszą dynamikę. Wartość salda migracji dla Gminy Borów w 2021 roku wyniosła -2,50, średnia zmiana wskaźnika od 2017 roku wyniosła -0,73. Pod tym względem, wśród gmin powiatu strzelińskiego korzystniej wypada wyłącznie Gmina Strzelin, która jako jedyna wykazuje dodatnią wartość salda migracji.

Tab. 8 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Borów w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
województwo dolnośląskie	-5,52	-1,07	1,20	0,05
powiat strzeliński	-6,13	-1,28	-1,00	-0,30
Borów	-5,39	-1,11	-2,50	-0,73
Kondratowice	-7,44	-1,75	-7,90	-1,00
Przeworno	-7,70	-1,41	-8,60	-1,85
Strzelin	-5,59	-1,13	3,20	0,30
Wiązów	-6,57	-1,51	-3,70	-0,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

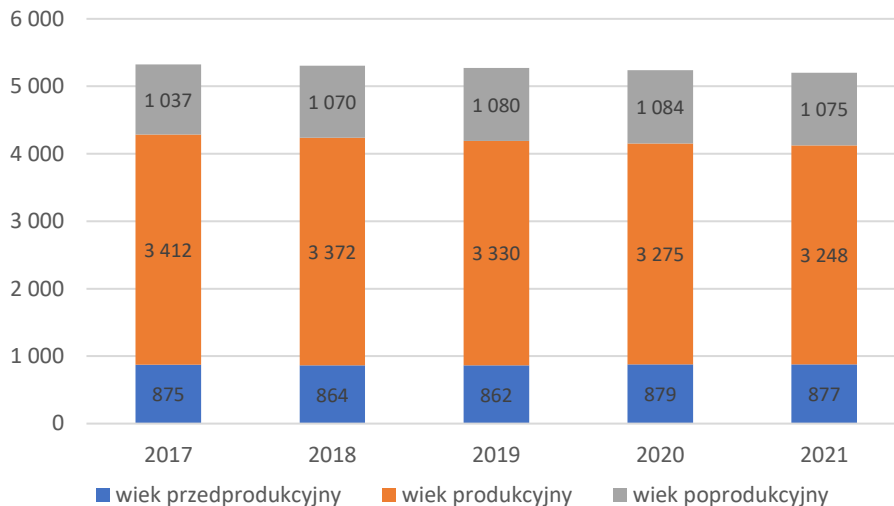
Przedstawiona niżej tabela wykazuje, że w Gminie Borów na przestrzeni lat 2017-2021 postępowo stopniowe starzenie się społeczeństwa, co odzwierciedla senioralne obciążenie demograficzne zwiększone o 3,5% w analizowanym okresie. Pomimo takiego stanu, dynamika tego zjawiska (wzrost wskaźnika 22,20-25,70; dynamika 116%) jest mniejsza w odniesieniu do powiatu strzelińskiego (wzrost wskaźnika 24,00-28,70; dynamika 120%) oraz do województwa dolnośląskiego (wzrost wskaźnika 26,00-30,90; dynamika 119%). Jednocześnie zaobserwować można spadek udziału ludności w wieku kreatywnym w Gminie Borów w ilości ludności ogółem o 1,33%. Na tle powiatu strzelińskiego (spadek wskaźnika 15,08-13,58; dynamika 90%) oraz województwa dolnośląskiego (spadek wskaźnika 15,16-12,91; dynamika 85%) dynamika tego zjawiska w Gminie Borów jest najmniejsza (spadek wskaźnika 15,03-13,70; dynamika 91%).

Tab. 9 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Borów w 2017 i 2021 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
województwo dolnośląskie	15,16	12,91	85%	26,00	30,90	119%
powiat strzeliński	15,08	13,58	90%	24,00	28,70	120%
Borów	15,03	13,70	91%	22,20	25,70	116%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Poniższe zestawienie graficzne przedstawia strukturę ludności Gminy Borów poprzez zestawienie osób w wieku przedprodukcyjnym, wieku produkcyjnym i wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2021. Wskazuje ono, że w Gminie Borów malała liczba osób we wszystkich trzech kategoriach, największe spadki dotyczyły osób w wieku produkcyjnym dla analizowanego okresu.

Ryc. 29 Struktura ludności w Gminie Borów w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według prognozowanych danych Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2016-2030, w ciągu czternastu lat nastąpią zmiany w:

- udziale osób w wieku przedprodukcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zwiększy się z 16,62% do 17,54%;
- udziale osób w wieku produkcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zmniejszy się z 64,40% do 57,82%;
- udziale osób w wieku poprodukcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zwiększy się z 18,97% do 24,64%.

Taka prognoza demograficzna oznaczać będzie stopniowe starzenie się społeczeństwa, a w konsekwencji zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo na obszarze Gminy Borów.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Borów, opieka nad dziećmi do lat 3 realizowana jest przez żłobek „Słodkie Borówki” zlokalizowany w Borowie przy ul. Wrocławskiej 24. Oferuje 25 miejsc, wszystkie są wykorzystywane. Podstawowa opłata miesięczna ponoszona przez rodziców za pobyt dziecka w 2021 roku wyniosła 625 zł. Dzienna opłata za wyżywienie – 17 zł.

W granicach Gminy Borów działa 1 przedszkole i 2 oddziały przedszkolne w szkołach, do których łącznie w 2021 roku uczęszczało 137 dzieci. Największą placówką jest Publiczne Przedszkole w Borowie, gdzie uczęszczało 95 dzieci w 4 grupach. Przedszkole jest czynne w godzinach 7:00-16:30. Najmniejszą placówką jest oddział przedszkolny (klasa „0”) przy PSP Zieleńnice, do którego uczęszczało 8 dzieci bez podziału na grupy. Jest otwarte w godzinach 8:30-14:00. W Gminie Borów nie działają prywatne przedszkola. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich placówek przedszkolnych w Gminie Borów przedstawione są w poniższej tabeli.

Tab. 10 Przedszkola publiczne na terenie Gminy Borów

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy	Godziny otwarcia
1.	Oddział przedszkolny (kl. 0) przy PSP Zieleńnice	8	1	8	8.30-14.00
2.	Oddział Przedszkolny (kl. 0) PSP Borek Strzeliński	13	1	13	8.30-13.45
3.	Publiczne Przedszkole w Borowie	95	4	23,75	7.00-16.30
4.	Oddział Przedszkolny (kl. 0) w Przedszkolu	21	1	21	6.30-16.30

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

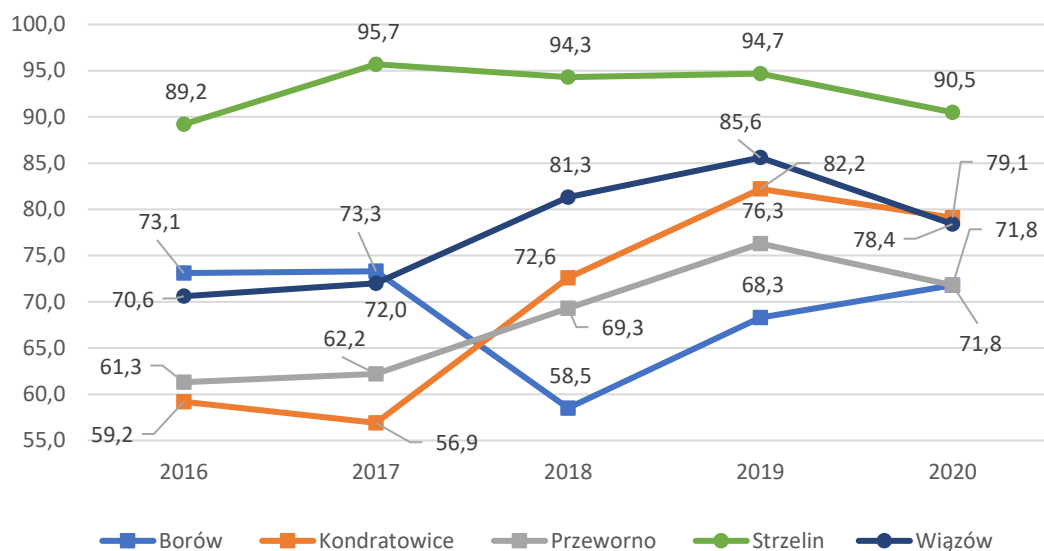
Poniższa tabela przedstawia gminne dane statystyczne dotyczące dzieci uczęszczających do punktów przedszkolnych. W porównaniu do roku poprzedzającego, w 2021 roku zwiększyła się liczba dzieci z terenu Gminy Borów, które uczęszczały do przedszkola na terenie innej gminy. Rokrocznie zwiększały się miesięczne koszty utrzymania dziecka w przedszkolu gminnym oraz wysokość miesięcznej dotacji na dziecko w przedszkolu niepublicznym.

Tab. 11 Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Borów

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	12	15	25	32	24	26
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	6	2	2	3	2	2
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	350,20	338,64	337,33	366,72	564,35	638,98
Wysokość miesięcznej dotacji na 1 dziecko w przedszkolu niepublicznym (zł)	262,65	253,98	253,00	375,04	423,26	479,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Na wykresie poniżej zaprezentowano dane dotyczące odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci na obszarach gmin powiatu strzelińskiego w latach 2016-2020. Odczytać z niego można, że wartość odsetka dzieci dla Gminy Borów gwałtownie spadła w roku 2017. Do 2020 roku odsetek dla Gminy Borów był najniższy w grupie porównawczej gmin powiatu strzelińskiego.

Ryc. 30 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w gminach powiatu strzelińskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Edukacja

W granicach Gminy Borów funkcjonują trzy szkoły podstawowe:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. W. Witosa w Borku Strzelińskim, gdzie w roku 2021 uczęszczało 144 uczniów. Posiada 8 oddziałów ze średnią wielkością oddziału 18 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. M. Rataja w Borowie, gdzie w roku 2021 uczęszczało 141 uczniów. Posiada 8 oddziałów, ze średnią wielkością oddziału 17,6 uczniów;
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Zielenicach, gdzie w roku 2021 uczęszczało 83 uczniów. Posiada 8 oddziałów, ze średnią wielkością oddziału 10,4 uczniów.

Łączna liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Borów łącznie z klasami „0” z roku na rok ulega zmniejszeniu. Na przestrzeni lat 2016-2021 ich liczba spadła o 70. Na względnie stałym poziomie (średnio 57 rocznie) uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Borów uczęszcza do szkół na terenie innych gmin.

Tab. 12 Liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Borów i na terenie innych gmin

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	479	451	485	425	404	409
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	51	51	63	56	62	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Borowie.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Borów w 2021 roku. Stan techniczny obiektów infrastruktury dydaktycznej określany jest jako dobry. Dwie z trzech szkół (PSP w Zielenicach, ZSP w Borowie) posiadają na wyposażeniu pracownię językowe. W żadnej ze szkół nie utworzono klas dwujęzycznych, sportowych czy integracyjnych. Szkoły zaopatrzone są w komputery dla użytku uczniów (20 sztuk – PSP w Zielenicach, 46 sztuk – PSP w Borku Strzelińskim, 55 sztuk – ZSP w Borowie) oraz projektory multimedialne (3 – PSP w Zielenicach, 10 sztuk – PSP w Borku Strzelińskim, 8 – ZSP w Borowie). Monitoring szkolny funkcjonuje w ZSP w Borowie. W każdej ze szkół uczniowie mogą korzystać ze swoich szafek, a kadra pracownicza i rodzice z miejsc parkingowych. W dwóch z trzech szkół (PSP w Borku Strzelińskim oraz ZSP w Borowie) uczniowie objęci są opieką szkolnej higienistki, a uczniowie korzystają z opieki stomatologicznej zorganizowanej przez gabinety stomatologiczne w ośrodkach zdrowia w Borowie i Borku Strzelińskim. Liczba stypendystów prezentuje się następująco: 4 – PSP w Zielenicach, 9 – PSP w Borku Strzelińskim, 1 – ZSP w Borowie.

Tab. 13 Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Borów w 2021 roku

Nazwa Szkoły	PSP w Zielenicach	PSP w Borku Strzelińskim	Zespół Szkół Publicznych w Borowie (przedszkole i szkoła podstawowa)
Rodzaj i stan obiektów sportowych/sal gimnastycznych	dobry	dobry	dobry
Pracownie językowe	tak	nie	tak
Klasy dwujęzyczne/sportowe/integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	20	46	55
Projektory multimedialne (szt.)	3	10	8
Kamery - monitoring szkolny	nie	nie	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak
Świetlice (godziny otwarcia)	7.45-8.30 13.00-15.00	7.15-16.00	7.00-7.30, 11.30-16.00
Parkingi dla kadry/rodziców	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarki/stomatologiczny	nie	tak pielęgniarka/nie stomatolog	tak
Liczba stypendystów (os.)	4	9	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy.

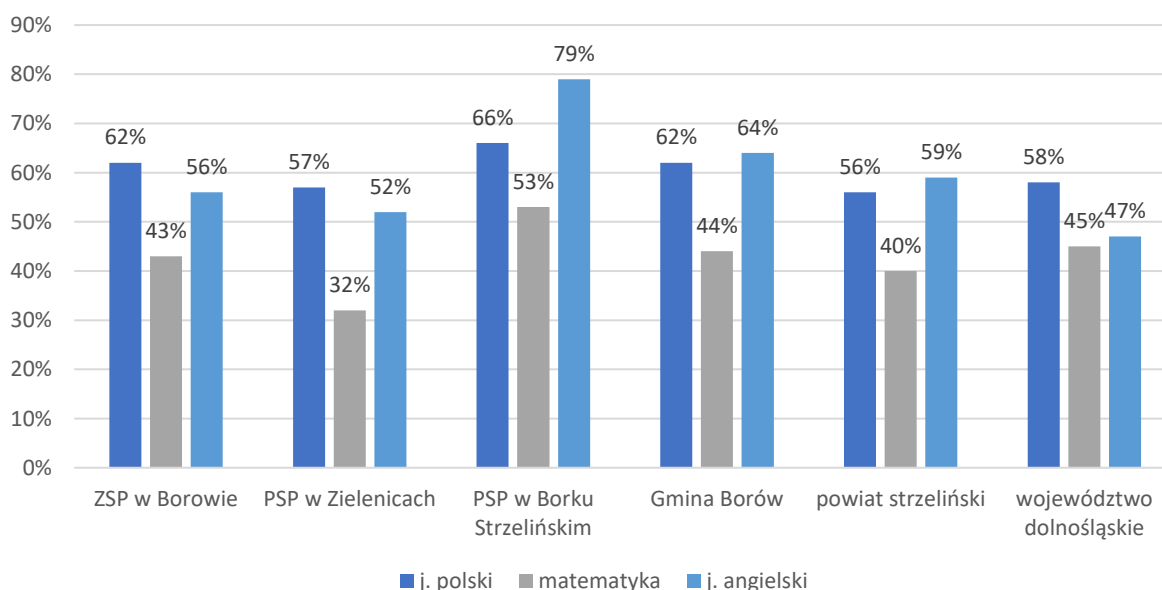
W ww. szkołach na bieżąco i terminowo wykonywano sprawozdania w zakresie Systemu Informacji Oświatowej, wykonania wydatków i dochodów oraz rozliczenia dotacji przeznaczonych na:

- pokrycie kosztów udzielenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym;
- dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników;
- wyposażenie szkół podstawowych w podręczniki do zajęć;
- dofinansowanie zadań w zakresie wychowania przedszkolnego.

Bez względu na odległość od miejsca zamieszkania od szkół uczniów tamże uczęszczających, Gmina Borów organizuje nieodpłatne dowozy do szkół w ramach własnego transportu (zatrudnia kierowców, posiada dwa autobusy szkolne). Ponadto Gmina Borów zajmuje się organizacją

i finansowaniem transportu uczniów niepełnosprawnych do szkoły specjalnej w Mikoszowie (Gmina Strzelin). W tym celu corocznie organizowany jest konkurs na dowóz w ramach Ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Głównymi kierunkami dojazdów uczniów pobierających naukę w ramach edukacji ponadpodstawowej są Strzelin, Ludów Polski i Wrocław.

Jednym z najbardziej wymiernych sposobów na określenie rozwoju edukacji w danym regionie jest analiza obowiązkowych egzaminów państwowych, do których przystąpienia zobligowani byli uczniowie uczęszczający do szkół na terenie danej gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono średnie wyniki egzaminów ósmoklasistów z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego szkół podstawowych Gminy Borów oraz porównawczą średnią wyników dla powiatu strzelińskiego i województwa dolnośląskiego w 2021 roku. Z zestawienia wynika, że najlepsze wyniki egzaminów ze wszystkich wymienionych przedmiotów uzyskali uczniowie PSP w Borku Strzelińskim, średnia ich rezultatów przewyższa od kilku do kilkudziesięciu punktów procentowych średnią z powiatu i województwa. Warty podkreślenia jest bardzo wysoki średni wynik tejże szkoły z egzaminu z języka angielskiego (79%). O kilka punktów procentowych od średniej powiatu i województwa wyższe są wyniki egzaminu w ZSP w Borowie. Średnia wyników PSP w Zielenicach jest niższa od średniej powiatowej biorąc pod uwagę matematykę i j. angielski, a od średniej wojewódzkiej uwzględniając j. polski i matematykę.

Ryc. 31 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Borów w 2021 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o stanie Gminy Borów 2021.

Gmina Borów prowadzi bogatą ofertę zajęć pozalekcyjnych, szczególnie dla uczniów z problemami edukacyjnymi oraz uczniów uzdolnionych, finansowaną ze środków budżetowych. Realizowane są również projekty finansowane ze źródeł zewnętrznych w tym zakresie, np. „Poznaj Polskę, Gmina Borów wspiera uczniów szkół podstawowych” – ze środków Europejskiego Fun-

dzuszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020; „Dziś przygotowuję się do jutra – wsparcie uczniów i uczennic w Gminie Borów” dofinansowanie w ramach RPO WD 2014-2020.

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2016-2021. Wyjąwszy rok 2020 wskazują one na stopniowy wzrost wydatków Gminy na cele oświatowe w analizowanym okresie. Najwyższy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia i pochodne (średnio 72% wydatków bieżących). Wydatki majątkowe stanowiły ok. 2% wydatków ogółem. W latach 2016-2018 środki pochodzące z subwencji oświatowej stopniowo rosły, natomiast po 2018 roku zauważalna jest tendencja spadkowa w subwencjonowaniu oświaty Gminy Borów. W związku z tym, zadania oświatowe w coraz większym stopniu realizowane są ze środków własnych Gminy.

Tab. 14 Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Borów w latach 2016-2021

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	6 323 912,70	6 896 854,31	7 281 894,72	8 488 529,50	7 841 257,23	8 371 287,04
Wydatki bieżące, w tym:	6 133 108,91	6 878 719,64	7 131 970,52	8 431 770,95	7 635 701,17	8 162 822,36
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>4 560 047,32</i>	<i>4 578 127,57</i>	<i>5 241 762,31</i>	<i>5 745 591,55</i>	<i>5 733 946,63</i>	<i>6 015 008,58</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>1 573 061,59</i>	<i>2 300 592,07</i>	<i>1 890 208,21</i>	<i>2 686 179,40</i>	<i>1 901 754,54</i>	<i>2 147 813,78</i>
Wydatki majątkowe	190 803,79	18 134,67	149 924,20	56 758,55	205 556,06	208 464,68
SUBWENCJA OŚWIATOWA	3 609 970,00	3 615 579,00	3 911 021,00	4 417 926,00	4 241 128,00	4 196 973,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	2 713 942,70	3 281 275,31	3 370 873,72	4 070 603,50	3 600 129,23	4 174 314,04
Stopień pokrycia	57%	52%	54%	52%	54%	50%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy.

Kultura i sport

Instytucją odpowiedzialną za rozwój sfery kulturalnej na terenie Gminy Borów jest Gminna Biblioteka Publiczna w Borowie, posiadająca swe placówki w miejscowościach Borów, Borek Strzeleński, Ludów Śląski i w Zielenicach. Biblioteka w Zielenicach pełni funkcję biblioteki publiczno-szkolnej. Największym obiektem o charakterze kulturalnym jest Gminne Centrum Kulturalno-Edukacyjne w Borku Strzeleńskim, w którym organizowane są wydarzenia, imprezy i uroczystości zarówno o zasięgu gminnym jaki i powiatowym oraz:

- zajęcia biblioteczne (działania czytelnicze, informacyjne, kulturalne);
- próby zespołu wokalnego Cantati;
- próby ludowego zespołu wokalnego Ślężanki;

- artystyczne zajęcia dla dzieci;
- Klub Malucha;
- Dyskusyjny Klub Książki.

W okresie pandemii koronawirusa Gminna Biblioteka Publiczna w Borowie aktywnie brała udział w organizacji zdalnych zajęć kulturalnych dedykowanych dla mieszkańców Gminy, informacje organizacyjne były często przekazywane przy wykorzystaniu różnego rodzaju platform i komunikatorów internetowych. Spotkania stacjonarne były przystosowywane do wymogów panującego wówczas reżimu sanitarnego.

Prócz tradycyjnych zasobów bibliotecznych (książki, czasopisma) wszystkie placówki biblioteczne posiadają stanowiska komputerowe dla użytkowników z dostępem do bezpłatnego Internetu i możliwością drukowania i kopiowania dokumentów. W bibliotece głównej zorganizowano stanowisko umożliwiające korzystanie z zasobów Akademiki, czyli zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej.

W 2021 roku we wszystkich placówkach bibliotecznych zostało zarejestrowanych 1 106 czytelników, z tego 454 to osoby uczące się, 352 to osoby pracujące, a 300 to emeryci, renciści, niezatrudnieni i dzieci, które nie osiągnęły wieku szkolnego.

W grudniu 2021 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Borowie została wyróżniona w Rankingu Bibliotek Rzeczypospolitej i Instytutu Książki. Przyznano jej miano najlepszej biblioteki w województwie dolnośląskim i siódmej w kraju.

Mieszkańcy sołectw Gminy Borów mają możliwość korzystania ze świetlic wiejskich, w których organizowane są imprezy okolicznościowe, imprezy lokalne z okazji świąt narodowych i innych, aktywność koła gospodyń wiejskich, zajęcia biblioteczne i pozostała aktywność mieszkańców. Poniższe zestawienie przedstawia spis świetlic wiejskich zlokalizowanych w granicach Gminy Borów z uwzględnieniem ich aktualnego stanu technicznego.

Tab. 15 Wykaz świetlic wiejskich na terenie Gminy Borów

Nazwa obiektu	Stan techniczny
świetlica wiejska w Borowie	po remoncie
świetlica w Bartoszowej	po remoncie
świetlica wiejska w Boreczku	po remoncie
świetlica wiejska w Brzezicy	planowany nowy obiekt, obecny nie jest użytkowany
świetlica w Zielenicach	po remoncie
świetlica w Ludowie Śląskim	częściowo po remoncie
świetlica w Świnobrodzie	po remoncie
świetlica w Jeleninie	częściowo po remoncie
świetlica wiejska w Jaksinie	do remontu
świetlica w Kurczowie	częściowo po remoncie

światlica w Kręczkowie	do remontu
światlica wiejska w Mańczycach	częściowo po remoncie
światlica w Opatowicach	częściowo po remoncie
światlica wiejska w Piotrkowie Borowskim	częściowo po remoncie
światlica w Suchowicach	częściowo po remoncie
światlica w Siemianowie	częściowo po remoncie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Borowie.

Do dyspozycji mieszkańców oddanych jest pięć obiektów sportowo-rekreacyjnych, na których organizowane są rozgrywki Dolnośląskiego Związku Piłki Nożnej oraz festyny i dożynki. Poniższe zestawienie przedstawia wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych, zlokalizowanych w granicach Gminy Borów z uwzględnieniem ich aktualnego stanu technicznego.

Tab. 16 Wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy Borów

Nazwa obiektu	Stan techniczny
boisko sportowe w Borowie	po remoncie
boiska wielofunkcyjne w Borowie	nowe
boisko sportowe w Ludowie Śląskim	wymaga remontu
boisko sportowe w Borku Strzelińskim	wymaga częściowego remontu
boisko wielofunkcyjne w Borku Strzelińskim	stan dobry

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Borowie.

W granicach gminy funkcjonują trzy kluby sportowe: KP 86 Borek Strzeliński, Klub Piłkarski "ESTHETIC" Ludów Śląski oraz UKS "Lider" w Borowie. Prócz ww. obiektów sportowo-rekreacyjnych kluby piłkarskie mogą korzystać z sal gimnastycznych i siłowni w szkołach.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Instytucje wyspecjalizowane, odpowiedzialne za wykonywanie ww. zadań własnych w obszarze Gminy Borów to Policja (Komenda Powiatowa Policji w Strzelinie z wydzielonym dzielnicowym dla rejonu Borów) oraz Straż Pożarna (Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Strzelinie). Funkcję wspierającą pełnią trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej:

- Ochotnicza Straż Pożarna Borów, na której wyposażeniu znajdują się:
 - samochody bojowe STAR Model 12.227 GBA i Volkswagen GLM;
 - dwie motopompy;
 - pilarka spalinowa do drewna.

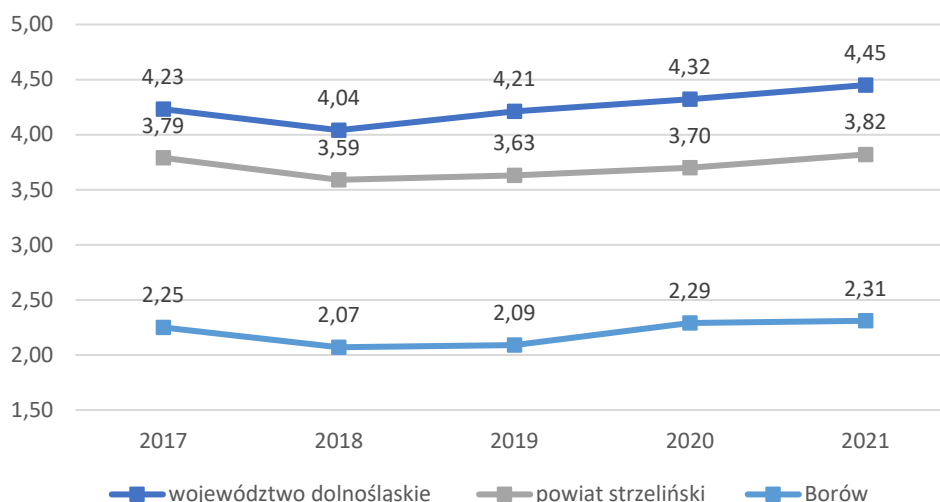
2. Ochotnicza Straż Pożarna Zielenice (jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, na której wyposażeniu znajdują się:
 - wóz bojowy GBA Mercedes-Benz;
 - dwie motopompy;
 - pilarka spalinowa do drewna.
3. Ochotnicza Straż Pożarna Borek Strzeliński (jednostka włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, na której wyposażeniu znajdują się:
 - samochód pożarniczy Volvo GBA;
 - trzy motopompy;
 - motopompa pływająca;
 - motopompa szlamowa;
 - pilarka spalinowa do drewna.

Działaniami koordynacyjnymi jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej zajmuje się Zarząd Gminny Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Borowie. Jednostki wspierają organizacyjnie następujące wydarzenia gminne takie jak: Bieg Niepodległości, Dożynki Gminne, Eliminacje Gminne Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej „Młodzież zapobiega pożarom”.

Gmina od lat należy do najbardziej bezpiecznych gmin na terenie powiatu strzelińskiego. Najczęściej występujące zagrożenie to: spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, wypalanie traw w okresie wiosennym. Zagrożenie powodziowe jest niewielkie – występują lokalne podtopienia w okresie długotrwałych opadów deszczu i roztopów. Nadal odnajdywane są niebezpieczne materiały wybuchowe – pozostałości po II wojnie światowej.

Fundacje, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

Poniższy wykres przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 tys. mieszkańców w Gminie Borów na tle powiatu strzelińskiego i województwa dolnośląskiego w latach 2017-2021. Wskazuje on na fakt, że na przestrzeni analizowanego okresu w Gminie Borów tego rodzaju instytucje prowadziły swą działalność w blisko dwukrotnie mniejszej liczbie niż proporcjonalne dane w skali powiatu i województwa. Jedną z najaktywniejszych organizacji jest Stowarzyszenie „Integracja. Szkoła-Rodzina-Środowisko Lokalne”, która zajmuje się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych oraz wspomaganie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych. Dbaniem o zachowanie lokalnych tradycji i folkloru zajmuje się znany z występów artystycznych zespół Ludowy „Ślężanki”.

Ryc. 32 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Borów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Partnerzy Gminy

Gmina Borów należy do wielu stowarzyszeń ponadlokalnych, których współpraca opiera się na wspólnych działaniach na rozmaitych płaszczyznach. Poniższe zestawienie przedstawia ich pełne nazwy wraz z opisem zakresu dziedzin współpracy jednostek wchodzących w ich skład.

Tab. 17 Wykaz związków i stowarzyszeń, których członkiem jest Gmina Borów

Nazwa związku/stowarzyszenia:	Charakter współpracy z gminą
Związek Międzygminny Ślęza-Oława	Wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz w obszarze zrównoważonego rozwoju i innych przedsięwzięć proekologicznych wszystkich miejscowości położonych na terenie gmin, wchodzących w skład Związku.
Aglomeracja Wrocławska	Realizacja istotnych działań i projektów, które pozwalają podnieść jakość infrastruktury, zarówno społecznej, jak i technicznej na terenie Aglomeracji Wrocławskiej, co istotnie wpływa na polepszenie warunków życia jej mieszkańców.
Stowarzyszenie Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych	Pobudzenie aktywności społeczno-gospodarczej, integrowanie i wspieranie działań na rzecz rozwoju infrastruktury intelektualnej i technicznej, działania na rzecz rozwoju samorządności, decentralizacji i demokracji, współpraca na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, wspieranie rozwoju terenów wiejskich.
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis	Współpraca transgraniczna.
Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska	Prowadzenie planowych i przemyślanych działań promujących Dolny Śląsk. Inspirowanie działań istotnych dla utrwalania w świadomości Dolnoślązaków poczucia tożsamości i przynależności regionalnej.
Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej	Służba na rzecz społeczności gmin wiejskich, w szczególności pomoc w rozwoju demokracji lokalnej, tworzeniu warunków lokalnego rozwoju gospodarczego, integrację gmin i rozwój samorządności lokalnej.
Lokalna Grupa Działania Gromnik	Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 dla Ziemi Strzelińskiej z perspektywą do roku 2023.
Stowarzyszenie Rzeczypospolita Samorządna	Wspieranie rozwoju społecznego, gospodarczego, kulturowego i turystycznego, integracja wspólnot lokalnych, promocja oraz realizacja wspólnych interesów JST wchodzących w skład Stowarzyszenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Borowie.

Gminą partnerską Gminy Borów jest czeska Gmina Medlov. W ramach współpracy organizowane są m.in. wzajemne wyjazdy rekreacyjno-dydaktyczne dla uczniów gmin zlokalizowanych w gminach partnerskich. Przykładem takiego przedsięwzięcia jest projekt „RAZEM w góry”, w ramach którego zrealizowano wyjazd edukacyjny wyjazd w Góry Stołowe dla dzieci z trzech szkół Gminy Borów.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Na obszarze Gminy Borów funkcjonują 2 niepubliczne podmioty udzielające świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej i pielęgniarstwa szkolnej w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia tj.:

- „Praktyka Lekarza Rodzinnego Jolanta Ceglarska” w Borowie;
- „Renmed Sp. z o. o.” w Borku Strzelińskim.

W obu placówkach funkcjonuje Poradnia Stomatologiczna, prowadzona przez podmiot leczniczy „Gabinet Stomatologiczny Dorota Maskiera-Majchrzak”. W ramach współpracy gabinetu z Gminą Borów realizowane są działania z zakresu dostępu uczniów szkół z terenu Gminy Borów do świadczeń ogólnostomatologicznych, profilaktycznych świadczeń stomatologicznych z wyłączeniem świadczeń ortodoncji, edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia jamy ustnej oraz profilaktyki próchnicy zębów.

Mieszkańcy korzystać mogą z dwóch aptek położonych na terenie Gminy Borów:

- Apteka Ogólnodostępna, ul. Starowiejska 2/1, 57-160 Borów;
- „ARNICA”, ul. Strzelińska 12, 57-160 Borek Strzeliński.

W ramach zadań z ochrony zdrowia Gmina realizowała programy badań profilaktycznych w oparciu o współpracę z podmiotami zewnętrznymi realizującymi bezpłatne badania mammograficzne. Ponadto w ramach kontraktu z NFZ i środków zewnętrznych przeprowadzane są badania cytologiczne, badania słuchu oraz badania wzroku.

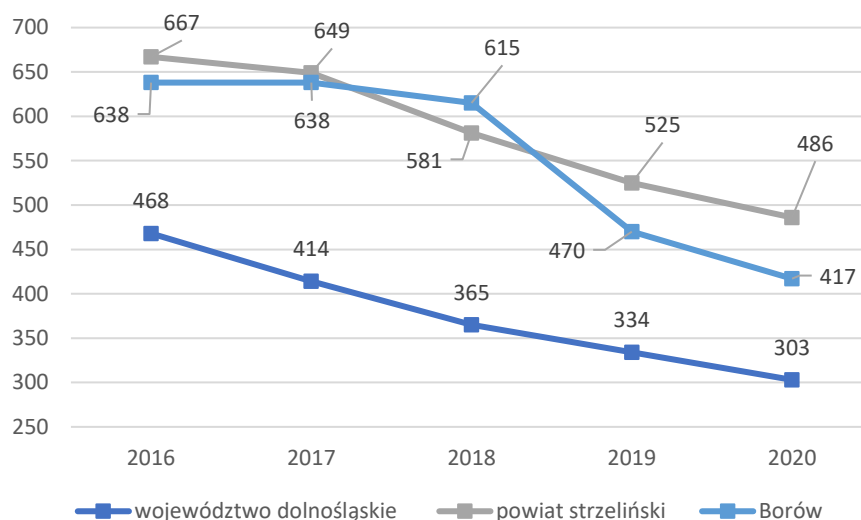
Najbliższą położoną (15 km) od Gminy Borów stacją pogotowia ratunkowego jest zlokalizowany w Strzelinie oddział Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu. Najbliższym punktem świadczącym usługi o charakterze hospicyjnym jest Hospicjum Domowe „Nadzieja” w Strzelinie.

Dla mieszkańców Gminy Borów, którzy znajdują się w trudnej sytuacji bytowej, najczęściej o charakterze ekonomicznym i zdrowotnym, związanej z monoparentalnym wychowaniem dzieci, z powodu uzależnień, często z współistniejącym wykluczeniem społecznym, przyznawane są świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borowie. Do przyznawanych ustawowo świadczeń należą:

- zasiłki celowe, celowe specjalne oraz rzeczowe;
- zasiłki okresowe;
- środki na zakup posiłku z „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023”;
- zasiłki stałe;

- pobyt w Domach Pomocy Społecznej oraz wynikających ze zmiany odpłatności;
- usługi opiekuńcze;
- zabezpieczenie w schronisku osób bezdomnych lub osób żyjących w skrajnie niehumanitarnych warunkach;
- świadczenia związane ze zdarzeniem losowym;
- stypendia i zasiłki szkolne;
- zgłoszenia do ubezpieczenia;
- pomoc rzeczowa.

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Borów w latach 2016-2020 na tle powiatu i województwa. Liczba beneficjentów przeliczona została na 10 tys. mieszkańców. Z wykresu wynika, że liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Borów systematycznie spada, podobne zjawisko zaobserwować można w obszarach powiatu strzelińskiego i województwa dolnośląskiego.

Ryc. 33 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Borów na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W 2021 roku Gmina Borów przystąpiła do realizacji programu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej pn. „Wspieraj Seniora”, którego celem było zapewnienie usługi wsparcia Seniorom zamieszkującym teren Gminy Borów, w wieku 70 lat i więcej, w szczególnych przypadkach osobom poniżej 70 roku życia. Usługę wsparcia w formie zakupów obejmujących artykuły podstawowej potrzeby i leki, a także realizację niezbędnych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem np. załatwianie spraw urzędowych realizowali pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Borowie.

Gmina Borów realizuje politykę mieszkaniową na podstawie Uchwały nr XXIV/138/2005 Rady Gminy Borów z dnia 7 lutego 2005 r. w sprawie ustalenia zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Borów. W latach 2016-2021 Gmina Borów posiadała w swym zasobie stałą liczbę mieszkań komunalnych (17).

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Borów na lata 2023-2030, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo							
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?							
Skuteczność działania pomocy społecznej?							
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?							
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?							
Dostęp do żłobków / klubów malucha?							
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?							
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?							
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (Klub Seniora, współpraca z organizacjami zrzeszającymi seniorów)							
Wsparcie osób niesamodzielnych?							
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?							
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?							
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?							
Gospodarka							
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5	
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?							
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?							
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?							
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?							
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?							
Dostępność usług na terenie Gminy?							
Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?							
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?							
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?							

Środowisko i przestrzeń							
Jak oceniasz:		<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?							
Jakość powietrza w gminie?							
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?							
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?							
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?							
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?							
Świadomość ekologiczną mieszkańców?							
System odbioru odpadów na terenie gminy?							
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?							
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?							
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?							
Infrastruktura techniczna							
Jak oceniasz:		<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?							
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?							
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?							
Jakość sieci wodociągowej?							
Jakość sieci kanalizacyjnej?							
Jakość sieci gazowej?							
Dostęp do Internetu w gminie?							
Turystyka i rekreacja							
Jak oceniasz:		<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?							
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?							
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?							
Poziom bazy gastronomicznej?							
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?							
System ścieżek rowerowych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?							
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?							
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?							

Edukacja i kultura						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Dojazd do szkół ponadpodstawowych?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego
- rozwój infrastruktury sportowej
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- promocja gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój kultury
- aktywizacja osób starszych
- inne (*jakie?*)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student
- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- osoba bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem gminy
- nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
I/1 Zachowanie estetyki, ładu i spójności przestrzennej obszaru Gminy	Aktualizacja gminnych dokumentów planistycznych, w tym Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nimi nieobjętych				
	Remonty budynków użyteczności publicznej i obiektów znajdujących się w przestrzeni publicznej				
	Optymalizacja transportu zbiorowego poprzez zwiększenie liczby połączeń autobusowych i lepsze skomunikowanie transportu autobusowego z kolejowym				
I/2 Poprawa bezpieczeństwa drogowego dzięki wysokiej jakości infrastruktury drogowej i okolicy drogowej	Budowa i przebudowa dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym chodników, oświetlenia, itp.				
	Współpraca z Powiatem Strzelińskim oraz Województwem Dolnośląskim w zakresie budowy i rozbudowy dróg powiatowych i wojewódzkich przebiegających przez teren Gminy Borów, w tym partycypacja w kosztach				
	Budowa oraz partycypacja w kosztach budowy sieci ścieżek rowerowych na terenie Gminy, w szczególności relacji Borów – Piotrków Borowski – Mańczyce oraz Borów – Boreczek – Borek Strzeliński				
	Budowa sieci ścieżek rowerowych w porozumieniu z gminami ościennymi, umożliwiającymi przemieszczanie się pomiędzy jednostkami				
I/3 Zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej				
	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej zgodnie z postępującą zabudową terenów mieszkaniowych oraz jej ewentualna modernizacja				
	Modernizacja stacji uzdatniania wody				
	Rozwój e-usług w oparciu o wysokiej jakości sieć internetową				

I/4 Utrzymanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	Wsparcie merytoryczne i finansowe mieszkańców Gminy, których gospodarstwa położone są poza aglomeracją ściekową, w tym budowa zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków				
	Wsparcie merytoryczne i finansowe mieszkańców Gminy w wymianie źródeł ciepła na ekologiczne				
	Rozwój energetyki wiatrowej w oparciu o wyznaczone tereny w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego				
	Dążenie do rozwoju sieci gazowej na terenie Gminy				
	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej				
	Zwiększenie liczby stacji pomiarowych monitorujących jakość powietrza i poziom zanieczyszczeń w powietrzu				
	Prowadzenie kampanii edukacyjnej dla mieszkańców Gminy w zakresie proekologicznych postaw				
	Współpraca z Polskimi Wodami w zakresie monitorowania stanu technicznego i modernizacji wałów przeciwpowodziowych				
Podejmowanie działań wspierających adaptację do zmian klimatu					

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
II/1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Wspieranie powstawania małych i średnich przedsiębiorstw				
	Tworzenie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych				
	Organizacja doradztwa prawnego oraz prowadzenie działań informacyjnych, np. szkoleń, warsztatów				
	Nawiązywanie współpracy z funduszami pożyczkowymi, poręczeniowymi i udzielającymi dotacji				
	Wspieranie rozwoju nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa				
	Zachęcanie do uprawy borówki amerykańskiej				
	Wykorzystanie borówki amerykańskiej jako produktu lokalnego, podnoszącego rozpoznawalność Gminy i wyróżniającą ją				

II/2 Zwiększenie działań promocyjnych Gminy	Poszukiwanie i wspieranie innych produktów lokalnych				
	Rozwijanie współpracy z Gminą partnerską i pozyskiwanie nowych partnerów				
	Angażowanie lokalnych artystów do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych organizowanych i Gminie i poza nią				
	Tworzenie i dystrybucja materiałów promocyjnych, np. foldery, ulotki				
	Wzmocnienie promocji w mediach społecznościowych, w tym udoskonalenie strony internetowej Gminy				
	Promocja gminnych tras turystycznych we współpracy z podmiotami zewnętrznymi				
II/3 Rozwój turystyki i rekreacji	Utworzenie zwartego kompleksu publicznie dostępnego terenu rekreacyjno-wypoczynkowego, zapewniającego mieszkańcom możliwość wspólnego spędzania czasu wolnego w otwartej przestrzeni				
	Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury sportowej				
	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, w tym altan rekreacyjnych, placów zabaw, itp.				
	Rozbudowa tras turystycznych, w tym ścieżek pieszych, tras rowerowych i konnych, w szczególności w obrębie lasu w Suchowicach				
	Rozwój wędkarstwa poprzez rekultywację gminnych stawów i tworzenie odpowiedniej infrastruktury dla wędkarzy				
II/4 Ochrona i promocja dziedzictwa lokalnego	Kontynuacja udzielania dotacji z budżetu Gminy na ochronę, renowację lub rewitalizację obiektów zabytkowych				
	Wspieranie podmiotów działających na rzecz promocji dziedzictwa lokalnego				
	Modernizacja obiektów służących rozwojowi i promocji dziedzictwa lokalnego				
	Organizacja wydarzeń promujących dziedzictwo lokalne we współpracy z organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami, takimi jak Koła Gospodyń Wiejskich, Lokalna Grupa Działania, Rada Sołecka, itp.				
	Organizacja konkursów promujących dbałość o estetykę obszarów wiejskich				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
III/1 Wsparcie osób starszych i niesamodzielnych	Utworzenie narzędzi umożliwiających poznanie opinii i punktu widzenia osób starszych, np. powołanie Rady Seniorów				
	Utworzenie miejsc integracji i dających możliwość spędzania czasu wolnego dla aktywnych seniorów, np. Uniwersytetu III Wieku, Klubu Seniora				
	Utworzenie miejsc opieki dziennej dla osób starszych i niesamodzielnych				
	Dążenie do powstawania Rady Seniorów oraz podmiotów reintegracyjnych, takich jak: Centrum Integracji Społecznej, Klub Integracji Społecznej, Zakład Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, itp.				
	Usuwanie barier architektonicznych ograniczających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami				
	Wprowadzanie racjonalnych rozwiązań zgodnych z ustawą o zapewnianiu dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami				
III/2 Wzrost aktywizacji i integracji społecznej	Organizacja warsztatów na temat komunikacji i dialogu				
	Organizacja wielopokoleniowych spotkań i uroczystości o różnej tematyce				
	Tworzenie nowych sekcji sportowych, rekreacyjnych, artystycznych, tanecznych, itp., dostosowanych do potrzeb różnych grup społecznych i wiekowych				
	Wykorzystanie istniejącej infrastruktury do zwiększenia integracji społecznej, w tym świetlic wiejskich, placów zabaw, siłowni zewnętrznych				
	Tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury kulturalnej i służącej rozwojowi i integracji społecznej				
III/3 Zapewnienie wysokiej jakości oferty edukacyjnej warunkującej dalszy	Rozbudowa, modernizacja i wyposażenie gminnej bazy dydaktycznej umożliwiającej edukację na wysokim poziomie				
	Rozwój doradztwa zawodowego w szkołach poprzez organizację spotkań dla uczniów z różnymi grupami zawodowymi				
	Rozwój oferty pozalekcyjnych zajęć dla dzieci i młodzieży				
	Wprowadzenie wsparcia dla uczniów z trudnościami w nauce				

rozwój dzieci i młodzieży	Rozbudowa i modernizacja szkolnej infrastruktury sportowej				
	Prowadzenie wśród dzieci i młodzieży szkolnej kampanii promującej zdrowy tryb życia				
III/4 Wzrost dostępności usług zdrowotnych i wsparcie mieszkańców w utrzymaniu dobrego stanu zdrowia	Organizacja prelekcji i warsztatów na temat zdrowego żywienia i profilaktyki uzależnień				
	Stosowanie wieloobszarowego wsparcia psychologicznego dla mieszkańców Gminy				
	Dążenie do rozwoju specjalistycznej opieki medycznej				
	Współpraca z innymi podmiotami w zakresie organizacji programów profilaktyki zdrowotnej i ich promocja wśród mieszkańców				